

Begroting
Noardeast-Fryslân
2021

Inhoudsopgave

Voorwoord	4
Inleiding.....	5
Programma 1: Ynwenner en Bestjoer	12
Programma 2: Mienskip.....	21
Programma 3: Soarch en Wolwêzen.....	26
Programma 4: Wurk, Bedriuw en Rekreaasje	35
Programma 5: Wenjen en Omjouwing.....	41
Programma 6: Iepenbiere Romte	48
Algemeine dekkingsmiddels	52
Overhead	54
Heffing VPB	55
Onvoorzien	56
Geprognotiseerde balans per 31 december	57
De meerjarenbegroting 2021 - 2024.....	58
Paragraaf lokale heffingen.....	60
Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing	68
Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen	74
Paragraaf financiering.....	78
Paragraaf bedrijfsvoering.....	82
Paragraaf verbonden partijen	86
Vaststellingsbesluit	114

Voorwoord

Onze inzet, ook in deze begroting, is dat iedereen zoveel mogelijk mee kan blijven doen, ook de kwetsbare mensen en groepen. We willen met het oog op klimaat en energietransitie een groene gemeente blijven. Ook proberen we de lasten voor onze inwoners en bedrijven niet te veel te laten stijgen. Deze inzet vraagt ook om middelen. Die zijn momenteel schaars en je kan het geld maar één keer uitgeven. Prioriteit voor het ene betekent dan ook achteruitgang voor het andere.

Het sociaal domein heeft zijn weerslag op onze financiën. Een fors deel van de eerder ingezette bezuinigingen is gerealiseerd. Toch ligt daar nog steeds een opgave. Ook autonome ontwikkelingen in het sociaal domein vragen de nodige aandacht.

Op het formatiebudget is ook flink bezuinigd. Tegelijkertijd is het noodzakelijk in te blijven zetten op de ontwikkeling van de organisatie. De komende jaren is het belangrijk dat bestuur en organisatie hier samen aan blijven werken. Een voorbeeld is de andere manier van werken en denken die de nieuwe Omgevingswet vanaf 2022 met zich meebrengt. Deze omschakeling vraagt veel van onze medewerkers. Daar zal in geïnvesteerd moeten worden.

Noardeast-Fryslân is een prachtige gemeente, die het verdient om ambitieus te zijn en te blijven. We zijn een ontwikkelgemeente hebben we met elkaar gezegd. Voor de invulling van deze ambitie en ontwikkeling heeft de raad bij de verkoop van onze Eneco-aandelen een fonds ingesteld van 16,4 miljoen euro. Dat fonds biedt ruimte om aan die ontwikkelingen en ambities te blijven werken. We willen dan ook graag ruimte zoeken en maken voor initiatieven van de inwoners en andere partners en die ook betrekken bij onze opgaven. Op een goede manier met elkaar samenwerken kan veel goeds brengen.

Het college van burgemeester en wethouders van Noardeast-Fryslân

Inleiding

Uitgangspunten van de begroting

Uitgangspunt voor de begroting 2021-2024 is de Perspectiefnota 2021-2024. Na de Perspectiefnota zijn er nog diverse mutaties geweest welke van invloed zijn op het begrotingssaldo.

Uitgangspunten bij de begroting 2021-2024

Voor het financieel beleid wordt als uitgangspunt genomen dat er ruimte voor nieuw beleid aanwezig is als er een structureel en reëel sluitende begroting is waarbij ook het eerste jaarschijf sluit. Het andere uitgangspunt is dat de algemene reserve voldoet aan de vastgestelde hoogte op basis van ingeschatte risico's.

Ook de provincie stelt aan gemeentelijke begrotingen de eis dat ze meerjarig structureel in evenwicht zijn, waarbij er geen sprake mag zijn van een opschuivend meerjarenperspectief. Voor 2021-2024 betekent dat alle jaarschijven sluitend dienen te zijn.

Algemene financiële uitgangspunten

De algemene technische uitgangspunten bij het opstellen van de begroting 2021 zijn:

- De raming van lasten en baten van bestaand beleid vindt plaats op basis van analyses en niet uitsluitend op basis van inflatie indexering.
- De meicirculaire van het gemeentefonds wordt structureel verwerkt. De september- en december circulaire worden incidenteel voor het lopende jaar en het jaar T+1 verwerkt.
- De raming van gemeentelijke bijdragen aan externe instanties vindt plaats op basis van ervaringscijfers en recente ontwikkelingen.
- Voor de meerjarenbegroting wordt geraamd op basis van constante prijzen.
- Structurele lasten worden gedekt door structurele baten en incidentele baten zijn dekkingsmiddel voor incidentele lasten.
- De samenwerking met Dantumadiel is integraal onderdeel van de begroting, de baten en lasten worden verantwoord op het taakveld Overhead.
- De algemene reserves en de weerstandscapaciteit voldoen aan normen die zijn gebaseerd op een risicoanalyse opgenomen in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing.
- De financierings- en schuldpositie en het kasstroomsaldo voldoen aan de normen van de Economische Monetaire Unie (EMU) en de Wet Houdbare Overheidsfinanciën (Wet HOF).
- In de begroting wordt ruimte gelaten voor onderhoud van kapitaalgoederen conform de door de raad vastgelegde kwaliteitsniveaus.
- Het tarief voor de precariobelasting op kabels en leidingen wordt conform het wetsvoorstel niet verhoogd en de opbrengsten zijn als eenmalige opbrengsten meegenomen tot en met 2021 en worden toegevoegd aan de algemene reserve.

Bij het opstellen van de begroting wordt uitgegaan van de volgende technische parameters.

Begrotingsparameter	Aan te houden waarde
Prijseffect bij interne budgetten (m.b.t. de leveringen binnen de gemeente)	Geen vaste aanpassingen, maximaal conform de prognose van de HCPI (geharmoniseerde consumentenprijsindex) 2021 van het Centraal Planbureau (CPB) in het Centraal Economisch Plan (CEP) van maart 2020 1,8%.
Prijseffect bij externe budgetten (uitgaven)	Geen vaste indexering, eveneens maximaal conform CPB prognose van de HCPI 2020: 1,8%.
Rente % (voor interne verrekeningen: kosten kort geld, rekenrente reserves, kapitaallasten)	Uitgegaan wordt van het conform de commissie Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) bepalingen berekende omslagpercentage. Voor 2021 is deze vastgesteld op 1,9%.
Cao-loonstijgingspercentage (betreft stijging bovenop periodieke loonstijging)	Op basis van afgesloten cao met daarbij een loonkostenstijging ten opzichte van 2020 van 2,9% voor 2021 en verder.

Uitgangspunten tariefbeleid

In het hiernavolgende schema zijn de uitgangspunten voor de componenten van het tariefbeleid opgenomen.

(Belasting)tarieven	Uitgangspunten
Onroerendezaakbelasting (OZB)	Voor de OZB wordt het volgende uitgangspunt gehanteerd: voor de lokale lasten uit te gaan van het bedrag 2020 + 1,8% inflatie. Hierbij de OZB te compenseren bij een daling of stijging in de afvalstoffenheffing en rioolrechten, waardoor de totale stijging lokale lasten uitkomt op 1,8%.
Afvalstoffenheffing	100% kostendekkend, inclusief de component BTW-compensatie.
Rioolrechten	100% kostendekkend, inclusief de component BTW-compensatie.
Leges	Verhoging tarieven afhankelijk van kostenniveau, berekend op basis van het model opgesteld door de Adviesgroep Nederlandse Gemeenten (ANG-model).
Begraafrechten	Indexatie tarieven met 1,8%
Tarieven sportaccommodaties (binnen- en buitensport)	Gelijkblijvende tarieven ten opzichte van 2020.

Van deze algemene uitgangspunten kan met betrekking tot de OZB-tarieven worden afgeweken op basis van een politieke afweging tussen bezuinigingen op uitgaven voor de burger versus tariefverhogingen voor de burger.

Uitgangspunten beleidsindicatoren

De uniforme set van beleidsindicatoren is voorgeschreven in het BBV. Hierin is aan de gemeenten opgelegd gebruik te maken van een basis set van beleidsindicatoren voor de begroting en de verantwoordingsstukken. Het doel hiervan is om de resultaten van beleidsmatige inspanningen van gemeenten beter inzichtelijk te maken en te kunnen vergelijken met het landelijke gemiddelde.

De set van beleidsindicatoren is ondergebracht bij het betreffende programma binnen de begroting. Een klein aantal beleidsindicatoren, welke betrekking hebben op de eigen organisatie, worden door gemeenten zelf ingevuld. Voor de overige beleidsindicatoren dient gebruikt te worden gemaakt van de website www.waarstaatjegemeente.nl. Ook de definities van de diverse beleidsindicatoren worden op deze website nader toegelicht. Voor wat betreft de actualiteit van de maatstaven kunnen grote verschillen bestaan. Het jaar waarover wordt gerapporteerd staat bij de betreffende indicator vermeld.

Resultaat begroting 2021 – 2024

In de onderstaande tabel ziet u de meerjarige begrotingssaldi zoals deze in de begroting 2021 zijn opgenomen.

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Geraamde saldo van baten en lasten per programma						
1: Ynwenner en Bestjoer	-7.862	-6.108	-6.546	-6.479	-6.427	-6.449
2: Mienskip	-11.002	-9.750	-7.324	-7.387	-7.232	-6.889
3: Soarch en Wolwêzen	-52.803	-53.937	-51.737	-51.343	-51.039	-50.765
4: Wurk, Bedriuw en Rekreaasje	-2.060	-2.919	-2.205	-2.186	-2.336	-2.066
5: Wenjen en Omjouwing	221	-2.363	-1.535	-1.459	-1.400	-1.327
6: Iepenbiere Romte	-11.935	-16.047	-13.041	-14.194	-14.164	-14.038
Algemiene dekkingsmiddels	101.186	100.840	102.752	100.410	98.489	98.331
Overhead	-18.433	-18.656	-17.668	-17.202	-17.310	-17.011
Heffing VPB	0	-5	-5	-5	-5	-5
Onvoorzien	0	-94	-95	-95	-95	-95
Totaal saldo van baten en lasten	-2.688	-9.039	2.596	58	-1.520	-315
Toevoegingen & onttrekkingen aan reserves						
Toevoegingen aan reserves	-22.208	-14.345	-6.218	-3.336	-1.656	-1.656
Onttrekkingen aan reserves	20.769	19.960	3.030	3.216	3.007	2.192
Saldo toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	-1.439	5.615	-3.188	-120	1.351	536
Geraamde resultaat	-4.128	-3.424	-556	-26	-134	257
Waarvan incidentele baten en lasten	0	285	155	52	3	0
Structureel begrotingssaldo	-4.128	-3.139	-401	26	-131	257

Het geraamde resultaat wordt gecorrigeerd met incidentele baten en lasten om zo een goed beeld te krijgen van het structurele exploitatiesaldo. Het te corrigeren bedrag voor 2021 en 2022 bestaat voornamelijk uit een incidentele bijdrage aan de transitiebegroting van de FUMO ad € 44.000 en voor 2021 aan € 120.000 aan projectkosten voor incidentele projecten.

Verschillenverklaring

Ten opzichte van de Perspectiefnota wijkt de begroting af. In de volgende tabel worden deze wijzigingen weergegeven.

x € 1.000	2021	2022	2023
Begrotingssaldo primitieve begroting 2020-2023	421	803	1.224
Saldo 1e tussentijdse rapportage 2020	-206	-215	-215
Saldo perspectiefnota 2020-2023	-76	352	-41
Structureel exploitatiesaldo Perspectiefnota 2020	139	940	968
1. Niet realiseren taakstelling sociaal domein	-443	-443	-443
2. Prijsontwikkeling Maatwerkvoorzieningen jeugd	-245	-245	-245
3. Autonome ontwikkeling Begeleiding WMO	-400	-400	-400
4. Algemene uitkering vrijval reservering voogdij 18+	328	328	328
5. Instellen rekenkamer	-44	-44	-44
6. Leges burgerzaken	-265	-265	-265
7. Exploitatielasten projecten Sud Ie	-145	-145	-145
8. Afschrijvingslasten	443	44	-65
9. Baten Toeristenbelasting	116	116	116
10. Overige verschillen kleiner dan € 100.000	115	140	64
Saldo primitieve begroting 2020-2023	-401	26	-131
Verschil ten opzichte van Perspectiefnota 2020	-540	-914	-1.099

Toelichting verschillenverklaring

1. Niet realiseren taakstelling sociaal domein

In 2019 is besloten tot het uitwerken van kostenbeheersingsmaatregelen in het Sociaal Domein. Met deze kostenbeheersing zou vanaf 2021 een structurele ombuiging van € 4.011.000 gerealiseerd moeten worden. Uit de meest recente kwartaalrapportage blijkt dat deze ombuiging voor 90% gerealiseerd wordt maar voor 10% ad. € 443.000 niet.

2. Prijsontwikkeling Maatwerkvoorzieningen jeugd

Indexatie van tarieven maatwerkvoorzieningen zijn contractueel vastgelegd. Voor 2021 wordt een stijging van 2,52% meegenomen. Dit levert een nadeel op van € 245.000.

3. Autonome ontwikkeling Begeleiding WMO

Bij de tweede tussentijdse rapportage 2019 was de begroting voor Begeleiding WMO incidenteel met € 400.000 bijgesteld. Deze bijstelling wordt nu in de begroting 2021 structureel verwerkt. Oorzaak is een structurele toename in cliëntaantallen begeleiding WMO.

4. Algemene uitkering vrijval reservering voogdij 18+

In de meicirculaire is extra geld beschikbaar gesteld voor voogdij 18+. Dit bedrag is bij de Perspectiefnota gereserveerd. De begroting 2021 is opgesteld op basis van reële ramingen. Deze reservering ad € 328.000 valt daarmee vrij.

5. *Instellen rekenkamer*

Medio 2020 is een rekenkamer ingesteld met een budget van € 1 per inwoner. Dit wordt nu in de begroting 2021 structureel verwerkt.

6. *Leges burgerzaken*

Sinds medio 2014 zijn identiteitskaarten en paspoorten 10 jaar geldig in plaats van 5 jaar. Hierdoor zijn er sinds 2019 veel minder verstrekkingen. Dit is al naar voren gekomen in de jaarrekening 2019. Structureel wordt dit nu vertaald in de begroting 2021.

7. *Exploitatielasten projecten Sud le*

De structurele exploitatielasten voortkomend uit projecten van de Sud le zijn aan de voorkant niet in de besluitvorming meegenomen. Nu onderdelen zijn afgerond is bekend wat de extra structurele exploitatielasten zijn, het gaat hierbij om onderhoud van de vaarroute maar ook om bediening van sluis en brug Oostervallaat. Kosten bedragen € 145.000.

8. *Afschrijvingslasten*

Door projecten die in 2020 niet tot afronding komen schuiven de kapitaalslasten een jaar op. Dit levert een voordeel op van € 443.000 in 2021.

9. *Baten Toeristenbelasting*

Door in 2019 gewijzigde systematiek zijn de baten Toeristenbelasting € 116.000 hoger dan geraamd. Deze meeropbrengst is bij de Perspectiefnota nog niet meegenomen vanwege Corona. Het lijkt er echter op dat de inkomsten toeristenbelasting op normaal niveau blijven en is deze € 116.000 een structurele meeropbrengst.

10. *Overige verschillen kleiner dan € 100.000*

In bovenstaande verschillenverklaring zijn, met uitzondering van het instellen van de Rekenkamer, alleen bedragen groter dan €100.000 meegenomen. Het saldo van de overige verschillen bedraagt in 2021 € 115.000 positief.

Stand van de eenmalige middelen

In bijlage 3 van de begroting is de staat van reserves en voorzieningen opgenomen met de stand per 01-01-2021 van de Algemene reserve van € 10.839.000. Hierbij is rekening gehouden met de doorlopende verplichtingen uit 2019 en met onttrekkingen en toevoegingen in 2020. Het verwachte eindsaldo op transactiebasis per 31 december 2021, rekening houdend met de meerjarige mutaties bedraagt € 13.891.000, op dit bedrag rusten geen verplichtingen. De algemene reserve en de reserve ter dekking van de risico's van € 5.314.000, wordt de incidentele weerstandscapaciteit genoemd.

Overige actuele financiële ontwikkelingen

Herijking gemeentefonds

Zoals bekend wordt de invoering van de nieuwe verdeling van het gemeentefonds met één jaar uitgesteld, van 2021 naar 2022. Voor het klassieke deel is aanvullend onderzoek nodig en voor het sociaal domein is een nadere analyse van de uitschieters gewenst. Eind november gaat een definitief voorstel naar de Tweede Kamer. Verwerking van de uitkomsten vindt plaats in de decembercirculaire 2020. Zo kunnen de effecten worden meegenomen in de Perspectiefnota 2022-2025. En op landelijk niveau wordt voorkomen dat dit onderwerp een item wordt tijdens de campagne voor de verkiezingen van de Tweede Kamer op 17 maart 2021.

Gedurende de onderzoeksperiode dienen nog (bestuurlijke) keuzes te worden gemaakt op aspecten die zowel het klassieke als het sociaal domein raken. Te denken valt aan de mate waarin de verdeling rekening houdt met de eigen inkomsten van gemeenten en aan het bepalen van de omvang van alle clusters (beleidsterreinen) binnen het gemeentefonds.

Het is nog onbekend wat de uitkomsten voor gemeenten zijn van de herijking, maar het beeld dat is geschetst op basis van de onderzoeken tot nog toe was dat het geld van oost naar west gaat en van platteland naar stad. Daarom heeft onze gemeente zich ook aangesloten bij de lobby van P10, een

samenwerkingsverband van plattelandsgemeenten, om invloed uit te oefenen op de uitkomsten van de nu lopende vervolgonderzoeken.

In de begroting 2021 is in de berekening van het weerstandsvermogen rekening gehouden met deze herijking door het inbrengen van een minimum en een maximum variant. In de volgende tabel is de invloed op de structurele begrotingsruimte van deze minimum en maximum variant weergegeven. Bij vorige herijkingen is een ingroeimodel gehanteerd van vier jaren, dat is in onderstaande tabel ook toegepast.

Bedragen x € 1.000	2021	2022	2023	2024	2025
minimum variant: € 15 per inwoner	€ -	€ -169	€ -338	€ -506	€ -675
Maximum variant: € 60 per inwoner	€ -	€ -675	€ -1.350	€ -2.025	€ -2.700

Stelpost jeugdzorg

In de begroting 2020-2023 en dus ook in het meerjarenperspectief 2021-2024 is vanaf het jaar 2022 een stelpost jeugdzorg opgenomen van € 1mln. Het Rijk heeft incidenteel geld beschikbaar gesteld voor de problemen in de jeugdzorg. Het Rijk heeft daarbij aangegeven dat deze middelen structureel als stelpost opgenomen mag worden. In deze Meicirculaire staat echter nog geen toezegging die de stelpost van € 1mln. hard maakt. Dat betekent dat het nog onzeker is of dit geld definitief toegekend wordt. Wanneer er komend jaar geen toezegging vanuit het Rijk komt vervalt de stelpost. In onderstaande tabel de gevolgen voor het structurele saldo.

Bedragen x € 1.000	2021	2022	2023	2024	2025
Stelpost jeugdzorg	€ -	€ -1.000	€ -1.000	€ -1.000	€ -1.000

De onzekerheden in de uitkering van het Rijk kunnen nog grote impact op de structurele begrotingsruimte hebben. Voor de periode van komende meerjarenbegroting 2021-2024 betekent dit in het jaar 2024 een onzekerheid van tussen de € 1,5mln en € 3mln.

Corona

Om de risico's van de Corona crisis in kaart te brengen wordt er een monitor ingericht om de belangrijkste risico's maandelijks te monitoren. Deze monitoring moet ertoe leiden dat risico's, voor zover mogelijk, actueel worden bijgehouden in relatie tot de ontwikkeling van de crisis.

De monitor is input geweest voor de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing van de begroting 2021. Verder sluiten wij qua rapportage aan bij de huidige planning en control cyclus. Als er echter aanleiding toe is om u eerder te informeren dan zal dit buiten de reguliere rapportage cyclus om worden gedaan.

Inmiddels zijn er ook twee compensatiepakketten aangekondigd. Deze hebben betrekking op het jaar 2020 en zullen financieel verantwoord worden in de tweede tussentijdse rapportage 2020.

Disclaimer

De calculatie van de risico's kent een groot onzekerheidsgehalte en kan daardoor erg fluctueren. Er zijn geen ervaringscijfers beschikbaar waaraan de risico's getoetst kunnen worden.

Bezuinigingen sociaal domein

Het College heeft voor het zomerreces in 2019 besloten tot het uitwerken van kostenbeheersingsmaatregelen in het Sociaal Domein. Met deze kostenbeheersing zou vanaf 2021 een structurele ombuiging van € 4.011.000 gerealiseerd moeten worden.

De afdeling Meidwaan en Soarch werkt sinds de zomer van 2019 aan deze bezuinigingsmaatregelen in het sociaal domein. Door middel van kwartaalrapportages wordt de voortgang bewaakt.

Ruim een jaar na aanvang van het project kostenbeheersing sociaal domein kan vooralsnog worden teruggekeken op positieve resultaten. Zo is bijvoorbeeld het contractmanagement op de jeugdwet verbeterd, is het aantal dure dagbestedingstrajecten teruggedrongen en worden door betere afspraken minder bewindvoeringskosten gemaakt. Ook hebben we grote stappen gemaakt op het gebied van data en monitoring (Koersvast sturen).

Er zijn echter ook zorgen. Door de gevolgen van het coronavirus hebben veel kostenbeheersingsmaatregelen vertraging opgelopen. Daarnaast blijft de zorgvraag binnen de WMO maar toenemen en laat de bijstandspopulatie voor het eerst sinds 2017 een groeiende trend zien.

Het jaar 2021 wordt een jaar vol uitdagingen en onzekerheden. De afdeling Meidwaan en Soarch zal zich blijven inzetten om de kostenbeheersingsmaatregelen zo goed mogelijk tot uitvoering te brengen. Ook zal er continue gewerkt worden aan nieuwe besparingsmogelijkheden. Binnen de bedrijfsvoering worden mogelijkheden tot verdergaande digitalisering bij de invoering van het nieuwe zaaksysteem gezien. In de uitvoering geven we verder invulling aan het gebiedsgerichte werken en zullen de onderwijszorgconcepten en andere ketensamenwerkingen nog verder vorm krijgen.

De werkzaamheden rondom de maatregelen worden zoveel mogelijk opgenomen in de reguliere bedrijfsvoering van de afdeling. De monitoring en het bijsturen zullen centraal blijven staan. In 2021 zal de voortgang in de reguliere P&C documenten gerapporteerd worden. Het project komt daarmee eind 2020 tot een einde.

Kapitaalgoederenbeheer

Er zijn nog geen actuele onderhoudsplannen voor de kapitaalgoederen. In 2020 is een start gemaakt om het financieel perspectief van de kapitaalgoederen in beeld te brengen. Met dit financieel perspectief is er inzage in hoeveel budget er de komende jaren nodig is om groot onderhoud uit te kunnen voeren op basis van kwaliteitsniveau laag. Dit financieel perspectief laat zien dat jaarlijks extra budget nodig is voor het groot onderhoud van ongeveer € 1.332.000. Dit nog is exclusief de vervangingen van kapitaalgoederen. In dit financieel perspectief zitten alle kapitaalgoederen die de gemeente op dit moment in bezit heeft. Er is geen rekening gehouden met bijvoorbeeld gebouwen die mogelijk op korte termijn worden afgestoten.

In 2020 is er een inspectie uitgevoerd. Deze inspecties bevestigen ruwweg de conclusies van het financieel perspectief.

In april 2021 zal er een nieuwe beleidsplan Kapitaalgoederenbeheer aan de raad worden aangeboden. In dit plan wordt van alle kapitaalgoederen het groot onderhoud en de vervangingen voor de komende 10 jaar in beeld gebracht inclusief de financiële gevolgen. De raad kan nog keuzes maken zoals het onderhoudsniveau, gebiedsdifferentiatie, afstoten van areaal (zoals gebouwen, sportvelden en speeltoestellen) en duurzaamheid. Om te komen tot een beleidsplan kapitaalgoederenbeheer wordt er een plan van aanpak opgesteld. In dit traject zal de raad meegenomen worden over de stand van zaken en waar er nog beleidskeuzes mogelijk zijn. De voorgestelde keuzes en de financiële consequenties worden meegenomen in de perspectiefnota en begroting van 2022.

Het beschikbare budget in 2021 is kaderstellend en op basis van de inspecties is er een onderhoudsplanung voor gemaakt. Het meest urgente onderhoud krijgt de hoogste prioriteit zodat er voorkomen wordt dat er kapitaalvernietiging ontstaat.

Programma 1: Ynwenner en Bestjoer

Waar gaat programma 1 'Ynwenner en Bestjoer' over?

Portefeuillehouder(s) : J.G. Kramer / T. Berends
Programmaregisseur : D. de Jong / S. Elverdink
Programmamanager : H. Verbunt

Inleiding:

Dienstverlening is een kerntaak van de gemeente. Daaraan is in de afgelopen jaren dan ook de nodige aandacht besteed, wat onder andere tot uitdrukking kwam in de ontwikkeling en vaststelling van een aantal documenten, zoals de Besturings- en Organiseringsfilosofie 2017 (BOF), Centrumregeling en Dienstverleningshandvest Dantumadiel – Noardeast Fryslân 2018 en het nieuwe Dienstverleningsconcept Noardeast-Fryslân en Dantumadiel 2019-2022.

Vanuit het organisatiemotto 'Samen, persoonlijk en in de buurt' zal worden gewerkt aan het optimaliseren van onze dienstverlening. Daarbij wordt deze raadsperiode ingezet op de hierna onder 101.1 t/m 101.3 genoemde speerpunten.

Eén van de opbrengsten van de programmamarkt van maart 2019 is daarbij dat er extra aandacht komt voor bewustwording over (digitale) laaggeletterdheid en hulp voor en doorverwijzing van mensen die daaraan behoefte hebben.

Ten aanzien van interne dienstverlening en bedrijfsvoering worden alleen doelen of activiteiten opgenomen, als die bijdragen aan een betere (externe) dienstverlening aan de klant. Het belang van een goede interne bedrijfsvoering voor onze externe dienstverlening is onmiskenbaar.

Gebiedsgericht werken – een vorm van collectieve dienstverlening – maakt onderdeel uit van het programma Mienskip, maar een gebiedsgerichte benadering is natuurlijk ook terug te vinden bij de doelstellingen op het gebied van een krachtig en eigentijds bestuur.

Ook veiligheid is een kerntaak van de overheid en in het bijzonder ook van de gemeente.

Het realiseren van een veilige woon- en leefomgeving is een terugkerend en actueel onderwerp en staat daarom altijd hoog op de politieke agenda.

Hoewel de gemeente een regierol heeft als het gaat om veiligheid en ook de kaders voor het (integraal) veiligheidsbeleid vaststelt, opereert de gemeente in een speelveld met veel spelers (ketenpartners). In het veiligheidsdomein is het formuleren en realiseren van smart-doelstellingen door de afhankelijkheid van ketenpartners daarom niet altijd mogelijk.

Bij het bepalen van de doelen, speerpunten en activiteiten is zoveel mogelijk aangesloten op het bestaande beleid en de actuele ontwikkelingen op het gebied van veiligheid.

De inspanningen op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving behoren in de regel tot de reguliere activiteiten en daar waar extra inspanning wordt gevraagd, zijn deze (door alle programma's heen) expliciet op activiteitsniveau opgenomen (bijvoorbeeld bij jeugdoverlast en evenementen). Tijdens de eerder gememoreerde programmamarkt, bleek dat toezicht en handhaving op het gebied van overlast in de openbare ruimte meer aandacht verdient. Een maatregel in dat kader is de aanstelling en inzet van BOA's met taakaccent jeugd.

De gemeentebesturen van de drie voormalige gemeenten hebben de afgelopen jaren ingezet op meer ruimte voor de samenleving als het gaat om zeggenschap over en invloed op het beleid en de eigen woon- en leefomgeving. Initiatieven vanuit de samenleving werden zoveel mogelijk ondersteund en gefaciliteerd. Noardeast-Fryslân trekt die lijn door.

Bij de inrichting van de bestuurspraktijk en het functioneren van de bestuursorganen wordt er veel ruimte gegeven aan de samenleving. Zo biedt de nieuwe vergaderstructuur van de raad met ondermeer 'It Petear' en 'It Poadium' volop gelegenheid voor een actieve inbreng vanuit alle geledingen van de samenleving. Daarnaast wordt middels dialoogonderwerpen uit de raadsagenda het gesprek met de samenleving aangegaan.

Ook het college wil zoveel mogelijk met inwoners, bedrijfsleven en andere partners werken aan het behouden en verbeteren van de leefbaarheid en aantrekkelijkheid van de gemeente: 'Samen, In de buurt, Persoonlijk!'

De bestaande internationale samenwerking en vriendschapsband vanuit voormalig Dongeradeel met Fulda en Crediton wordt voortgezet.

Op grond van het BBV wordt het financieel beleid (inclusief belastingen) jaarlijks verwerkt in de toelichting(en) en paragrafen bij de begroting en meerjarenraming (niet in de doelen).

Hoofddoelstelling:

De gemeente Noardeast-Fryslân is een resultaatgerichte organisatie met focus op klantgerichte dienstverlening, goed toegesneden op de toekomst en met als speerpunten het verbeteren van de dienstverlening, een veilige woon- en leefomgeving, een krachtig en eigentijds bestuur en een gezond financieel beleid voor de lange termijn.

Kerdoelstellingen:

De hoofddoelstelling is nader uitgewerkt naar kerndoelstellingen die hieronder per onderwerp worden beschreven.

Onderwerp: verbeteren van de dienstverlening

Kerdoelen

Het aanbod van producten en diensten dat digitaal wordt aangeboden, neemt verder toe

Speerpunt:

- optimaliseren digitale dienstverlening en benutten van kansen op dat gebied.

Beter passende dienstverlening (maatwerk) en hoge kwaliteit en klanttevredenheid

Speerpunten:

- persoonlijke, servicegerichte en integrale dienstverlening, afgestemd op behoeften van inwoners en op doelgroepen (toegankelijkheid via meerdere kanalen);
- hoge klanttevredenheid;
- optimaliseren loketfunctie.

Minder regels en meer efficiënte en effectieve (digitale) werkprocessen

Speerpunten:

- klantgerichte, efficiënte en effectieve bedrijfsvoering en werkprocessen;
- deregulering.

Onderwerp: veilige woon- en leefomgeving

Kerdoel

De inwoners ervaren een veilige leefomgeving, zowel thuis als in de openbare ruimte

Speerpunten:

- ondermijning veilige leefomgeving;
- high Impact Crimes (overvallen, straatroven, geweldsdelicten en woninginbraken);
- jeugd en veiligheid (jeugdgroepen en middelengebruik);
- sociale veiligheid (waaronder personen met verward gedrag en overlast door burens);
- evenementenveiligheid;
- dorps- en wijkgerichte politiezorg.

Onderwerp: open, transparant, interactief, integer en coöperatief bestuur

Kerdoel

Open, transparante, interactieve en integere bestuursorganen

Speerpunten:

- het bestuur is herkenbaar en toegankelijk, blijft dichtbij de inwoners en zorgt zo voor verbinding met de gemeente Noardeast-Fryslân;
- de inwoners en samenleving staan centraal (van buiten naar binnen werken);
- het bestuur geeft vorm en inhoud aan een open dialoog met de samenleving;
- het bestuur biedt ruimte voor initiatieven en invloed vanuit de samenleving.

Kerdoel

De internationale samenwerking en vriendschapsband met Fulda en Crediton wordt voortgezet

- het bestendigen en stimuleren van culturele uitwisseling en contacten met Fulda en Crediton

Onderwerp: gezond financieel beleid voor de lange termijn

Kerdoel

Gezond financieel beleid voor de lange termijn

Nr	Smartdoelen	Activiteiten
101.1	Het aanbod van producten en diensten dat digitaal wordt aangeboden neemt verder toe	
	In 2021 kan 80% van alle producten en diensten digitaal worden aangevraagd.	Het plan van aanpak dat in 2019 is opgesteld, is vertaald naar uitgangspunten voor implementatie van het zaaksysteem. In 2021 zullen nieuwe formulieren ontwikkeld worden bij de producten en diensten die via de website worden aangeboden, maar waarvoor nog geen digitale aanvraag mogelijk is (bv. evenementenvergunning).
101.2	Een beter passende dienstverlening (maatwerk) en hoge kwaliteit en klanttevredenheid	
	De waardering van de dienstverlening (gemiddeld over alle kanalen) uitgedrukt in een cijfer is in 2022 minimaal een 7,0. (2018: 6,7)	Jaarlijks wordt de klanttevredenheid en -bejegening gericht op het verbeteren van onze dienstverlening gemonitord. In 2021 zal een tool aangeschaft worden waarmee vaker en nauwkeuriger kan worden gemeten.
	De waardering van de klantbejegening (gemiddeld over alle kanalen) uitgedrukt in een cijfer is in 2022 minimaal een 7,0. (2018: 6,7)	Investeren in een organisatie-ontwikkelingsprogramma gericht leren denken en handelen vanuit de behoefte van de klant (klantbetrokken benadering) en de zelfredzaamheid van de klant bevorderen.
	Cijfer klanttevredenheid is in 2021 gestegen naar een 7,0. (2018: 6,6)	Ontwikkeling actieve sturing op managementinformatie.
	Alle schriftelijke communicatie van de gemeenten is vanaf 2021 op B1 niveau (dit is het niveau van 80% van de Nederlanders).	Uitvoering en afronding project duidelijke taal (gestart in 2020).
101.3	Minder regels en meer efficiënte en effectieve (digitale) werkprocessen	
	Vanaf 2020 voldoet 80% van de dienstverlening aan de vast te stellen servicenormen.	De in 2019 op basis van het dienstverleningsconcept vastgestelde servicenormen worden doorlopend gemonitord op naleving.
	Effectieve implementatie van de Omgevingswet	Uitvoering van de Omgevingswet.
102	De inwoners ervaren een veilige leefomgeving, zowel thuis als in de openbare ruimte	
	Aanpak verkeersveiligheid in Noardeast-Fryslân (op naar nul slachtoffers) door vergroten van de feitelijke verkeersveiligheid én het verhogen van de verkeersveiligheidsbeleving (zie ook programma 6).	De integrale verbinding tussen verkeer & vervoer én veiligheid wordt geïntensiveerd door een structurele samenwerking te organiseren tussen deze beleidsafdelingen, aangevuld met de politie. Verkeersveiligheid wordt structureel geagendeerd in het operationeel veiligheidsoverleg met de politie én minstens eenmaal per jaar in de lokale gezagsdriehoek.

Nr	Smartdoelen	Activiteiten
	<p>Aanpak woninginbraken: realiseren stabilisering van het aanpak (woning)inbraken naar het niveau van 2017.</p>	<p>Vergroten van het risicobewustzijn én meldingsbereidheid door blijvende inzet op inbraakpreventie, met name rond de ‘donkere dagen’ en vakantieperiodes. Dit wordt gedaan door het inzetten van allerlei communicatiemiddelen, maar ook door het organiseren van inbraakpreventieavonden, het gebruiken van lichtkranten of de inzet van bijvoorbeeld de ‘preventietruck’.</p> <p>Preventief bestrijden van heling door de verdere uitrol van het Digitaal Opkopers Register (DOR), waarmee de registratieplicht van handelaren in tweedehands goederen wordt gefaciliteerd.</p> <p>Insteken op buurtpreventie door de begeleiding, facilitering en bekendmaking van WhatsApp groepen (onder andere door WhatsApp-borden ter beschikking te stellen).</p>
	<p>De komende jaren wordt er ingezet op de aanpak van problematische jeugdgroepen en groepsgedrag door:</p> <ul style="list-style-type: none"> • het verminderen van criminaliteit en overlast • het versterken van de sociale positie en de jongeren perspectief bieden • het verstoren van de negatieve groepsdynamiek • het voorkomen van aanwas • het vergroten van het veiligheidsgevoel in de wijken en dorpen en onder de jongeren. 	<p>Implementatie en verdere ontwikkeling van de aanpak problematische jeugdgroepen en groepsgedrag (inclusief juridisch kader voor o.a. het delen van informatie). Hierbij is aandacht voor de capaciteit en beschikbaarheid van jongerenwerk en gemeentelijke toezichthouders/ boa's.</p>
		<p>Jeugdoverlast is een samenspel en per casus/groep wordt een concrete aanpak ontwikkeld. Daar waar sprake is van structurele overlast, worden (fysieke) maatregelen getroffen</p> <p>Blijven investeren in de aanpak op en rond het water in Dokkum en aan De Swemmer.</p>
	<p>Een evenementenrijke gemeente met een gezond horecaklimaat, waarbij een veilig verloop vooropstaat. Overlast, geweld en excessief middelengebruik wordt zoveel als mogelijk voorkomen.</p>	<p>In 2020 is de behoefte voor het ontwikkelen van evenementenbeleid onderzocht. Hierin is specifiek aandacht voor de toenemende groei van evenementen en de gevolgen voor gemeentelijke inzet.</p> <p>Onder regie van de gemeentelijke evenementencoördinator worden aanvragen voor evenementen nauwkeurig behandeld, waarbij we nauw samenwerken met onze adviespartners als de politie en Veiligheidsregio Fryslân (brandweer/ GHOR).</p>

Nr	Smartdoelen	Activiteiten
		<p>Bij verschillende (grote) evenementen wordt een multidisciplinair veiligheidsteam ingericht, onder voorzitterschap vanuit het veiligheidsdomein (i.v.m. directe verantwoordelijkheid burgemeester). Dit veiligheidsteam monitort de uitvoering van het evenement en stuurt bij op beperking/ voorkoming van risicovolle situaties.</p> <p>Draagvlak voor een horecaconvenant – waarin veiligheidsafspraken tussen o.a. horecaondernemers, politie en gemeente worden vastgelegd – wordt nader onderzocht.</p> <p>De meerwaarde en het inrichten van de functie van een gemeentelijke horecacoördinator wordt verkend.</p>
103.1	<p>De komende jaren moet de overlast door verwarde en overlast gevende personen worden verminderd, het draagvlak op straat en in de buurt worden vergroot en een snellere toeleiding tot zorg en ondersteuning.</p> <p>Medewerkers, inwoners en ondernemers herkennen ondermijnende criminaliteit en weten hoe en waar ze dit moeten melden. Er is hierbij specifiek aandacht voor het buitengebied.</p>	<p>Naast deelname aan de regionale aanpak wordt lokaal ingezet op (multi)casuïstiek waarmee de overlast door personen met verward gedrag wordt beperkt.</p> <p>Implementeren/ uitvoeren van de Wet verplichte ggz, waaronder het trainen van gemeentelijke medewerkers.</p> <p>Er wordt projectmatig ingezet op locaties, fenomenen en branches binnen de gemeente waar nog onvoldoende zicht op is. De zogenaamde witte vlekken en gelegenheden.</p> <p>Er wordt extra ingezet op de ambtelijke en bestuurlijke integriteit en weerbaarheid in relatie tot het thema ondermijning.</p> <p>Het uitvoeren van onderzoeken die voortvloeien uit de in het ondermijningsbeeld genoemde signalen, bovenop de reguliere werkzaamheden.</p> <p>Het consequenter inzetten van het beschikbaar bestuurlijk instrumentarium.</p> <p>Er wordt extra ingezet op bewustwording van inwoners, ondernemers en de eigen organisatie</p>
	<p>De gemeente heeft een krachtig, eigentijds en integer bestuur dat een goede relatie met de burger onderhoudt en ruimte geeft aan nieuwe vormen van participatie en democratie vanuit een open dialoog met de samenleving.</p>	<p>Op basis van de raadsagenda 'In nije dei, mei elkoar foarút!' worden deze raadsperiode nog 3 dialoogonderwerpen met de samenleving opgepakt, die kunnen leiden tot voorstellen aan en besluiten van de raad.</p>

Nr	Smartdoelen	Activiteiten
		<p>Het onderwerp bestuurlijke integriteit heeft permanente aandacht en staat minimaal één keer per jaar op de agenda van raad en college.</p> <p>Om ook de stem van kinderen te (laten) horen wordt er jaarlijks een nieuwe kinderburgemeester benoemd.</p> <p>Er wordt een rekenkamer(commissie) ingesteld, zo mogelijk gezamenlijk met de gemeente Dantumadiel, die minimaal één onderzoek per jaar uitvoert naar doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid van het gevoerde bestuur.</p>
103.2	De internationale vriendschapsband met Fulda en Crediton wordt voortgezet	
		Het Vriendschapscomité Dokkum wordt ondersteund bij het stimuleren van culturele uitwisseling en contacten met Fulda en Crediton.
104	Gezond financieel beleid voor de lange termijn	
		De gemeenteraad stelt jaarlijks een sluitende meerjarenbegroting vast. De Provincie toetst de begroting aan de financiële vereisten en baseert op basis daarvan de mate van haar wettelijke toezicht. Naast een sluitende begroting houdt de gemeente voldoende middelen in de Algemene Reserve om de risico's die de gemeente loopt op te kunnen vangen.

Onderwerp beleidsdocumenten	
<i>Dienstverlening</i>	
Besturings- en organisatiefilosofie en hoofdstructuur Noardeast-Fryslân en Dantumadiel (2017)	
Centrumregeling en Dienstverleningshandvest Dantumadiel – Noardeast-Fryslân (2018)	
Dienstverleningsconcept Noardeast-Fryslân en Dantumadiel	
<i>Veilige woon- en leefomgeving</i>	
Veiligheidsagenda Noardeast-Fryslân 2020 – 2023: Mei elkoar foar feiligens	
Regionaal Beleidsplan Veiligheid Noord-Nederland 2020 – 2023 (Politie)	
Beleidsplan Veiligheid 2019 – 2022 (Veiligheidsregio Fryslân)	
Samenwerkingsovereenkomst Veiligheidshuis Fryslân	
Convenant Regionaal Informatie en Expertise Centrum (RIEC)	
Beleidsregels artikel 13b Opiumwet (2019)	
<i>Open, transparante, interactieve en integere bestuursorganen</i>	
Raadsagenda 'In nije dei, mei elkoar foarút'	
Coalitieagenda 'Trochpakke!, mei elkoar foarút'	
Besturings- en organisatiefilosofie en hoofdstructuur Noardeast-Fryslân en Dantumadiel (2017)	
Centrumregeling en Dienstverleningshandvest Dantumadiel – Noardeast Fryslân (2018)	
Sociaal Economisch Masterplan en Agenda Netwerk Noordoost (ANNO)	
Notitie gebiedsgericht werken Noardeast-Fryslân en Dantumadiel	
<i>Gezond financieel beleid voor de lange termijn</i>	
Financiële beleidsdocumenten (begroting, meerjarenraming, jaarrekening en perspectiefnota)	

Verbonden partij	Bijdrage aan beleidsdoelstellingen
Vereniging van Friese Gemeenten	De VFG behartigt de belangen voor alle Friese gemeenten, totaal 18.
Vereniging van Nederlandse Gemeenten	De VNG behartigt de belangen voor alle Nederlandse gemeenten.
Vereniging van Waddenzeegemeenten	Deze vereniging treedt op als belangenorganisatie voor alle Waddenzeegemeenten.
Veiligheidsregio Fryslân (VRF), onderdeel veiligheid	Belangrijke partner bij het realiseren van een veilige woon- en leefomgeving
Shared Servicecentrum Leeuwarden	Het SSL garandeert en faciliteert de ICTvoorzieningen en –dienstverlening voor de gemeenten Noardeast-Fryslân en Dantumadiel. Zij scheidt zoveel mogelijk de randvoorwaarden voor een efficiënte bedrijfsvoering en een klantgerichte en effectieve dienstverlening.
Centrumregeling samenwerking Dantumadiel en Noardeast-Fryslân	De gemeente Dantumadiel laat door de gemeente Noardeast-Fryslân in beginsel alle gemeentelijke taken uitvoeren, voor zover deze niet aan anderen zijn opgedragen en zoals omschreven in het dienstverleningshandvest (art 7 centrumregeling).

Uniforme beleidsindicatoren	Eenheid	Periode	Gemeente Noardeast-Fryslân	Nederland
Formatie	Fte per 1.000 inwoners	2020	12,75	n.v.t.
Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	2020	12,56	n.v.t.
Apparaatskosten	Kosten per inwoner	2021	869,75	n.v.t.
Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	2021	7,30% €2.997.000	n.v.t.
Verwijzingen Halt	Aantal per 10.000 jongeren	2019	85	132
Winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	2018	0,4	2,2
Geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	2018	2,8	4,9
Diefstallen uit woning	Aantal per 1.000 inwoners	2018	1,1	2,5
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Aantal per 1.000 inwoners	2018	3,9	5,8

Leeswijzer uniforme beleidsindicatoren:

Uniforme beleidsindicatoren	Toelichting	Bron
Formatie	Het gaat hier om de toegestane formatie in fte van het ambtelijk apparaat voor het begrotingsjaar op peildatum 1 januari, uitgedrukt in fte per 1.000 inwoners.	Eigen gegevens
Bezetting	Het gaat hier om het werkelijk aantal fte dat werkzaam is (inclusief boventallige werknemers), dus niet om de toegestane formatieve omvang uit het formatieplan. Het aantal fte wordt uitgedrukt per 1.000 inwoners.	Eigen gegevens
Apparaatskosten	Apparaatskosten (ofwel organisatiekosten) zijn de noodzakelijke financiële middelen voor het inzetten van personeel (salarissen), organisatie-, huisvestings-, materieel-, automatiseringskosten e.d. voor de uitvoering van de organisatorische taken.	Eigen begroting
Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	Eigen begroting
Verwijzingen Halt	Het aantal verwijzingen Halt per 10.000 inwoners van 12 tot 18 jaar. Jongeren van 12 tot 18 jaar die een licht strafbaar vergrijp plegen, worden door de politie of leerplichtambtenaren naar Bureau Halt verwezen voor een passende Halt-straf. Zij krijgen leeropdrachten en er volgen gesprekken met de jongere en de ouders. Op deze manier kunnen jongeren rechtzetten wat zij fout hebben gedaan, zonder dat zij in aanraking komen met het Openbaar Ministerie.	Bureau Halt
Winkeldiefstallen	Het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners.	CBS
Geweldsmisdrijven	Het aantal geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners. Voorbeelden hiervan zijn seksuele misdrijven, lichamelijk letsel door schuld, levensdelicten zoals moord en doodslag en dood en lichamelijk letsel door schuld (bedreiging, mishandeling, etc.)	CBS
Diefstallen uit woning	Het aantal diefstallen uit woningen per 1.000 inwoners.	CBS
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Hieronder vallen brandstichting, alle vormen van vernieling en misdrijven tegen de openbare orde en het openbaar gezag. Voorbeelden van misdrijven tegen de openbare orde en tegen het openbaar gezag zijn opruiing, huis-, computer- en lokaalvredebreuk, deelneming aan een criminele of terroristische organisatie, openlijke geweldpleging, godslastering, discriminatie en het doen van een valse aangifte. Omdat het delict mensenhandel vaak onder dezelfde feitcode geregistreerd wordt als het delict mensensmokkel worden deze twee delicten samengeteld en weergegeven bij de gewelds- en seksuele misdrijven.	CBS

Overzicht baten en lasten 2021 Programma 1: Ynwenner en Bestjoer

Onderwerpen (bedragen x € 1.000)	Baten	Lasten	Saldo
101 Bestuur	74	-2.351	-2.277
102 Dienstverlening	369	-778	-409
103 Veiligheid	47	-3.889	-3.842
Totalen voor mutaties reserves	491	-7.018	-6.527
Toevoegingen aan reserves	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	106	0	106
Geraamd resultaat	597	-7.018	-6.421

Programma 2: Mienskip

Waar gaat programma 2 'Mienskip' over?

Portefeuillehouder(s) : P. de Graaf / J. D. de Vries
Programmaregisseur : M. Jansen
Programmamanager : L. Venekamp

Inleiding:

In Noardeast-Fryslân staan inwoner en samenleving centraal en gaan we uit van de leefwereld van de inwoners in onze samenleving. Dat past bij de veranderende rollen die overheid, inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties innemen. We ontwikkelen ons van een overheid die beslist en stuurt en daarbij waar nodig mensen en organisaties betreft, naar een overheid die inwoners en instellingen faciliteert bij door hen aangedragen ideeën.

De rol van de gemeente is binnen dit programma vaak die van:

- een netwerkende overheid, die samenwerking zoekt met andere partijen en daarmee gezamenlijk doelen bepaalt;
- een responsieve, participerende overheid, die ruimte geeft aan maatschappelijke initiatieven van onderop en deze ondersteunt.

Vanwege de veranderende rol van de gemeente is een aantal doelen binnen dit programma opgenomen als procesdoelen: we gaan met initiatiefnemers en partners een (gebiedsgericht) proces in en het resultaat is niet vooraf te bepalen. De doelen zijn daarom soms minder 'smart' geformuleerd.

Daar waar meetbare smartdoelstellingen zijn geformuleerd zal een nulmeting worden uitgevoerd en worden gegevens van GGD en "Waar staat je gemeente" gebruikt.

Noardeast-Fryslân kent een rijk verenigingsleven en sterke mienskipssin. Activiteiten op het gebied van sport en cultuur, al dan niet in verenigingsverband, verbindt mensen en vergroot de levendigheid van de dorpen. Het is daarom belangrijk initiatieven blijvend aan te jagen en te ondersteunen.

Binnen de gemeente hebben we echter wel te maken met demografische ontwikkelingen: bevolkingsdaling, vergrijzing en ontgroening. Dit heeft gevolgen voor bijvoorbeeld voorzieningen als sportclubs, scholen, zorgvoorzieningen en wonen. En daarmee voor de leefbaarheid.

Duidelijk is dat het niet mogelijk is alle voorzieningen of accommodaties in de regio te behouden. Er is discussie nodig over voorzienings spreiding, op thematisch of meer integraal niveau. In alle gevallen is afstemming nodig, anders riskeert de gemeente de leefbaarheid en vitaliteit.

Het realiseren van een toekomstige voorzieningsstructuur (voorzieningstransitie) vergt tijd en zal vorm moeten krijgen mét de betrokken partners (zoals schoolbesturen en sportverenigingen) en de dorpen (inwoners). Het is belangrijk betrokkenen te informeren over bevolkingsontwikkelingen en met elkaar de perspectieven voor de toekomst te bespreken.

Hoofddoelstelling:

Behouden en versterken van vitale gemeenschappen en van de leefbaarheid.

Kerdoelstellingen:

De hoofddoelstelling is nader uitgewerkt naar kerndoelstellingen die hieronder per onderwerp worden beschreven.

Onderwerp: sociale verbondenheid

Kerdoelen

Meer sociale verbondenheid en betrokken burgers

Speerpunten:

- aanbod van culturele activiteiten;
- aanbod van cultuureducatie voor kinderen / jeugd;
- sportactiviteiten;

- verenigingsleven;
- vrijwillige inzet in dorpen.

Meer zelforganisatie, zelfsturing en eigen verantwoordelijkheid van inwoners

Speerpunten:

- ondersteunen en versterken van initiatieven van onderop;
- duidelijk gemeentelijk aanspreekpunt;
- participatie van burgers;
- samenhang in initiatieven waar mogelijk;
- overheidsparticipatie / nieuw samenspel inwoners en overheid.

Onderwerp: voorzieningenniveau

Kerdoel

Beter passend voorzieningenniveau

Speerpunten:

- onderwijs;
- culturele voorzieningen (culturele infrastructuur);
- sportvoorzieningen;
- overige maatschappelijke voorzieningen (en combi's).

Onderwerp: talentontwikkeling (onderwijs, cultuur)

Kerdoelen

Optimaliseren van de schoolloopbaan zodat kinderen beter voorbereid zijn op hun toekomst

Speerpunten:

- doelgroep jongeren;
- aansluiting onderwijs op arbeidsmarkt.

Jongeren in de gelegenheid stellen hun talenten op het gebied van cultuur te ontdekken

Speerpunten:

- doelgroep 0-18 jarigen.

Onderwerp: verbondenheid met het gebied

Kerdoelen

Versterken van de culturele identiteit van het gebied

Speerpunten:

- samenwerkingsverbanden;
- richten op kinderen basisschoolleeftijd–educatie;
- initiatieven aanjagen en faciliteren;
- inwoners zijn trots op de streek/gemeente waar ze wonen.

Kerdoelen

Versterken van de Friese taal(cultuur)

Speerpunten:

- doelgroep kinderen basisschoolleeftijd;
- tweetalige gemeentelijke organisatie;
- zichtbaarheid van het Fries.

Nr	Smartdoelen	Activiteiten
201.1	Meer sociale verbondenheid en betrokken burgers	
	Het aantal mensen dat in aanraking komt en betrokken is bij culturele activiteiten en/of culturele vorming is in 2022 toegenomen met 10% t.o.v. 2018.	Nieuwe initiatieven op cultureel gebied worden gestimuleerd. Samen met inwoners wordt nieuw cultuurbeleid opgesteld
	Toename van het aantal door inwoners georganiseerde activiteiten al dan niet in verenigingsverband (o.a. cultuur en sport) gericht op de levendigheid van de dorpen.	Er worden kennismakingslessen van diverse sporten op de scholen gegeven via de buurtsportcoach. Hierbij is aandacht voor de Fryske sporten. De plaatselijke verenigingen worden hierbij betrokken. Uitvoering van het lokaal Sportakkoord voor het ondersteunen van verenigingen met aandachtspunten: georganiseerde bredere omni-activiteiten. Inbreng (communicatie) bij met name grotere evenementen met publieke aandacht zoals de (fiets)Elfstedentocht, ludieke acties voor goede doelen etc. Hierin zal de evenementencoördinator een rol spelen.
201.2	Meer zelforganisatie, zelfsturing en eigen verantwoordelijkheid van burgers	
	Inwoners hebben meer mogelijkheden voor invloed op hun eigen leefomgeving.	In 2021 ontvangen de dorpen en wijken een budget als basisondersteuning. Daarnaast kunnen dorpsbelangen en wijkraden incidenteel subsidie aanvragen voor leefbaarheidsinitiatieven. Daar waar sprake is van een specifieke opgave wordt in overleg en in samenwerking met betrokkenen uit de samenleving een gebiedsagenda opgesteld (gebiedsgerichte aanpak). Initiatiefnemers / dorpen / wijken worden daarbij ondersteund en gefaciliteerd. Er wordt een Pilot Gebiedsgericht werken uitgevoerd In het kader van de implementatie Omgevingswet wordt een organisatieontwikkelingsprogramma uitgevoerd gericht op een andere manier van werken (participatieve werkwijze)
202	Beter passend voorzieningenniveau	
	De maatschappelijke voorzieningen (voor sport, cultuur en ontmoeten) zijn toekomstbestendig: betaalbaar en bereikbaar	In verband met de vrijval van een aantal gebouwen wordt in Ferwert een gebiedsgericht proces doorlopen met inwoners, dorpen en initiatiefnemers, gericht op een toekomstbestendige voorzieningenstructuur.
		Initiatieven vanuit de samenleving gericht op een toekomstbestendige voorzieningenstructuur worden gestimuleerd. De ontwikkeling 'Hallum' wordt gefaciliteerd en ondersteund binnen de bestaande financiële randvoorwaarden.

Nr	Smartdoelen	Activiteiten
	De scholen zijn toekomstbestendig, betaalbaar en blijven goed bereikbaar voor leerlingen	In 2021 wordt op basis van vastgesteld Integraal Huisvestingsplan de planning beoordeeld en wordt afgestemd welk project opgepakt / uitgevoerd wordt.
	Onderwijs-, voorschoolse en andere maatschappelijke voorzieningen worden waar mogelijk geclusterd met het oog op meer samenwerking (ook met jeugdzorg) en multifunctioneel gebruik.	In 2021 is voor één locatie de clustering van maatschappelijke voorzieningen in uitvoering Er wordt een proces doorlopen om te komen tot concentratie van onderwijsvoorzieningen (scholenpark) voor de regio in Dokkum.
203.1	Optimaliseren van de schoolloopbaan zodat kinderen beter voorbereid zijn op hun toekomst	
	Alle kinderen hebben in 2022 kennis gemaakt met nieuwe (technologische) ontwikkelingen en vaardigheden kunnen ontwikkelen die van belang zijn voor een goede aansluiting op de arbeidsmarkt.	De gemeente faciliteert en simuleert sterk techniek onderwijs in basis- en voortgezet onderwijs. De gemeente brengt partijen daartoe samen en zoekt aansluiting bij de Versnellingsagenda.
203.2	Jongeren in de gelegenheid stellen hun talenten op het gebied van cultuur te ontdekken	
	Het aantal leerlingen van het primair- en voortgezet onderwijs dat gedurende hun schoolloopbaan in aanraking komt met meerdere culturele activiteiten is in 2022 met 5% toegenomen t.o.v. 2018.	Opus3 zet i.s.m.de Wâldsang als vervolg op UurCultuur een gevarieerd cultuuraanbod voor het basisonderwijs op (onderdeel van de Cultuurnota).
204.1	Versterken van de culturele identiteit	
	Initiatieven en activiteiten zijn beter op elkaar afgestemd / met elkaar verbonden. Mensen vinden elkaar bij het voorbereiden van en bezoeken van culturele activiteiten.	Activiteiten uit de nieuwe Cultuurnota worden uitgevoerd.
	Het aantal scholen dat aandacht besteedt aan de cultuurhistorie van de regio is in 2022 toegenomen met 5% t.o.v. 2018.	In overleg met Markant Friesland de samenwerking tussen scholen, lokale musea en andere erfgoedinstellingen stimuleren.
204.2	Behâld en fuortsterkjen fan de meartaligens, wêrûnder Frysk en streekeigen talen	
	It tal trijetalige skoallen is yn 2024, neffens 2017, ferdûbele.	Basisskoallen stimulearje om Frysk taalbelied in plak yn harren skoalbelied te jaan en harren stimulearje oan te slúten by it Netwurk Meartaligens.
	Yn 2024 bin alle pjutteropfanglokaasjes en bernedeiferbliuwen twatalich sertifisearre.	Yn gearwurking mei it SFBO organisaasjes stimulearje twatalich te wurden. Dit jildt benammen foar nije organisaasjes.
	De sichtberens fan it Frysk yn 'e gemeente en de gemeentlike organisaasje fergrutsje	Kursussen Frysk foar it persoanlik.
	Yn 2021 wurdt wurke oan aktiviteiten foar it behâlden fan de streekeigen taalkulturen (ûnder oaren it Dokkumers, Kollumers en Pompsters).	Nei ynventarisasje fan de gegevens oer de ferskillende talen yn de gemeente en it meitsjen fan harmonisearre taalbelied Frysk sept 2020 wurdt fierder útfiering jûn oan de aktiviteiten sa as neamd yn dizze beliedsnota.

Onderwerp beleidsdocumenten
<i>Sociale verbondenheid</i>
Notitie gebiedsgericht werken Noardeast-Fryslân en Dantumadiel 2019-2022
<i>Voorzieningenniveau</i>
Agenda voor onderwijsvoorzieningen in Noordoost Fryslân (2017)
Atlas van Noordoost Fryslân Eindrapport (sept. 2015)
Naar een regionaal voorzieningsverspreidingsmodel in Noordoost Fryslân 2010-2030 (jan. 2014)
Naar een regionale ontwikkelagenda voor onderwijsvoorzieningen in NO Friesland; Verkennend masterplan huisvesting DDFK
<i>Talentontwikkeling (onderwijs, cultuur)</i>
Kennislab
<i>Verbondenheid met het gebied</i>
Frysk Taalbelied 2017-2020 (vastgesteld door voormalige gemeenten Dantumadiel, Ferwerderadiel en Kollumerland c.a.)
Nog op te stellen Cultuurnota Noardeast-Fryslân

Verbonden partij	Bijdrage aan beleidsdoelstellingen
Roobol	Verzorgt het openbaar onderwijs zoals beschreven in artikel 46 van de Wet op het primair onderwijs
Elan Onderwijsgroep	Verzorgt het openbaar onderwijs zoals beschreven in artikel 46 van de Wet op het primair onderwijs

Uniforme beleidsindicatoren	Eenheid	Periode	Gemeente Noardeast-Fryslân	Nederland
Niet-Sporters	%	2016	61,2	48,7

Leeswijzer uniforme beleidsindicatoren:

Uniforme beleidsindicatoren	Toelichting	Bron
Niet-Sporters	Het percentage niet-wekelijkse sporters t.o.v. de bevolking van 19 jaar en ouder. Bevolking van 19 jaar en ouder dat niet minstens één keer per week aan sport doet.	Gezondheidsenquête (CBS, RIVM)

Overzicht baten en lasten 2021 Programma 2: Mienskip

Onderwerpen (bedragen x € 1.000)	Baten	Lasten	Saldo
201 Voorzieningen	0	-301	-301
202 Onderwijshuisvesting en -kansenbeleid	44	-3.454	-3.411
203 Sport	70	-301	-231
204 Cultuur	44	-3.426	-3.382
Totalen voor mutaties reserves	158	-7.481	-7.324
Toevoegingen aan reserves	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	277	0	277
Geraamd resultaat	434	-7.481	-7.047

Programma 3: Soarch en Wolwêzen

Waar gaat programma 3 'Soarch en Wolwêzen' over?

Portefeuillehouder(s) : J.D. de Vries
Programmaregisseur : H. Simons en A. Hofer
Programmamanager : G. Hettema

Inleiding:

De transitie als gevolg van het in werking treden van de Jeugdwet, Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 en de Participatiewet heeft de afgelopen jaren van onze inwoners/cliënten, zorgaanbieders, hulpverleners en gemeente grote inspanningen gevergd. Ook in de toekomst blijven deze inspanningen van de partijen gevraagd om het sociale domein verder te transformeren.

Met deze transformatie van het sociaal domein wordt beoogd een nieuwe inrichting van ons zorgstelsel tot stand te brengen. We willen dat mensen zelfredzaam en samen-redzaam zijn en zelf de regie over hun leven kunnen behouden. De gemeente is verantwoordelijk voor het bieden van hulp en ondersteuning aan die inwoners die niet in staat zijn om dit op eigen kracht te doen. We investeren in zowel het algemeen welzijn als de zorg van onze inwoners.

In 2019 kreeg de gemeente te kampen met grote tekorten op het sociaal domein. Wanneer we het sociaal domein bereikbaar en betaalbaar willen houden dan moeten we anders werken.

Sindsdien moet ingezet worden op kostenbeheersing d.m.v. een uitgebreide set maatregelen, die consequenties heeft voor beleid en uitvoering van welzijn en zorg. Anders werken is noodzakelijk om het sociaal domein bereikbaar en betaalbaar te houden.

Met het benutten van sturingsinformatie, een efficiëntere inzet van middelen en innovatie in de bedrijfsvoering willen we de beperkte middelen zo inzetten dat deze maximaal ten goede komt aan inwoners die het nodig hebben om te kunnen participeren in de samenleving.

De gemeente Noardeast-Fryslân streeft naar een samenleving waar inwoners de mogelijkheid hebben om mee te doen, ongeacht belemmeringen of beperkingen.

Dit is dan ook de hoofddoelstelling van dit programma. De hoofddoelstelling is uitgewerkt in een viertal kerndoelstellingen met bijbehorende speerpunten:

- 301 Een gezondere levensstijl;
- 302 Meer maatschappelijke participatie;
- 303 Gunstiger opvoedklimaat;
- 304 Beter organiseren zorg, welzijn en ondersteuning om dit duurzaam, bereikbaar en betaalbaar te houden.

De punten uit de raads- en coalitieagenda van Noardeast-Fryslân m.b.t. dit programma zijn als volgt in de kerndoelstellingen verwerkt:

In de raadsagenda is als dialoogonderwerp opgenomen:

- Bereikbaarheid en inzet van formele zorg door gebiedsteams en informele zorgaanbieders (mantelzorg, voorzieningen in dorpen): Kerndoelstelling 304.

De volgende hoofdpunten zijn in de coalitieagenda is opgenomen:

- Doelgerichte, proactieve en preventieve aanpak armoede, schulden, eenzaamheid; (netwerken, samenwerking met partners, herkenbare contactpersonen, armoede zichtbaar maken, aanpak laaggeletterdheid, vrijwilligers en ervaringsdeskundigen waarderen): Kerndoelstelling 302;
- Gezonde leefstijl; (preventieve aanpak alcohol- en drugsgebruik jongeren, Mei Feste hân, voorkomen overgewicht, handhaven nulbeleid) : Kerndoelstelling 301;
- Iedere inwoner kan rekenen op zorg die hij nodig heeft, nu en in de toekomst; (bereikbare zorg, één aanspreekpunt, contacten met huisartsen en wijkverpleging, schoolmaatschappelijk werk zonder wachtlijsten, ruimte voor nieuwe en kleine zorgvormen, makkelijker maken aanvragen WMO-voorziening, waardering en ondersteuning pleeggezinnen): Kerndoelstelling 303;
- Overschotten innovatief inzetten/ slimmer inzetten van geld; (overschotten voor sociaal domein reserveren, passende inzet, effectiviteit, efficiency, innovatie, monitoring en evaluatie aanpak om

toekomstbestendig zorgaanbod te kunnen garanderen): Kerndoelstelling 304;

- Tegenprestatie (maatwerk gericht op bijdragen aan de samenleving met werk en als dat niet mogelijk is vrijwilligerswerk, maatwerk, aanpak jeugdwerkeloosheid met NEF, tegenprestatie naar vermogen bij uitkering, goede praktijkvoorbeelden uitdragen): Kerndoelstelling 302.

Onderstaand worden de speerpunten van de kerndoelen benoemd:

Hoofddoelstelling:

Inwoners in onze gemeente hebben de mogelijkheid om mee te doen, ongeacht belemmeringen of beperkingen.

Kerndoelstellingen:

De hoofddoelstelling is nader uitgewerkt naar kerndoelstellingen die hieronder per onderwerp worden beschreven.

Kerndoel

Een gezondere levensstijl

Speerpunten:

Verbeteren van de leefstijl:

- voorkomen onverantwoord gebruik van verslavende middelen als alcohol, drugs en tabak;
- verbeteren psychisch welbevinden;
- meer inwoners op gezond gewicht;
- verbetering gezonde voeding en levensstijl bij kinderen en jong volwassenen;
- verbeteren toegang tot zorg.

Onderwerp: meer maatschappelijke participatie

Kerndoel

Meer maatschappelijke participatie

Speerpunten:

- zinvolle besteding van de dag;
- inkomen zekerstellen;
- schulden voorkomen;
- ondersteunen van mantelzorgers;
- bevorderen vrijwillige inzet;
- eenzaamheid/sociaal isolement tegenaan;
- vermindering laaggeletterdheid;
- ondersteuning bij zorgvraag;
- inclusieve samenleving.

Onderwerp: gunstiger opvoedklimaat

Kerndoel

Gunstiger opvoedklimaat

Speerpunten:

- veilige passende leer- en leefomgeving (thuis en op school) met voldoende middelen voor persoonlijke ontwikkeling;
- versterken ouderschap;
- alle kinderen kunnen meedoen.

Kerndoel

Beter organiseren zorg, welzijn en ondersteuning om dit duurzaam, bereikbaar en betaalbaar te houden

Speerpunten:

- opzet stuurinformatie;
- optimaliseren werkwijzen en sturing.

Nr	Smartdoelen	Activiteiten
301	Gezondere levensstijl	
	<p>Gezond gewicht (bewegen en voeding) In 2021 is het overgewicht onder jongeren, volwassenen en ouderen aantoonbaar afgenomen t.o.v. de vorige meting.</p>	<p>Uitvoering activiteitenprogramma 2021 gericht op gezond gewicht van het nieuwe Gezondheidsbeleid (2020-2025), dat in 2020 aan de raad wordt aangeboden.)</p> <p>Uitvoering van het basistakenpakket en het aanvullende pakket door GGD-Fryslân 2021. (Aanvullende pakket wordt jaarlijks herzien), gericht op gezond gewicht.</p> <p>JOGG gemeente worden (Jongeren op gezond gewicht); een programmatische aanpak waarbij bestaande en nieuwe initiatieven bijeengebracht worden, gericht op gezonde voeding en levensstijl).</p> <p>Uitvoeren projecten vanuit GIDS (terugdringen van gezondheidsachterstanden, met speciale aandacht voor lage sociale economische status).</p>
	<p>Alcohol en Drugs (middelen gebruik) en Rookvrije generatie In 2021 is het middelen gebruik onder jongeren, volwassenen en ouderen aantoonbaar afgenomen t.o.v. de vorige meting.</p>	<p>Uitvoering activiteitenprogramma 2021 gericht op middelengebruik en rookvrije generatie, van het nieuwe Gezondheidsbeleid (2020-2025).</p> <p>Uitvoering activiteitenprogramma 2021 gericht op middelengebruik en rookvrije generatie, van het Preventie en Handhavingsplan 2020-2023.</p>
	<p>Psychosociale gezondheid In 2021 zijn depressie gevoelens onder jongeren, volwassenen en ouderen aantoonbaar afgenomen t.o.v. de vorige meting.</p>	<p>Uitvoering activiteitenprogramma 2021 gericht op psychosociale gezondheid van het nieuwe Gezondheidsbeleid 2020-2025 (dat in 2020 aan de raad wordt aangeboden).</p> <p>Uitvoering activiteitenprogramma 2021 'Mei fêste hân' gericht op grensoverschrijdend gedrag en cyberpesten.</p>
302	Meer maatschappelijke participatie	
	<p>Het aantal huishoudens dat binnen de gemeente in armoede leeft neemt af. Het aantal huishoudens dat in 2021 van een (langdurig) laag inkomen moet leven is 3,2%</p>	<p>Aanpak armoede wordt verder geïntensiveerd met de volgende specifieke activiteiten in 2021:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ontwikkelen en uitvoeren van nieuw vast te stellen integraal en kindgericht armoedebeleid; • Inzet van minimacoaches. <p>Aanpak van schulden wordt verder geïntensiveerd met de volgende specifieke activiteiten in 2021:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Versterken samenwerking schuldhulpverlening, zowel intern (Geb.team) als met derden (woningstichtingen); • Intensiveren van vroegsignalering; • Inzetten op preventie
	<p>Het percentage inwoners dat als vrijwilliger actief is bedraagt eind 2022 45%. Dat houdt een stijging in van 3% t.o.v. 2020. NB Friesland kent het hoogste % vrijwilligers landelijk.</p>	<p>Inzet werk- en activiteitenprogramma Stichting het Bolwerk/Timpaan.</p>

Nr	Smartdoelen	Activiteiten
		<p>In 2021 zijn er nieuw uitgangspunten voor het welzijnsbeleid (2021-2024) bepaald inclusief bijbehorende activiteiten, waarbij ingezet wordt op álle speerpunten benoemd in dit kerndoel.</p> <p>Het welzijnsbeleid omvat mantelzorg, volwassenen/ouderenwerk, jongerenwerk, vrijwillige inzet en samenlevingsopbouw.</p>
	Het aantal inwoners dat zich sociaal en emotioneel eenzaam voelt neemt af met 5% van 39% (in 2020) naar 34% (in 2022).	Inzet werk- en activiteitenprogramma Stichting het Bolwerk/Timpaan.
	Het aantal inwoners dat gebruik maakt van de locaties en trainingen om te willen leren is in 2021 t.o.v. 2020 toegenomen met 5%.	Er worden i.s.m. met partners themamiddagen en cursussen georganiseerd om laaggeletterdheid onder de aandacht te brengen en een goede doorverwijzing te realiseren (digitaalhuisplus).
303	Gunstiger opvoedklimaat	
	<p>Eind 2021 zijn alle kinderen vóór de schoolgerechtigde leeftijd in beeld t.b.v. een afgestemde aanpak.</p> <p>Eind 2021 wordt er op basis van een convenant samengewerkt met alle huisartspraktijken.</p> <p>De problematiek van kinderen die worden geconfronteerd met een echtscheidingssituatie wordt tot een minimum beperkt.</p>	<p>Zorgcoördinatoren/pedagogen worden ingezet om het kind in beeld te brengen en vroegtijdige achterstand te kunnen signaleren (0-4 jaar).</p> <p>Inzet op onderwijszorgarrangementen met de scholen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vanuit gemeente: Samenwerking met SBO De Twine en Dockinga • In ANNO verband: Uitvoering activiteiten 2021 voortvloeiend uit 'Kompass werkgemeenschap passende ontwikkeling' en 'Programma werkgemeenschap passend onderwijs' (ANNO-samenwerking). • In provinciaal verband: Actieplan Fryske bern. • Landelijk: deelname als inspiratieregio aan het project 'Met andere ogen'. <p>Realisatie project samenwerken huisartsenpraktijken en praktijkondersteuners.</p> <p>Resultaten bereiken via een actieve deelname aan het provinciale programma:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kind in beeld bij echtscheiding, onderdeel van Foar Fryske Bêrn, en de methode van Sociale Innovatie. (Zie: www.foarfryskebern.nl).
304	Beter organiseren zorg, welzijn en ondersteuning om dit duurzaam, bereikbaar en betaalbaar te houden	
	Sturinginstrumentarium sociaal domein geïmplementeerd inclusief periodieke rapportagestructuur (2021) (ter ombuiging van tekorten en ter vergroting van inzicht en sturingsmogelijkheden).	<p>Implementatie overleg- en rapportagestructuur gebaseerd op sturingsgegevens begin 2021 (De sturingsinformatie zelf is geen onderdeel van het programma maar van de bedrijfsvoering).</p> <p>Project kostenbeheersing in sociaal domein in 2021 afgerond en geëvalueerd.</p>

Nr	Smartdoelen	Activiteiten
		Uitvoering project Wending Eerste evaluatie van project de Wending voorjaar 2021.
		De Sociale bouwmarkt: uitwerking van concept de sociale bouwmarkt (innovatief participatief traject voor het beter organiseren van de toegang tot de zorg).
	In 2022 wordt 50% van onze diensten voor enkelvoudige producten digitaal verleend.	Digitaliseringsproject 2021.
	Gebiedsteams gaan in 2021 in het gebied werken met betrokken organisaties en inwoners (om zorg, welzijn en ondersteuning samen en zo dichtbij mogelijk te organiseren).	In samenwerking met bewoners opstellen gebiedsanalyses per gebied ter voorbereiding op gebiedsplannen. (één van de resultaten van project Wending).
		Benutten laagdrempelige voorzieningen voor ontmoeting en dagbesteding.
		Uitvoering activiteiten 2021 voortvloeiend uit nieuwe uitgangspunten voor het welzijnsbeleid (2021-2024).

Onderwerp beleidsdocumenten
<i>Langer leven in goede gezondheid</i>
Gezondheidsbeleid 2014-2017
In concept:
Gezondheidsbeleid/handhavingsbeleid
<i>Meer maatschappelijke participatie</i>
Kadernota "samen leven, sterk voor elkaar" (2013)
Algemeen deel uitvoeringsplan (2014)
Uitvoeringsplan Participatiewet (2014)
Uitvoeringsplan WMO (2014)
Fan Wearde, mantelzorgbeleid (2016)
"Het nieuwe jongerenwerken DDFK"
In Concept
Beleid sociaal domein (Wmo, Jeugdwet, Participatiewet) 2018/(2019)
Armoedebeleid (2018/2019)
Beleid terugvordering en verhaal, verificatiebeleid en handhavingsbeleid sociaal domein
Herijking Participatiebeleid
Visiedocument wonen en zorg
Visiedocument gebiedsteam (toegang)
Notitie Harmonisatie Welzijnswerk; Welzijnsbeleid 2021-2024 (in ontwikkeling)
<i>Gunstiger opvoedklimaat</i>
Uitvoeringsplan Jeugdwet (2014)
Lokaal actieplan Huiselijk geweld en kindermishandeling

Verbonden partij	Bijdrage aan beleidsdoelstellingen
Werk-en Leerbedrijf NEF	Uitvoering geven aan de Participatiewet.
Veiligheidsregio Fryslân onderdeel GGD Fryslân	Gezondheidsdienst van de Friese gemeenten ter bevordering van de gezondheidssituatie en leefstijl van inwoners.
Sociaal Domein Fryslân	Het doel is de beleidsvoorbereiding ten behoeve van de wettelijke taken op het terrein van jeugdzorg, maatschappelijke ondersteuning en participatie en de inkoop ten behoeve van de wettelijke taken op deze terreinen doelmatig en kwalitatief hoogwaardig te organiseren. Vanuit SDF participeren wij ook in 'Foar Fryske Bern'.

Verbonden partij	Bijdrage aan beleidsdoelstellingen
Mobiliteitsbureau Noordoost Fryslân	De gemeenten Achtkarspelen, Dantumadiel, Noardeast-Fryslân en Tytsjerksteradiel en de provincie Fryslân hebben besloten om samen te werken op het gebied van het regionale doelgroepenvervoer en openbaar vervoer in de regio Noordoost Fryslân. Dit om de leefbaarheid te vergroten.

Uniforme beleidsindicatoren	Eenheid	Periode	Gemeente Noardeast-Fryslân	Nederland
Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	2017	0,7	1,8
Relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	2017	11	27
Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie(vsv-ers)	% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	2018	1,1	1,9
Banen	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 – 64 jaar	2019	602	792,1
Jongeren met een delict voor de rechter	% 12 t/m 21 jarigen	2015	1	1
Kinderen in uitkeringsgezin	% kinderen tot 18 jaar	2018	5	7
Netto arbeidsparticipatie	% van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking	2019	67,8	68,8
Werkloze jongeren	% 16 t/m 22 jarigen	2018	2	2
Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 10.000 inwoners	2019	342,6	381,7
Lopende re-integratievoorzieningen	Aantal per 10.000 inwoners van 15 – 64 jaar	2018	96,1	305,2
Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	2019	8,7	10,5
Jongeren met jeugdbescherming	% van alle jongeren tot 18 jaar	2019	1,3	1,1
Jongeren met jeugdreclassering	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	2019	0,2	0,3
Cliënten met een maatwerkarrangement WMO	Aantal per 10.000 inwoners	2019	670	630

Leeswijzer uniforme beleidsindicatoren:

Uniforme beleidsindicatoren	Toelichting	Bron
Absoluut verzuim	Er wordt gesproken van absoluut verzuim als een leerplichtige en/of kwalificatieplichtige jongere niet op een school of instelling staat ingeschreven.	DUO
Relatief verzuim	Er is sprake van relatief verzuim als een jongere wel op een school staat ingeschreven, maar gedurende een bepaalde tijd de lessen/praktijk verzuimt. Ook veelvuldig te laat komen kan hiertoe worden gerekend.	DUO
Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie(vsv-ers)	Het percentage van het totaal aantal leerlingen van het VO en MBO (12 - 23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat. De periodeaanduiding "2018" staat voor schooljaar "2017/2018".	Ingrado
Banen	Onder een baan wordt een vervulde positie verstaan. Dit betreffen zowel fulltimers, parttimers als uitzendkrachten. De indicator betreft het aantal banen per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 tot en met 64 jaar.	LISA
Jongeren met een delict voor de rechter	Het percentage jongeren (12 t/m 21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen. Tot en met 2015 zijn de cijfers van deze indicator afkomstig van het Verwey-Jonker Instituut - Kinderen in Tel. De cijfers vanaf 2016 zijn afkomstig van het CBS.	Verwey Jonker Instituut – Kinderen in Tel
Kinderen in uitkeringsgezin	Percentage kinderen tot 18 jaar die in een gezin leven dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen. Bijstandshuishouden is een huishouden waarvan minimaal één lid een bijstandsuitkering ontvangt. Onder bijstand wordt hier uitkeringen aan huishoudens op grond van de Wet werk en bijstand (WWB, tot 2015) en de Participatiewet (vanaf 2015) en het Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (Bbz) verstaan. Tot en met 2015 zijn de cijfers van deze indicator afkomstig van het Verwey-Jonker Instituut - Kinderen in Tel. De cijfers vanaf 2016 zijn afkomstig van het CBS.	Verwey Jonker Instituut – Kinderen in Tel
Netto arbeidsparticipatie	Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de (potentiële) beroepsbevolking.	CBS
Werkloze jongeren	Personen van 16 t/m 22 jaar die als werkzoekende staan ingeschreven bij het UWV WERKbedrijf en tegelijkertijd geen baan hebben als werknemer volgens de Polisadministratie. Tot en met 2015 zijn de cijfers van deze indicator afkomstig van het Verwey-Jonker Instituut - Kinderen in Tel. De cijfers vanaf 2016 zijn afkomstig van het CBS.	Verwey Jonker Instituut – Kinderen in Tel
Personen met een bijstandsuitkering	Het aantal personen met een uitkering op grond van de Wet werk en bijstand (WWB, t/m 2014) en de Participatiewet (vanaf 2015). De uitkeringen (leefgeld) aan personen in een instelling, de elders verzorgden, zijn niet inbegrepen. Ook de uitkeringen aan dak- en thuislozen zijn niet inbegrepen.	CBS
Lopende re-integratievoorzieningen	Het aantal re-integratievoorzieningen per 10.000 inwoners in de leeftijd 15-64 jaar.	CBS

Jongeren met jeugdhulp	Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzicht van alle jongeren tot 18 jaar. Jeugdhulp is de hulp en zorg zoals deze bedoeld en beschreven is in de Jeugdwet (2014). Het betreft hulp en zorg aan jongeren en hun ouders bij psychische, psychosociale en/of gedragsproblemen, een verstandelijke beperking van de jongere, of opvoedingsproblemen van de ouders.	CBS
Jongeren met jeugdbescherming	Jongeren met jeugdbescherming betreft jongeren tot 18 jaar die op enig moment in de verslagperiode een maatregel door de rechter dwingend opgelegd hebben gekregen. Jeugdbescherming is een maatregel die de rechter dwingend oplegt. Dat gebeurt als een gezonde en veilige ontwikkeling van een kind of jeugdige wordt bedreigd en vrijwillige hulp niet of niet voldoende helpt. Een kind of jongere wordt dan onder toezicht gesteld of onder voogdij geplaatst.	CBS
Jongeren met jeugdreclassering	Het percentage jongeren (12-23 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel ten opzichte van alle jongeren (12-23 jaar). Jeugdreclassering is een combinatie van begeleiding en controle voor jongeren vanaf 12 jaar, die voor hun 18e verjaardag met de politie in aanraking zijn geweest en een proces-verbaal hebben gekregen. Indien de persoonlijkheid van de dader of de omstandigheden waaronder het misdrijf is begaan daartoe aanleiding geven, bijvoorbeeld bij jongvolwassenen met een verstandelijke beperking, kan het jeugdstrafrecht eveneens worden toegepast op jongvolwassenen in de leeftijd 18 tot en met 23 jaar. De jongere krijgt op maat gesneden begeleiding van een jeugdreclasseringswerker om te voorkomen dat hij of zij opnieuw de fout ingaat. Jeugdreclassering kan worden opgelegd door de kinderrechter of de officier van Justitie. Jeugdreclassering kan ook op initiatief van de Raad voor de Kinderbescherming in het vrijwillige kader worden opgestart. De begeleiding kan doorlopen tot de jongere 23 jaar wordt.	CBS
Cliënten met een maatwerkarrangement WMO	Aantal per 10.000 inwoners in de betreffende bevolkingsgroep. Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo. Voor de Wmo-gegevens geldt dat het referentiegemiddelde gebaseerd is op 327 deelnemende gemeenten.	GMSD

Overzicht baten en lasten 2021 Programma 3: Soarch en Wolwêzen

Onderwerpen (bedragen x € 1.000)	Baten	Lasten	Saldo
301 WMO (maatschappelijke participatie)	465	-15.071	-14.606
302 Toegang zorg en ondersteuning (w.o. Gebiedsteam)	0	-456	-456
303 Inkomensondersteuning	16.000	-19.088	-3.088
304 Participatie	0	-13.871	-13.871
305 Jeugdwet	0	-14.038	-14.038
306 Gezondheid	0	-2.225	-2.225

Onderwerpen (bedragen x € 1.000)	Baten	Lasten	Saldo
307 Welzijnswerk	0	-768	-768
308 Onderwijs (kinderopvang / vve)	805	-3.491	-2.687
Totalen voor mutaties reserves	17.270	-69.007	-51.737
Toevoegingen aan reserves	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	280	0	280
Geraamd resultaat	17.550	-69.007	-51.457

Programma 4: Wurk, Bedriuw en Rekreaasje

Waar gaat programma 4 'Wurk, Bedriuw en Rekreaasje' over?

Portefeuillehouder(s) : J. Boerema
Programmaregisseur : W. Oosterhuis
Programmamanager : M. van den Bosch

Inleiding:

Noardeast-Fryslân staat als nieuwe gemeente voor een grote opgave. Een gerichte economische aanpak moet er toe bijdragen dat de gemeente zich in totaliteit sterk ontwikkelt. In Noardeast-Fryslân zijn van oudsher de sectoren landbouw (met name agrifood), maakindustrie (in het bijzonder de metaalindustrie) en bouwnijverheid sterk aanwezig. Dit zijn de meest stuwende en innovatieve sectoren in de regio. Deze sectoren herbergen vele toppers die wereldwijd koploper zijn maar die bij het grote publiek niet bekend zijn.

In dat licht bezien is het verstandig om extra aandacht voor deze sterke sectoren binnen de gemeente te genereren vanwege hun innovatieve kracht en/of vanwege hun duurzame ontwikkelingspotentie. Het is dan ook noodzakelijk om deze krachten verder te ontwikkelen in samenhang met het onderwijs en de ondernemers. Daarnaast moeten de krachten gebundeld worden om vraag en aanbod op de arbeidsmarkt beter te laten aansluiten.

Het faciliteren van het bedrijfsleven in vestigingsmogelijkheden en bereikbaarheid in zijn totaliteit heeft daarbij grote aandacht. Want door de komst van de Centrale As en daarmee een veel betere bereikbaarheid is een duidelijk waarneembare belangstelling voor bedrijfsvestiging op gang gekomen.

Daarnaast dient ingezet te worden op verdere ontwikkelingsruimte voor de bovenregionale positie van Dokkum en de centrumpositie van Kollum voor de leefbaarheid in de gehele gemeente. Ook ontwikkelmogelijkheden voor Hallum zijn in dit kader van belang.

Mogelijk is een insteek op een aantal duidelijke prioritaire onderdelen waarbinnen een aantal thema's van belang zijn als stimulering bedrijvigheid, opwaardering infrastructuur duurzame energie en voorzieningenniveau een te verkiezen strategie.

De gemeente Noardeast-Fryslân kan zich gelukkig prijzen met het gegeven dat ze naast een nationaal park (Lauwersmeer) een werelderfgoed (Waddenzee) en een Nationaal landschap (Noardlike Fryske Wâlden) kent. Zeer waardevolle elementen die een cruciale rol vervullen in het recreatieve en toeristische beleid. In een nog nader uit te werken beleidsplan zal hier met name aandacht voor zijn, zeker in relatie tot het ontwikkelen van streekmerken en de reeds bestaande infrastructuur en voorzieningen.

Om de economische kracht en structuur van de gemeente Noardeast-Fryslân te versterken is het tevens van belang om ook regionaal de samenwerking te zoeken. Het gezamenlijk optrekken met andere gemeenten en de provincie, in de vorm van het werken aan de economische versnellingsagenda, kan daarbij een stevige impuls betekenen. Immers overheden, bedrijfsleven, kennis- en onderwijsinstellingen en andere actoren, werken aan de totstandkoming van een dergelijk instrument voor Noardeast-Fryslân, die in economische zin moet werken aan het versterken van de economische vitaliteit, het verdienend vermogen van de regio en de leefbaarheid in de kernen op peil te houden.

In dit verband is het mogelijk wenselijk om er naar te streven om ook een kernzone te worden waar rekening mee gehouden dient te worden in het provinciale beleid. Verstandiger is het om te stoppen met de focus op economische kernzones en meer aandacht te vragen voor de ontwikkeling van de rest van Fryslân.

Hoofddoelstelling:

Behouden en streven naar een gezond ondernemersklimaat.

Kerdoelstellingen:

De hoofddoelstelling is nader uitgewerkt naar kerndoelstellingen die hieronder per onderwerp worden beschreven.

Onderwerp: bereikbaarheid en ruimte voor bedrijven

Kerdoelen

Bereikbaarheid en ruimte voor bedrijven

Speerpunten:

- aanbod van bedrijventerreinen;
- provinciaal convenant bedrijventerreinen;
- dienstverlening aan en het faciliteren van de ondernemers;
- contacten met ondernemersverenigingen;
- ontsluiting d.m.v. wegen en digitale mogelijkheden;
- op peil houden van werkgelegenheid;
- bedrijven zoveel mogelijk in de dorpen behouden met het oog op de leefbaarheid.

Meer instroom en toeleiding naar werk

Speerpunten:

- mismatch op de arbeidsmarkt;
- re-integratie;
- onderwijs;
- ondernemersbelangen.

Toelichting;

- Door aantrekkende economie is de vraag naar bedrijventerreinen op verschillende plaatsen groot. Dat vraagt om actie en zal er zeker toe bijdragen dat het overleg over het aantal m² bedrijventerreinen weer op scherp komt. Dat zal zeker de nodige spanning op gaan leveren in het overleg met de provincie.
- Daarnaast is door de genoemde economische ontwikkeling de vraag naar personeel sterk gestegen. De instroom vanuit de groep lager opgeleiden neemt gestaag toe maar zou mogelijk nog beter kunnen. Daar zal door gerichte acties een antwoord op gevonden moeten worden.

Onderwerp: verbeteren detailhandel en structuur

Kerdoel

Verbeteren detailhandel structuur

Speerpunten:

- ondernemers;
- ondernemersverenigingen;
- overige maatschappelijke voorzieningen(en combi's);
- ANNO onderzoek;
- winkelvloeroppervlak;
- bereikbaarheid;
- compleetheid detailhandel in de grotere kernen.

Onderwerp: meer toekomstbestendige, Duurzame en innovatieve bedrijvigheid

Kerdoel

Meer toekomstbestendige, duurzame en innovatieve bedrijvigheid

Speerpunten:

- behoud bedrijvigheid;
- versterken sterke sectoren;
- inzet op innovatie als dragende en stuwende kracht.

Onderwerp: een betere uitstraling als aantrekkelijke en gastvrije gemeente om te recreëren en te verblijven

Kerdoel

Een betere uitstraling als aantrekkelijke en gastvrije gemeente om te recreëren en te verblijven

Speerpunten:

- ondernemersklimaat;
- marketing en promotie;
- verblijfsaccommodaties;
- recreatieve infrastructuur;
- toeristische voorzieningen.

Nr	Smartdoelen	Activiteiten
401.1	Bereikbaarheid en ruimte voor bedrijven	
	Het aantal verkochte bedrijfskavels moet in de periode 2019-2022 toenemen met 5%.	Inzet van Bedrijvencontact- functionarissen en communicatie.
	Het realiseren van toename bedrijfsterreinen van 3% in het convenant. Met name Betterwird in Dokkum en het bedrijventerrein in Hallum.	In regionaal verband het convenant regelen om zodoende voldoende bedrijfsterreinen te ontwikkelen. Met name in Dokkum, Hallum en Kollumerzwaag dient uitbreiding gerealiseerd te worden.
	Het aantal gecombineerde bedrijfsbezoeken (collegeleden en BCF) vastleggen in Plan van Aanpak (PvA).	Regelen van gecombineerde bezoeken door de contactfunctionaris, op basis van de afspraken in het plan van aanpak. Het actief ondersteunen en beleggen van het economisch platform, waarin de bestaande ondernemersverenigingen zijn vertegenwoordigd (Voor de landbouw, vertegenwoordigd door o.a. LTO wordt een separaat overleg opgestart).
	Onderzoek naar nieuwe westelijke ontsluitingsweg Dokkum en oost- tangent Kollum in periode van 2020-2022.	Dit wordt uitgewerkt in de opgaven zoals deze zijn opgesteld in de onlangs vastgestelde Mobiliteitsvisie (ANNO).
401.2	Meer instroom en toeleiding naar werk	
	De werkgelegenheid voor de laaggeschoolde arbeidskrachten en ouderen groeit met 2% per jaar in de periode van 2019 - 2022.	NEF wordt ingezet om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt weer goed te kunnen laten functioneren als werknemer. De inzet is zowel gericht op mensen (werknemers) als bedrijven.
	Betere samenwerking en aansluiting onderwijs en arbeidsmarkt realiseren in het kader van de Versnellingsagenda Noordoost Friesland.	In het kader van de Versnellingsagenda worden de volgende business-cases uitgevoerd: 1.a. Mobiliteitscentrum; 1.b. Wendbaar vakmanschap; 1.c. Bouwen aan ambitie. Door de coronacrisis heeft er een aanzienlijke verschuiving in de uitwerking van deze pakketten plaats gevonden. Nadere uitwerking toegesneden op de huidige situatie is vereist. Inzet van de Kenniswerkplaats en Kennislab, om een sluitende keten te vormen voor arbeidsbemiddeling en toeleiding.
	Stimuleren en mede organiseren van een traject van leven lang leren.	Ontwikkelen en implementeren van doorlopende ambitieroutes, ook experimenteel. Werken aan challenges in de diverse themalabs (Techlab, Digilab, Fjildlab en Zorglab). Blijvend inzetten op Bab-banen (Baan Afspraak Banen).
402	Creëren en realiseren van de juiste randvoorwaarden voor detailhandels beleid	
	Het in stand houden van het winkelaanbod voor de dagelijkse boodschappen in de kernen van Noardeast-Fryslân.	Gelet op de enigszins zorgelijke situatie in de detailhandel zal in voorkomende gevallen actiever ingespeeld worden op mogelijk nieuwe ontwikkelingen als het gaat om de leegstand in één van de kernen.

Nr	Smartdoelen	Activiteiten
	Op basis van het in ANNO verband opgesteld onderzoeksrapport nagaan hoe in de grotere kernen het complete winkelaanbod te behouden is in het belang van de totale regio.	De nadere bijstelling en uitwerking van het detailhandelsbeleid in regionaal verband zal gezien de huidige wijze van samenwerken en de huidige stand van de economie in eerste instantie meer gemeentelijk vorm en inhoud moeten krijgen.
403	Meer toekomstbestendige, duurzame en innovatieve bedrijvigheid voortvloeiend uit de versnellingsagenda	
	Door een grote mate van samenwerking tussen bedrijven, onderwijs en overheid een hogere uitstroom vanuit het onderwijs naar bedrijven in drie stuwende bedrijfssectoren stimuleren.	Het vormen van samenwerkingsclusters van bedrijven en onderwijsinstellingen in de sectoren bouw, metaal en agrifood in 2020 en 2021.
		Innovatieve samenwerking in de bouwcampus gericht op procestechnologie, ontwikkeling van circulaire producten en versnellen van marktintroductie.
	Meer innovatieve ontwikkelingen in de sectoren bouw, metaal en agrifood.	Binnen de metaalsector werken aan shared facility centre en het verder uitbouwen van samenwerkingsclusters.
	Meer duurzaamheid in de sectoren bouw, metaal en agrifood.	Stimuleren van meer kennisdeling in zogenaamde regionale kennisnetwerken. Activiteiten vanuit de agenda van de Versnellingsagenda uitvoeren, gebruik makend van de reeds ontwikkelde initiatieven in de regio. Bedrijven stimuleren meer duurzaamheidsmaatregelen te nemen en in samenwerkingsclusters te werken aan innovaties in de productie en de procestechnologie. Circulair/duurzaam inkopen. Duurzame en circulaire initiatieven vanuit dorpen en ondernemers stimuleren en faciliteren. Bedrijven stimuleren afval als grondstof te gebruiken.
404	De aantrekkelijkheid en gastvrijheid van de gemeente om te recreëren en te verblijven verder vergroten en te vermarkten.	
	Meer toeristische en recreatieve voorzieningen in het Lauwersmeer-gebied/Waddengebied realiseren in de periode 2020-2022.	Uitvoering/samenwerking rondje Lauwersmeer (o.a. Uitkijktoren, Kollumeroord, TOP Dokkumer Nieuwe Zijlen Tribune op de Waddendijk). Aansluiting zoeken bij het Wereld Erfgoed Centrum, Lauwersoog (WEC). Ontwikkelen Hoek van de Bant tot recreatieve trekpleister aan het Lauwersmeer/Waddenzee. Faciliteren en ondersteunen van programma Friese Waddenkust (projecten o.m. Holwerd aan zee, Sense of Place. Bezoekerscentrum Hegebeintum, Op Paad Lâns it Waad)

Nr	Smartdoelen	Activiteiten
	Dokkum en Kollum beter en meer ontwikkelen tot toeristische en recreatieve centra in de periode 2020-2022.	Nader uitwerken van mogelijke ontwikkeling Harddraverspark in Dokkum ter versterking van de binnenstad (zie programma 5 onder 503). Uitvoering Sûd le 3 ^e fase (route Dokkum-Lauwersmeer/Oostmahorn). Uitvoering Kollum Watersportdorp fase 2 (o.a. blauwe TOP, sanitaire voorziening centrum en verhogen Molenkampbrug).
	Groei van vrijetijdsector: meer bezoekers, bestedingen en banen in balans met de leefomgeving 2020-2022.	Uitvoering geven aan de visie 'Land waar je landt; eropuit in de regio Noordoost- Fryslân' in samenhang met de uitvoering van de Versnellingsagenda, onderdeel regiomarketing en destinatiebranding. Ondersteunen van recreatieve ontwikkelingen vanuit de dorpen en bedrijven in de gemeente.

Onderwerp beleidsdocumenten
<i>Masterplan Waterfront Dokkum (2011)</i>
Lauwersmeer presentatie 22-11-2012
Toeristisch programma Friese Wadden: Horizon 2013-2020
Toeristisch programma Friese Wadden: Horizon 2013-2020;
Merk Fryslân: Strategisch Marketingplan 2015-2018
<i>Bereikbaarheid en ruimte voor bedrijven</i>
Convenant bedrijventerreinen Noordoost Fryslân
Agenda Netwerk Noordoost Fryslân 2016 – 2020
<i>Verbeteren detailhandel en structuur</i>
Inventarisatie detailhandel Noordoost Friesland
Agenda Netwerk Noordoost Fryslân 2016 – 2020
<i>Meer toekomstbestendige, duurzame en innovatieve bedrijvigheid</i>
Op weg naar een versnellingsagenda; Versnellingsagenda Noordoost Fryslân
<i>Een betere uitstraling als aantrekkelijke en gastvrije gemeente om te recreëren en te verblijven</i>
Zwerven door Fryslân: Plan van Aanpak Integrale Toeristische Basisinfrastructuur Fryslân (2015)
Land en water verbonden; Uitvoeren Waterrecreatievisie Noordoost Fryslân
Agenda Netwerk Noordoost Fryslân II 2016-2020
Agenda Netwerk Noordoost II met bijlagen en opgaven
Meerjarenplan 2016-2019 Stichting Regiomarketing en Toerisme Noordoost Fryslân
Beleidsbrief Economie van de gastvrijheid provincie Fryslân (2016)
Actieplan Noordoost aan het Wad 1 (2016)
Het Waddengebied een cultuurlandschap van wereldklasse
Investeringskader Waddengebied 2016-2026
Jaarplan 2018 Stichting Regiomarketing en Toerisme Noordoost Friesland
Meerjarenprogramma Investeringskader Waddengebied 2018 en verder
Toeristische ontwikkeling en ontsluiting Wetterwâlden-Bûtenfjild
Toekomstplan 2020 De Marrekrite
Land en water verbonden; Toekomstbeeld en Strategische visie Waterrecreatie Noordoost Fryslân 2025

Onderwerp reguliere activiteiten
<i>Bereikbaarheid en ruimte voor bedrijven</i>
<i>Verbeteren detailhandel en structuur</i>
<i>Meer toekomstbestendige, duurzame en innovatieve bedrijvigheid</i>
<i>Een betere uitstraling als aantrekkelijke en gastvrije gemeente om te recreëren en te verblijven</i>
Het op peil houden en versterken van de recreatieve en toeristische infrastructuur (water en land)

Onderwerp reguliere activiteiten
Marketing en gastheerschap van de regio (via subsidie Stichting Regiomarketing en Toerisme)
Harmonisatie van regelgeving binnen de Noordoost-Friese gemeenten op het gebied van recreatie en toerisme
Beoordelen, verlenen en vaststellen van subsidies op het gebied van recreatie en toerisme
Het houden van overleggen met stakeholders en het afleggen van bedrijfsbezoeken
Ondersteunen van recreatieve en toeristische ondernemers bij het realiseren van hun plannen
Advisering over recreatieve en toeristische vraagstukken

Verbonden partij	Bijdrage aan beleidsdoelstellingen
Marrekrite	De Marrekrite behartigt binnen de opgedragen taken de gemeenschappelijk belangen van de colleges, met als doel een evenwichtige en gecoördineerde ontwikkeling van de recreatie in de provincie Fryslân, rekening houdende met de belangen van natuur en landschap
Bedrijvencentrum Dokkum	Opgericht door de ondernemers van de Vereniging van Handel en Industrie Dokkum en Omgeving in samenwerking met de gemeente Noardeast-Fryslân. Doel is het aanbieden van betaalbare ruimten voor startende ondernemers
IJswegencentrale Oostergo	Opgericht met als doel het organiseren van schaatstochten in de regio bij voldoende ijsdikte

Uniforme beleidsindicatoren	Eenheid	Periode	Gemeente Noardeast-Fryslân	Nederland
Functiemenging	%	2019	45,3	53,2

Leeswijzer uniforme beleidsindicatoren:

Uniforme beleidsindicatoren	Toelichting	Bron
Functiemenging	De functiemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel banen als woningen.	LISA

Overzicht baten en lasten 2021 Programma 4: Wurk, Bedriuw en Rekreaasje

Onderwerpen (bedragen x € 1.000)	Baten	Lasten	Saldo
401 Economie en werkgelegenheid	150	-2.478	-2.328
403 Recreatie en toerisme	648	-524	124
Totalen voor mutaties reserves	797	-3.002	-2.205
Toevoegingen aan reserves	0	-51	-51
Onttrekkingen aan reserves	629	0	629
Geraamd resultaat	1.427	-3.053	-1.626

Programma 5: Wenjen en Omjouwing

Waar gaat programma 5 'Wenjen en Omjouwing' over?

Portefeuillehouder(s) : Esther Hanemaaijer
Programmaregisseur : W. de Vries
Programmamanager : B. Schat

Inleiding:

In Noardeast-Fryslân is zich een minder gunstige demografische ontwikkeling aan het voltrekken. De bevolkingsomvang wordt kleiner en de bevolkingssamenstelling biedt geen zicht op een spoedige ombuiging naar groei. Dat vraagt aandacht van de gemeente op veel onderwerpen, waaronder de woningmarkt. Wonen is een eerste levensbehoefte en is erg bepalend voor de leefbaarheid. De overheid, de gemeente niet in de laatste plaats, heeft en houdt onvermijdelijk een grote invloed op het voorzien in die behoefte. Het zal de komende periode een prominent onderwerp van aandacht zijn. Door krimp en veranderde woonbehoeften is de vraag veranderd. Het aanbod is daar nog onvoldoende op aangepast. De komende jaren wordt het belangrijk om dat te verbeteren. Iedereen moet goed, duurzaam en passend, waar mogelijk levensloop- en toekomstbestendig, in zijn woonbehoefte kunnen voorzien. We willen dat samen met o.a. de woningcorporaties gaan realiseren.

In Noardeast-Fryslân is behoud en versterking van leefbaarheid van belang om ondanks de demografische ontwikkeling aantrekkelijk te blijven voor bewoners en bezoekers. De ruimtelijke kwaliteit van onze omgeving krijgt daarom hoge prioriteit. Bij het inrichten van de omgeving moeten gebruikswaarde, belevingswaarde en toekomstwaarde in goede balans worden gebracht. Ruimtelijke kwaliteit vraagt naast ecologische, economische en sociaal-ruimtelijke aspecten ook aandacht voor onze gebouwde omgeving. We willen graag behouden wat waardevol is en de eigenheid en identiteit van onze dorpen en stad mede bepaalt, maar ook vervallen en beeldverstorende elementen zo veel mogelijk opruimen.

Noardeast-Fryslân is een gemeente met een schitterend landschap: de Waddenzee als mooiste natuurgebied van Nederland is onze "achtertuin", de Fryske Wâlden zijn nationaal landschap, en het grote open kleigebied dat met name in gebruik is door de landbouw is prachtig met al haar cultuurhistorische structuren en elementen. Duizenden jaren geschiedenis heeft ons gemaakt tot wat we nu zijn, een gebied met prachtige dorpen en boerderijen op terpen, openheid, maar ook het besloten landschap van de Wâlden (Klaaikluten en Waldpieken). Hoewel we 3 gemeentes waren met een eigen identiteit, hebben we toch veel in onze geschiedenis gemeen. Onze geschiedenis – het leven met de zee, de dijken, de terpen, de landbouwgronden, de recreatie, ... - geeft inzicht in onze identiteit, overeenkomsten én verschillen. Het geeft ook inzicht in hoe toekomstige ontwikkelingen "logisch" een plek kunnen krijgen in het bestaande landschap. Er zijn echter een flink aantal grootschalige ontwikkelingen, zoals grootschalige opwekking van duurzame energie, klimaatadaptatie en transitie van de landbouw die mogelijk een grote impact op het buitengebied hebben. Om bewust te kunnen omgaan met deze ontwikkelingen en ze een plek te geven is het van belang te weten welke kenmerken en kwaliteiten we hebben en welke we willen behouden. Een landschapsbiografie is een middel om ons dit inzicht te geven en een stukje bij te dragen aan de identiteit van de nieuwe gemeente.

Een belangrijke opgave voor de komende periode is ook om onze lokale samenleving duurzamer te maken. We willen daar als gemeente zelf het goede voorbeeld in geven. De inwoners, bedrijven en instellingen moeten bewust worden gemaakt van de noodzaak tot verduurzaming en de mogelijkheden daartoe.

Hoofddoelstelling:

Behouden en versterken van een aantrekkelijke, identiteitsbewuste en toekomstbestendige woon- en leefomgeving.

Kerdoelstellingen:

De hoofddoelstelling is nader uitgewerkt naar kerndoelstellingen die hieronder per onderwerp worden beschreven.

Onderwerp: wonen

Kerdoel

Het verbeteren van toekomstbestendig wonen, waarbij alle doelgroepen op de woningmarkt hun woonwensen kunnen realiseren

Speerpunten:

- match op de woningmarkt;
- vraaggerichtheid;
- bediening van doelgroepen;
- inspelen op demografische ontwikkelingen.

Onderwerp: duurzaamheid

Kerdoel

In 2030 is Noordoost Fryslân een regio die volhoudbaar voorziet in haar behoefte qua energie, voedsel, producten en diensten

Speerpunten:

- voorbeeldgedrag;
- gedragsbeïnvloeding;
- verduurzaming energieproductie;
- duurzaamheid in de fysieke leefomgeving.

Onderwerp: ruimtelijke kwaliteit, RO, bouwen

Kerdoel

De fysieke leefomgeving wordt dusdanig functioneler en aantrekkelijker ingericht, dat de landschappelijke, cultuurhistorische en ecologische waarden op een hoger niveau worden beschermd en de belevingswaarden en de ruimtelijke kwaliteit van de omgeving worden versterkt

Speerpunten:

- focus op integrale benadering ruimtelijke kwaliteit;
- nadrukkelijker koppeling ruimtelijke kwaliteit en leefbaarheid;
- wegnemen kwaliteitsverstoringen;
- behoud en versterking gebiedseigen kwaliteiten.

Onderwerp: afval

Kerdoel

Meer toepassen van de uitgangspunten van de circulaire economie

Speerpunt:

- het sluiten van grondstofketens, door gebruik te maken van hernieuwbare grondstoffen en door de grondstoffen, onderdelen en producten te hergebruiken.

Nr	Doelen	Activiteiten
501	Het verbeteren van toekomstbestendig wonen, waarbij alle doelgroepen op de woningmarkt hun woonwensen kunnen realiseren	
	De aansluiting van het woningaanbod op de kwalitatieve vraag is verbeterd met 20% op de woningmarktmonitor.	De op de regionale agenda wonen (ANNO) opgenomen activiteiten worden tot uitvoering gebracht. Er worden zes dorpen (kwetsbare dorpen en/of met krimp) aangewezen voor maatwerk in de dorpen als bedoeld in het woningmarktonderzoek van KAW, nl. Wierum, Ee, Engwierum, Nes, Blija en Paesens/Moddergat.

Nr	Doelen	Activiteiten
		<p>Het Woonprogramma wordt in 2021 bijgesteld op basis van ontwikkelingen op de woningmarkt.</p> <p>De regionale woningbouwafspraken worden tot uitvoering gebracht.</p> <p>Toekomstbestendig wonen wordt gepromoot en gestimuleerd door het faciliteren en stimuleren van vernieuwende woonconcepten ter uitvoering van de Woonvisie.</p> <p>De woningvoorraad wordt gemonitord, waarbij inzicht ontstaat in o.a. de mate van realisatie van plannen en leegstand.</p> <p>Vastgestelde herstructureringsprojecten worden tot uitvoering gebracht.</p> <p>Dom 2-projecten worden uitgerold ter verbetering particuliere woningvoorraad.</p> <p>Er worden drie pilots vernieuwend woonconcept opgezet en tot uitvoering gebracht ter uitvoering van de Woonvisie.</p>
502	In 2030 is Noardeast Fryslân een regio die volhoudbaar voorziet in haar behoefte qua energie, voedsel, producten en diensten.	
	<p>De gemeente Noardeast-Fryslân voorziet in 2022/23 voor 20% op duurzame wijze in haar eigen energiebehoefte.</p> <p>Energieconsumenten zijn zich bewuster van hun energiegebruik en de consequenties voor milieu en samenleving, en zijn gemotiveerd tot duurzaam energiegebruik en besparing.</p>	<p>Voor 1 juli 2021 is samen met de Friese gemeenten, provincie, waterschap en maatschappelijk partners de RES 1.0 opgesteld, vastgesteld door de raad en door de regio ingediend.</p> <p>Eind 2021 heeft de raad een transitievisie warmte vastgesteld.</p> <p>Er wordt een revoluerend fonds ingericht om leningen uit te kunnen zetten ter bevordering van verduurzaming van particulier en maatschappelijk vastgoed. Hiermee wordt invulling gegeven aan Amendement Fonds Duurzaamheidsprojecten (Z240558-2019)</p> <p>Binnen de huidige raadsperiode wordt een pilot voor een aardgasloze wijk in de gemeente voorbereid en in uitvoering genomen.</p> <p>Binnen de huidige raadsperiode worden voldoende elektrische laadpalen geplaatst om binnen de gemeente aan de behoefte te voldoen en wordt een snellaadpunt gerealiseerd.</p> <p>Er wordt een plan opgesteld ten behoeve van de verduurzaming van het maatschappelijk vastgoed met inachtneming van de doelstellingen in programma 2.</p> <p>Als onderdeel van het op te stellen Duurzaamheidsplan wordt een communicatieplan opgesteld.</p> <p>Er wordt aantoonbaar maatschappelijk verantwoord en circulair ingekocht.</p> <p>Er worden energieadviseurs ingezet</p> <p>Het energieverbruik wordt lokaal verduurzaamd.</p>

Nr	Doelen	Activiteiten
	De biodiversiteit wordt verbeterd.	<p data-bbox="890 232 1444 349">Er wordt een biodiversiteitsplan (beleid) en een Biodiversiteitsagenda (weergave huidige en toekomstigewijze van uitvoering) opgesteld.</p> <p data-bbox="890 349 1444 436">Er wordt een fonds ingericht ter bevordering van de uitvoering van het Biodiversiteitsplan en de Biodiversiteitsagenda</p>
503	De fysieke leefomgeving wordt dusdanig functioneler en aantrekkelijker ingericht, dat de landschappelijke, cultuurhistorische en ecologische waarden op een hoger niveau worden beschermd en de belevingswaarden en de ruimtelijke kwaliteit van de omgeving worden versterkt.	
	In 2024 is een omgevingsvisie voor Noardeast-Fryslân opgesteld.	Het project Omgevingsvisie wordt uitgevoerd i.h.k.v. het programma Implementatie Omgevingswet.
	Er wordt een integrale visie voor Dokkum opgesteld.	De visie wordt opgesteld en aan de raad voorgelegd.
	Hogedijken in Dokkum is ruimtelijk en functioneel beter ingericht en passender in het stedelijk functioneren van Dokkum opgenomen.	Er wordt een visie voor Hogedijken opgesteld en aan de raad voorgelegd.
	Er is een passende stadsentree gemaakt in Dokkum conform de Binnenstadvisie Dokkum	Er wordt een gebiedsplan opgesteld voor de Noordelijke Stadsentree Regiostad Dokkum en een overeenkomst gesloten met de projectpartner op de Panwurklocatie.
	Er is geborgd dat het verlies aan parkeerplaatsen op de Markt tijdelijk en structureel wordt gecompenseerd, n.a.v. de unaniem in de gemeenteraad aangenomen motie dienaangaande	Creëren van een tijdelijk parkeerterrein, mogelijk op het zuidelijk deel van de gemeentewerf in Dokkum.
	De centralisatie van het gemeentelijk ambtenarenapparaat is zorgvuldig ruimtelijk ingepast in het historisch centrum van Dokkum	De mogelijke huisvestingsvarianten in Dokkum worden in beeld gebracht en beoordeeld en er wordt een definitieve keus gemaakt.
	Het Harddriverspark is ruimtelijk en functioneel beter ingericht en passender in het stedelijk functioneren van Dokkum opgenomen.	Er wordt een herinrichtingsplan voor het Harddriverspark opgesteld en aan de raad voorgelegd.
	Herstructurerings- en transformatiegebieden zijn in 2019 geïnventariseerd, geprioriteerd en daarvan wordt jaarlijks 10 % aangepakt.	<p data-bbox="890 1503 1444 1585">Er wordt een structuurvisie bebouwde gebieden Noardeast-Fryslân opgesteld en aan de raad voorgelegd.</p> <p data-bbox="890 1585 1444 1668">Er wordt een projectenlijst ruimtelijke projecten bebouwde gebieden Noardeast-Fryslân opgesteld.</p> <p data-bbox="890 1668 1444 1742">Er wordt een bestuurlijke prioriteitenlijst ruimtelijke projecten opgesteld.</p> <p data-bbox="890 1742 1444 1825">Er wordt een uitvoeringsprogramma ruimtelijke projecten bebouwde gebieden Noardeast-Fryslân opgesteld.</p>
	Woningen en gebouwen zonder cultuurhistorische waarde en met een beeldverstorende invloed op de omgeving, die langer leeg hebben gestaan dan 10 jaar, waarvoor geen zicht is op herinvulling, zijn gesloopt.	Leegstaande woningen en gebouwen worden geïnventariseerd, evenals de leegstandsduur en ruimtelijke kwaliteitswaarde.

Nr	Doelen	Activiteiten
		Er wordt een prioriteitenlijst opgesteld op basis van sloopurgentie.
		Er wordt een sloopstimuleringsregeling opgesteld.
	De ruimtelijke kwaliteit van de woonomgeving is verbeterd.	In 2021 is er een ontwikkelagenda voor de oostelijke regio van de gemeente opgesteld in samenspraak met de dorpenfederatie.
	Beschermingswaardige landschappelijke en cultuurhistorische structuren, elementen en gebouwen blijven behouden.	Per kern wordt een ruimtelijke kwaliteitskaart opgesteld.
		Er wordt een plan van aanpak gemaakt voor het opstellen van dorpsbiografieën in Noardeast-Fryslân.
		De plannen voor DOM's worden uitgewerkt.
		In 2021 is er een Stadsontwikkelingsmaatschappij (SOM) voor Dokkum, die opgericht en ingericht wordt om de integrale ruimtelijke kwaliteit van de Binnenstad op een hoger waarderingniveau te brengen.
		In 2021 (of zoveel eerder als mogelijk is) legt het college een voorstel voor een erfgoednota voor aan de raad.
		Bij ruimtelijk beleid, ruimtelijke ingediende plannen wordt in alle planontwikkeling en beoordeling van gevallen kennis over cultureel erfgoed ingeschakeld.
		Bij karakteristieke panden en monumenten wordt tijdens bouwwerkzaamheden altijd tussentijds gecontroleerd.
504	Meer toepassen van de uitgangspunten van de circulaire economie.	
	Verhogen van het scheidingspercentage van het huishoudelijk afval, conform het nog vast te stellen grondstoffenplan.	Het vast te stellen grondstoffenplan wordt tot uitvoering gebracht.

Onderwerp beleidsdocumenten
<i>Wonen</i>
Beleidsvisie wonen
Prestatieafspraken
<i>Duurzaamheid</i>
Energietransitie ANNO Uitvoeringsprogramma 2017-2020
<i>Ruimtelijke kwaliteit / RO / bouwen</i>
Structuurvisies binnen DDFK
Structuurvisie bundelingsgebied Regiostad Dokkum
Binnenstadvisie Dokkum
Beeldkwaliteitsplannen
<i>Afval</i>

Onderwerp reguliere activiteiten
<i>Wonen</i>
Woningbouwprogrammering
Vorbereiden prestatieafspraken woningbouwcorporaties
Adviseren in ruimtelijke processen en procedures
Subsidieadviezen
Adviseren bij herstructureringsopgaven

Onderwerp reguliere activiteiten
<i>Duurzaamheid</i>
Adviseren andere disciplines
<i>Ruimtelijke kwaliteit / RO / bouwen</i>
Eigen gemeentelijke ruimtelijke opgaven begeleiden
Ruimtelijk adviseren in vergunningprocedures
Opstellen ruimtelijke onderbouwingen
Begeleiden ontheffings- en bestemmingsplanprocedures

Verbonden partij	Bijdrage aan beleidsdoelstellingen
Welstandszorg Hûs en Hiem	Het voorzien van de gemeenten in de welstandsadviesing als bedoeld in de Woningwet en adviesing over de toepassing van de Monumentenwet
Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing	De FUMO is de Friese vertaling van de landelijk in te stellen Regionale Uitvoeringsdiensten. Doel is kwaliteitsverbetering en verhoging van de efficiency van de uitvoering van wettelijke milieutaken van gemeenten en provincie
Stichting monumentenbehoud	Het instandhouden en beschermen van de monumenten als bedoeld in de monumentenwet

Uniforme beleidsindicatoren	Eenheid	Periode	Gemeente Noardeast-Fryslân	Nederland
Vestigingen (van bedrijven)	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	2019	148,5	151,6
Omvang huishoudelijk restafval	Kg/inwoner	2018	202	172
Hernieuwbare elektriciteit	%	2018	31,1	18,5
Nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	2019	11,3	9,2
Demografische druk	%	2020	80,6	70

Leeswijzer uniforme beleidsindicatoren:

Uniforme beleidsindicatoren	Toelichting	Bron
Vestigingen (van bedrijven)	Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd 15-65 jaar.	LISA
Omvang huishoudelijk restafval	Niet gescheiden ingezameld huishoudelijk afval.	CBS
Hernieuwbare elektriciteit	Hernieuwbare elektriciteit is elektriciteit die is opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa.	RWS
Nieuw gebouwde woningen	Nieuw gebouwde woningen, exclusief overige toevoegingen, zoals transformaties.	Basisregistratie adressen en gebouwen
Demografische druk	De som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 65 jaar.	CBS

Overzicht baten en lasten 2021 Programma 5: Wenjen en Omjouwing

Onderwerpen (bedragen x € 1.000)	Baten	Lasten	Saldo
501 Ruimtelijke ontwikkeling / ruimtelijke kwaliteit	230	-460	-231
502 Wonen	1.101	-1.633	-531
503 Milieu	35	-2.257	-2.222
508 Afvalbeleid en afval inzameling	6.101	-4.652	1.449
Totalen voor mutaties reserves	7.467	-9.002	-1.535
Toevoegingen aan reserves	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	204	0	204
Geraamd resultaat	7.671	-9.002	-1.331

Programma 6: Iepenbiere Romte

Waar gaat programma 6 'Iepenbiere Romte' over?

Portefeuillehouder(s) : T. Berends / P. de Graaf
Programmaregisseur : J.C.J. Talma
Programmamanager : G. van Oudenaarden

Inleiding:

Het beheer van de openbare ruimte is van oudsher een belangrijke kerntaak van de gemeente. Voor het welbevinden van zowel onze inwoners als andere gebruikers, is het van belang dat er wordt gezorgd voor een goed onderhouden, leefbare, duurzaam ingerichte, veilige en gezonde openbare ruimte.

Een onderdeel van de openbare ruimte betreft de riolering. Het beleid en de ontwikkelingen op het gebied van riolering worden in 2020 vastgelegd in het verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (vGRP). Het is een beleidsmatig en financieel document over de gemeentelijke watertaken en een hulpmiddel om goede beleidsafwegingen te maken op het terrein van de zorgplicht voor afvalwater, hemelwater en grondwater in relatie tot de bescherming van de bodem- en waterkwaliteit.

De kwaliteit van de openbare ruimte moet doelmatig worden beheerd. Er dient een goede balans te zijn tussen het beheerniveau en de beschikbare financiële middelen.

De afgelopen tijd is gewerkt aan het inzichtelijk maken van de huidige staat van het areaal, de beschikbare budgetten en de benodigde middelen. Bovendien wordt in 2020 hard gewerkt aan het omvangrijke project om integraal kapitaalgoederenbeleid en programmatisch beheerbeleid op te stellen, dat in 2021 gereed moet zijn. Hier dient een duidelijke koppeling te zijn tussen gemeentelijke (integrale) doelen, beheerambities en de benodigde financiële middelen (BBV proof uitgewerkt in dagelijks onderhoud, groot onderhoud en vervangingen).

Dit krijgt zijn beslag dan vervolgens in de begroting van 2022 en verder.

Duurzaamheid is een breed begrip dat ook bij de inrichting van de openbare ruimte een rol speelt. De gemeente is als opdrachtgever nadrukkelijk aan zet om de duurzaamheidsdoelstellingen mee te nemen in de aanbesteding, uitvoering en beheer.

In dit programma wordt ook aandacht besteed aan het onderwerp verkeer en mobiliteit. We zetten ons in voor een veilige, aantrekkelijke, gezonde en duurzame bereikbaarheid van alle mogelijke bestemmingen voor bewoners, ondernemers en gasten van onze gemeente. In grote lijn gaan de doelstellingen over de verkeersstructuur en over verkeersveiligheid.

Hoofddoelstelling:

Zorgen voor een goed onderhouden, leefbare, duurzaam ingerichte, veilige en gezonde openbare ruimte voor onze inwoners en andere gebruikers.

Kerdoelstellingen:

De hoofddoelstelling is nader uitgewerkt naar kerndoelstellingen die hieronder per onderwerp worden beschreven.

Onderwerp: het realiseren van toekomstbestendige rioolsystemen

Kerdoel

Realiseren van toekomstbestendige rioolsystemen

Speerpunten:

- Bestaande openbare ruimte meer klimaatrobust inrichten.
- Nieuwe openbare ruimte meer klimaatrobust inrichten.
- Inwoners meer waterbewust maken.

Onderwerp: instandhouden c.q. realiseren van de vastgestelde onderhoudskwaliteit van de openbare ruimte

Waar gaat programma 6 'Iepenbiere Romte' over?

Kerdoel

Instandhouden c.q. realiseren van de vastgestelde onderhoudskwaliteit van de openbare ruimte.

Speerpunten:

- voor het beheer van kapitaalgoederen worden separaat kwaliteitsniveaus vastgesteld.

Onderwerp: realiseren van een duurzame inrichting van de openbare ruimte

Kerdoel

Realiseren van een duurzame inrichting van de openbare ruimte.

Speerpunten:

- in Noardeast-Fryslân is er sprake van een gezond, aantrekkelijk en duurzame openbare ruimte.

Onderwerp: verkeer/mobiliteit

Kerdoel

Het verkeerssysteem is doelmatig, aantrekkelijk en veilig en voldoet aan de behoefte van verkeersdeelnemers.

Speerpunten:

- doorgaande verbetering van de verkeersveiligheid in afstemming met de bereikbaarheid;
- verknopen fiets-, openbaar vervoer- en autonetwerk (ketenmobiliteit);
- fiets als gezond en duurzaam alternatief;
- bewustwording d.m.v. verkeerseducatie.

Nr	Smartdoelen	Activiteiten
601	Het beter functioneren van riolsystemen	
	Bestaande openbare ruimte meer klimaatrobust inrichten.	Opstellen van factsheets voor de grootste overlast locaties. Daarmee leggen we vast om welke gebieden het gaat, welke oplossingsrichting kan worden gekozen en wat globaal de kosten zijn. Bij herstructurering en reconstructies oid kunnen deze factsheets gebruik worden om de overlastlocatie op te lossen.
	Nieuwe openbare ruimte meer klimaatrobust inrichten.	In ruimtelijke plannen moet ruimte voor berging en afvoer van hemelwater worden gereserveerd. In nieuwe stedenbouwkundige ontwerpen moet klimaatontwikkeling worden meegenomen, zowel in gemeentelijke plannen als die van ontwikkelaars/woningcorporaties.
	Inwoners meer waterbewust maken.	Deelname actie 'Steenbreek'. Deze stichting kan gemeente ondersteunen met campagnes om de tuinen van onze inwoners te vergroenen. Onderzoeken vergroening rioolheffing. Hiermee wordt bedoeld dat inwoners een korting op de rioolheffing kunnen krijgen als zij een substantieel deel van de tuin vergroenen.
602	Instandhouden c.q. realiseren van de vastgestelde onderhoudskwaliteit van de openbare ruimte	
	Het op orde brengen van het kapitaalgoederenbeheer.	Uitvoering project Integraal beleidsplan kapitaalgoederenbeheer. Actualiseren van beheersystemen.

Nr	Smartdoelen	Activiteiten
	De kapitaalgoederen beheren volgens afgesproken kwaliteitsniveau.	Realiseren urnenzuil begraafplaats Ternaard.
	Een leefomgeving met minder zwerfafval en onkruid in openbaar gebied.	Aanleggen strooivelden, knekelputten, begravingstekening en banken voor diverse begraafplaatsen. Voor het bereiken van het afgesproken beeld ten aanzien van onkruid op verhardingen, is meer inzet en dus budget nodig. Dit moet ook in het nieuwe integrale beleidsplan kapitaalgoederenbeheer worden geregeld.
603	Realiseren van een duurzame inrichting van de openbare ruimte	
	Vergroten van de biodiversiteit	Initiatieven vanuit de mienskip actief ondersteunen in relatie tot onderhoud gemeentelijk groen. Boomziekten: vervanging bomen Exotenbestrijding
	Energiebesparing op Openbare Verlichting.	Opstellen geharmoniseerd beleid- en beheersplan Openbare Verlichting. In deze plannen sturen op duurzaamheid en energiebesparing.
	Meer gebruik van duurzame materialen.	Plan maken voor verduurzaming apparatuur voor onderhoud openbare ruimte; Inventarisatie van apparatuur, vervanging en financieel overzicht (aanschaf en exploitatiekosten). Bij vervanging van walbeschoeiing worden duurzame materialen toegepast. Natuurvriendelijke oevers toepassen waar dat mogelijk is. Plan maken voor verduurzaming apparatuur voor onderhoud openbare ruimte; Inventarisatie van apparatuur, vervanging en financieel overzicht (aanschaf en exploitatiekosten).
	Kapitaalgoederen duurzamer onderhouden, levensduur verlengen.	Plan maken voor omvorming fietspaden van elementen, asfalt of schelpen, die frequent onderhoud behoeven, naar een duurzame betonverharding. Dit projectmatig uitvoeren als er subsidie beschikbaar is en indien de structurele last op onderhoud daarmee kan worden verlaagd. Meenemen in integraal beleidsplan kapitaalgoederen. Plan maken voor omvorming van openbare ruimte waardoor duurzamer beheer mogelijk is (budgetverhoging eenmalige omvorming). Meenemen in integraal beleidsplan kapitaalgoederen.
	Opwaarderen van de openbare ruimte.	Herinrichting Legeweg Dokkum. Herinrichting Westersingel Dokkum. Wanswerterdyk Burdaard Herinrichting openbare ruimte Gasthuisstraat Ferwert.

Nr	Smartdoelen	Activiteiten
604	Verkeer/mobiliteit	
	De gemeente draagt naar vermogen bij aan de ambitie van Fryslân zodat er in 2025 geen verkeersdoden en ernstige verkeergewonden zijn.	Instellen Budget voor Verkeer & verkeersveiligheid: voor oplossen van verkeersonveilige situaties.
	Stimuleren fietsverkeer door optimaliseren van het fietsnetwerk en het fietsparkeren.	Opstellen fietspadenplan en opwaarderen van fietsnetwerken. Leidraad hiervoor is de verdere uitwerking van de onlangs vastgestelde Mobiliteitsvisie (ANNO).
	Verbetering van de ketenmobiliteit van alle vormen van vervoer zoals het openbaar vervoer om de bereikbaarheid te verbeteren, zodanig dat wordt voldaan aan de verplaatsingsbehoefte van de verkeersdeelnemers.	Dit wordt uitgewerkt in de opgaven zoals deze zijn opgesteld in de onlangs vastgestelde Mobiliteitsvisie (ANNO).

Onderwerp beleidsdocumenten
<i>Het beter functioneren van rioolsystemen</i>
Gemeentelijk rioleringsplan (in ontwikkeling)
Meetplan riolering (in ontwikkeling)
<i>Instandhouden c.q. realiseren van de vastgestelde onderhoudskwaliteit van de openbare ruimte</i>
Quick scan kapitaalgoederen en beleid onderhoudsniveau kapitaalgoederen (PPN 2017)
Groenbeleids- en beheersplannen
Beleidsplannen openbare verlichting
Wegenbeleids- en beheersplannen
Baggerplannen
<i>Realiseren van een duurzame inrichting van de openbare ruimte</i>
Intentieverklaring Dark Sky Waddengebied
Biodiversiteitsbeleid (in ontwikkeling)
<i>Verkeer/mobiliteit</i>
Mobiliteitsvisie (ANNO)
Manifest verkeersveiligheid (2015)

Verbonden partij	Bijdrage aan beleidsdoelstellingen
GR Leer-Werkbedrijf Noard East Fryslân	Instandhouden c.q. realiseren van de vastgestelde onderhoudskwaliteit van de openbare ruimte.

Overzicht baten en lasten 2021 Programma 6: Iepenbiere Romte

Onderwerpen (bedragen x € 1.000)	Baten	Lasten	Saldo
504 Verkeer en vervoer / Mobiliteit	313	-448	-135
601 Beheer openbare ruimte	5.507	-14.962	-9.455
603 Beheer en onderhoud sportvelden en gebouwen	897	-4.291	-3.394
604 Beheer en onderhoud begraafplaatsen	447	-505	-58
Totalen voor mutaties reserves	7.165	-20.206	-13.041
Toevoegingen aan reserves	0	-1.272	-1.272
Onttrekkingen aan reserves	957	0	957
Geraamd resultaat	8.121	-21.478	-13.357

Algemeene dekkingsmiddels

Waar gaat 'Algemeene dekkingsmiddels' over?

Algemeene dekkingsmiddels

Op grond van het besluit begroting en verantwoording worden de algemene dekkingsmiddelen in de gemeentelijke begroting apart zichtbaar gemaakt.

De algemene dekkingsmiddelen bestaan uit:

- Lokale heffingen
Dit zijn opbrengsten uit de gemeentelijke belastingen en heffingen en de daarmee samenhangende uitvoeringskosten voor de WOZ, de heffing en de invordering.
- Algemene uitkeringen
Dit zijn de van het Rijk ontvangen middelen om gemeentelijke taken uit te voeren. Een deel van dit geld komt uit het Gemeentefonds en wordt uitgekeerd in de vorm van algemene uitkeringen, dit is inclusief de decentralisatie-uitkering "sociaal domein".
- Dividend
Dit zijn de de opbrengsten (dividend) uit de deelnemingen in Eneco en de BNG.
- Overige algemene dekkingsmiddelen
Dit zijn de overige algemene dekkingsmiddelen waaronder het taakveld treasury en de overige baten en lasten (stelposten).

Mutaties in de reserves

Op grond van het besluit begroting en verantwoording worden de mutaties in de algemene- en bestemmingsreserves apart zichtbaar gemaakt in de begroting.

De mutaties in de reserves die een relatie hebben met een specifiek programma zijn opgenomen onder het desbetreffende programma, zodat per programma een resultaat voor en na bestemming zichtbaar is.

Onder algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien vinden rentetoevoegingen plaats aan de algemene reserve en de reserve bouwgrondexploitatie.

Verbonden partij	Bijdrage aan beleidsdoelstellingen
NV Afvalsturing Friesland (Omrin)	De gemeente is op twee manieren betrokken bij Omrin, als aandeelhouder en als klant/leverancier van afval.
BV Fryslân Miljeu Noordwest (Omrin) (inzamelen afval)	Uitvoeren van de wettelijke taak huishoudelijk en bedrijfsafval in te zamelen en te verwerken op basis van contractafspraken met de gemeente Noardeast-Fryslân en uitsluitend op het grondgebied van de vm gemeente Ferwerderadiel tot 1-1-2022.
NV Bank Nederlandse Gemeenten	De bank behartigt het efficiënte betalingsverkeer van alle gemeenten.
NV Kabeltelevisie Noordoost Friesland	De aanleg, het beheer, het onderhoud, de instandhouding en de exploitatie van centrale antenne inrichtingen met bijbehorende kabelnetten in de gemeente.
Exploitatiemaatschappij Havencomplex Lauwersoog BV	De regionale economische ontwikkeling en de werkgelegenheid in de haven.
NV Eneco Beheer	Beschikbaarheid van energievoorzieningen en de daarvoor noodzakelijke infrastructuur. In de vergadering van 23 januari 2020 heeft de raad besloten de aandelen te verkopen. De is

Verbonden partij	Bijdrage aan beleidsdoelstellingen
	geeffectueerd op 25 maart 2020.
NV Stedin groep	Stedin is een netbeheerder die elektriciteits- en gasnetten aanlegt, beheert en toekomstbestendig maakt. Stedin faciliteert de energiemarkt.
Stichting Dataland met een BV Dataland	Dataland ontzorgt, ondersteunt en faciliteert sinds 2011 gemeenten op het gebied van geo-, WOZ- en vastgoedinformatie, oftewel objectinformatie. Door het bestuur van de vennootschap is in 2019 het besluit genomen tot overname en afbouw van haar activiteit voor eind december 2021. De onderneming kan de beëindiging uit eigen middelen financieren.

Uniforme beleidsindicatoren	Eenheid	Periode	Gemeente Noardeast-Fryslân	Nederland
Overhead	% van totale lasten	2021	12,81%	n.v.t.
Gemiddelde WOZ waarde	Duizend euro	2019	165	248
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	In Euro's	2020	740	700
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	In Euro's	2020	823	773

Leeswijzer uniforme beleidsindicatoren:

Uniforme beleidsindicatoren	Toelichting	Bron
Overhead	Overheadkosten: alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces.	Eigen begroting
Gemiddelde WOZ waarde	De gemiddelde WOZ-waarde van woningen. In duizenden euro's	CBS
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.	COELO
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.	COELO

Overzicht baten en lasten 2021 Algemeene dekkingsmiddels

Onderwerpen (bedragen x € 1.000)	Baten	Lasten	Saldo
Lokale heffingen	12.596	-408	12.187
Algemene uitkeringen	90.807	-541	90.266
Dividend	446	-23	423
Overige algemene dekkingsmiddelen	2.611	-2.718	-107
Totalen voor mutaties reserves	106.459	-3.690	102.769
Toevoegingen aan reserves	0	-4.894	-4.894
Onttrekkingen aan reserves	578	0	578
Geraamd resultaat	107.037	-8.584	98.453

Overhead

Waar gaat Overhead over?

Overhead

In het Wijzigingsbesluit vernieuwing BBV wordt onder artikel I, tweede lid onder I de definitie overhead nader geduid. In de toelichting van het Wijzigingsbesluit vernieuwing BBV is de definitie voor overhead van "Vensters voor Bedrijfsvoering" gehanteerd als uitgangspunt voor de definitie van overhead binnen het BBV. De Commissie BBV heeft als taak om duidelijkheid te verschaffen wanneer de toepassing van deze definitie in de praktijk tot vragen leidt. Dit heeft geleid tot een notitie overhead waarin beschreven is wat wel en wat niet onder de overhead valt.

Overhead bestaat in elk geval uit:

1. leidinggevenden primair proces (hiërarchisch);
2. financiën, toezicht en controle gericht op de eigen organisatie;
3. P&O / HRM;
4. inkoop (incl. aanbesteding en contractmanagement);
5. interne en externe communicatie m.u.v. klantcommunicatie (KCC);
6. juridische zaken;
7. bestuurszaken en bestuursondersteuning;
8. informatievoorziening en automatisering (ICT);
9. facilitaire zaken en Huisvesting;
10. documentaire Informatie Voorziening (DIV);
11. managementondersteuning primair proces.

Samenwerking Dantumadiel

De samenwerking met Dantumadiel wordt verantwoord op het taakveld Overhead. Zowel de lasten als ook de baten van afgerond € 14 miljoen worden op dit taakveld, in overleg met de accountant, met ingang van de primaire begroting 2021 verantwoord.

Overzicht baten en lasten 2021 Overhead

Onderwerpen (bedragen x € 1.000)	Baten	Lasten	Saldo
Overhead	14.669	-32.336	-17.668
Geraamd resultaat	14.669	-32.336	-17.668

Heffing VPB

Waar gaat Heffing VPB over?

Heffing VPB

Voor een zeer groot aantal activiteiten van de gemeente Noardeast-Fryslân geldt dat niet voldaan wordt aan de ondernemingscriteria en dat deze niet belasting- en aangifteplichtig zijn voor de VPB. Er is ofwel sprake van het aanbieden van een “collectief goed” (geen deelname economische verkeer), “normaal vermogensbeheer” of van “structureel verlieslatende activiteiten”.

De gemeente doet alleen aangifte voor haar belaste activiteiten in het kader van de verkoop afvalstromen en het grondbedrijf.

Op basis van het meerjarenperspectief is het te betalen bedrag aan VPB op het resultaat behaald met de grondexploitaties op korte termijn beperkt. Daarom is ervoor gekozen het te betalen bedrag aan VPB als een PM-post te oormerken en alleen de externe kosten die gemoeid zijn met het verplichte aangifteproces te begroten.

Overzicht baten en lasten 2021 Heffing VPB

Onderwerpen (bedragen x € 1.000)	Baten	Lasten	Saldo
Heffing VPB	0	-5	-5
Geraamd resultaat	0	-5	-5

Onvoorzien

Waar gaat Onvoorzien over?

Onvoorzien

Op grond van het besluit begroting en verantwoording worden de gereserveerde middelen voor structureel onvoorzien apart zichtbaar gemaakt in de begroting.

Overzicht baten en lasten 2021 Onvoorzien

Onderwerpen (bedragen x € 1.000)	Baten	Lasten	Saldo
Onvoorzien	0	-95	-95
Geraamd resultaat	0	-95	-95

Geprognotiseerde balans per 31 december

Omschrijving (Bedragen x€ 1.000)	31-12-2019	31-12-2020	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024
Activa						
(im) Materiële vaste activa	114.748	125.553	122.079	117.638	114.034	107.300
Financiële vaste activa:						
Kapitaalverstrekkingen	1.444	1.444	1.444	1.444	1.444	1.444
Financiële vaste activa: Leningen	5.332	5.058	4.785	4.500	4.211	3.967
Financiële vaste activa:						
Uitzettingen > 1 jaar	0	0	0	0	0	0
Totaal Vaste Activa	121.524	132.055	128.308	123.582	119.689	112.711
Voorraden: Onderhanden werk & Overige grond- en hulpstoffen	2.277	-2.765	-3.333	-599	23	-346
Voorraden: Gereed product en handelsgoederen & vooruitbetalingen	0	0	0	0	0	0
Uitzettingen <1 jaar	39.412	39.412	39.412	39.412	39.412	39.412
Liquide middelen	1.235	1.235	2.445	4.523	5.676	1.235
Overlopende activa	4.562	4.562	4.562	4.562	4.562	4.562
Totaal Vlottende Activa	47.486	42.444	43.086	47.897	49.672	44.863
Totaal Activa	169.010	174.499	171.394	171.479	169.361	157.574

Omschrijving (Bedragen x € 1.000)	31-12-2019	31-12-2020	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024
Passiva						
Eigen vermogen	26.240	34.210	36.626	36.574	34.874	34.378
Voorzieningen	13.689	13.689	13.700	13.833	13.645	13.559
Vaste schuld	91.259	85.649	80.117	80.121	79.891	63.634
Totaal Vaste Passiva	131.188	133.548	130.443	130.528	128.410	111.571
Vlottende schuld	17.809	17.809	17.809	17.809	17.809	17.809
Overlopende passiva	20.013	23.142	23.142	23.142	23.142	28.194
Totaal Vlottende Passiva	37.822	40.951	40.951	40.951	40.951	46.003
Totaal Passiva	169.010	174.499	171.394	171.479	169.361	157.574

De meerjarenbegroting 2021 - 2024

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Baten						
1: Ynwenner en Bestjoer	835	874	491	521	541	541
2: Mienskip	201	158	158	144	144	144
3: Soarch en Wolwêzen	16.937	21.526	17.270	17.270	17.270	17.270
4: Wurk, Bedriuw en Rekreaasje	1.707	562	797	797	797	796
5: Wenjen en Omjouwing	10.534	7.453	7.467	7.498	7.504	7.495
6: Iepenbiere Romte	7.801	7.023	7.165	7.190	7.144	7.138
Algemiene dekkingsmiddels	104.755	103.983	106.459	104.017	101.989	101.729
Overhead	2.033	14.641	14.669	14.617	14.611	14.610
Heffing VPB	0	0	0	0	0	0
Onvoorzien	0	0	0	0	0	0
Totaal baten	144.803	156.220	154.475	152.053	150.000	149.723

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Lasten						
1: Ynwenner en Bestjoer	-8.697	-6.982	-7.018	-6.982	-6.950	-6.972
2: Mienskip	-11.203	-9.908	-7.481	-7.532	-7.376	-7.033
3: Soarch en Wolwêzen	-69.741	-75.463	-69.007	-68.613	-68.309	-68.035
4: Wurk, Bedriuw en Rekreaasje	-3.767	-3.482	-3.002	-2.983	-3.133	-2.862
5: Wenjen en Omjouwing	-10.313	-9.816	-9.002	-8.957	-8.904	-8.822
6: Iepenbiere Romte	-19.735	-23.070	-20.206	-21.384	-21.308	-21.176
Algemiene dekkingsmiddels	-3.569	-3.142	-3.690	-3.590	-3.482	-3.381
Overhead	-20.466	-33.297	-32.336	-31.819	-31.921	-31.621
Heffing VPB	0	-5	-5	-5	-5	-5
Onvoorzien	0	-94	-95	-95	-95	-95
Totaal lasten	-147.491	-165.259	-151.843	-151.960	-151.484	-150.003

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Geraamde saldo van baten en lasten per programma						
1: Ynwenner en Bestjoer	-7.862	-6.108	-6.527	-6.461	-6.409	-6.431
2: Mienskip	-11.002	-9.750	-7.324	-7.387	-7.232	-6.889
3: Soarch en Wolwêzen	-52.803	-53.937	-51.737	-51.343	-51.039	-50.765
4: Wurk, Bedriuw en Rekreaasje	-2.060	-2.919	-2.205	-2.186	-2.336	-2.066
5: Wenjen en Omjouwing	221	-2.363	-1.535	-1.459	-1.400	-1.327
6: Iepenbiere Romte	-11.935	-16.047	-13.041	-14.194	-14.164	-14.038
Algemiene dekkingsmiddels	101.186	100.840	102.769	100.427	98.507	98.348
Overhead	-18.433	-18.656	-17.668	-17.202	-17.310	-17.011
Heffing VPB	0	-5	-5	-5	-5	-5
Onvoorzien	0	-94	-95	-95	-95	-95
Totaal saldo van baten en lasten	-2.688	-9.039	2.632	94	-1.484	-280
Toevoegingen & onttrekkingen aan reserves						
Toevoegingen aan reserves	-22.208	-14.345	-6.218	-3.336	-1.656	-1.656
Onttrekkingen aan reserves	20.769	19.960	3.030	3.216	3.007	2.192
Saldo toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	-1.439	5.615	-3.188	-120	1.351	536
Geraamde resultaat	-4.128	-3.424	-556	-26	-134	257

Paragraaf lokale heffingen

Beleid publiekrechtelijke heffingen

Hieronder treft u een beknopte uiteenzetting van het huidige gemeentelijke beleid met betrekking tot de publiekrechtelijke tarieven.

Algemeen beleid

Onroerendezaakbelastingen

De onroerendezaakbelastingen zijn de belangrijkste gemeentelijke belastingen waarvan de opbrengst tot de algemene middelen behoort en dus naar eigen inzicht kan worden besteed. De hoogte van de aanslagen is afhankelijk van de waarde van een pand en de door de raad vastgestelde tarieven. Er wordt onderscheid gemaakt tussen aanslagen voor eigenaren van woningen, eigenaren van niet-woningen en gebruikers van niet-woningen. De waarde van de woningen en bedrijven wordt ieder jaar opnieuw bepaald.

Afvalstoffenheffing

De afvalstoffenheffing is een bestemmingsheffing. De opbrengst vloeit niet naar de algemene middelen, maar dient ter dekking van de kosten van afvalinzameling en –verwerking van huishoudelijke afvalstoffen. Het uitgangspunt is dat deze kosten inclusief de kosten van kwijtschelding volledig gedekt worden uit de opbrengst van de afvalstoffenheffing. In de tariefstelling wordt onderscheid gemaakt tussen één en meerpersoonshuishoudens. Hiermee wordt invulling gegeven aan het principe “de vervuiler betaalt”.

Rioolheffing

De kosten voor het beheren en in stand houden van het rioolstelsel worden door deze heffing verhaald. Gemeenten hebben naast de zorgplicht voor gemeentelijk afvalwater en hemelwater ook de zorgplicht voor grondwater. De opbrengst van de rioolheffing, met als uitgangspunt 100% kostendekking, is geormerkt. De belangrijkste functie is het genereren van inkomsten om de voorzieningen mogelijk te maken. De rioolheffing wordt geheven van de gebruiker van een perceel van waaruit water direct of indirect op de gemeentelijke riolering wordt of kan worden afgevoerd.

Leges

Voor elk van de verordeningen waarbij sprake is van kostenverhaal moet inzichtelijk gemaakt worden dat de totale geraamde baten van de verordening niet uitgaan boven de totale lasten van de verordening. Deze opbrengstnorm ziet op de verordening in haar totaliteit maar anders dan in bijvoorbeeld de Verordening rioolheffing of de Verordening afvalstoffenheffing worden in de Legesverordening heel veel verschillende diensten van een tarief voorzien. Voorbeelden zijn paspoorten, rijbewijzen, huwelijksvoltrekkingen, omgevingsvergunningen, evenementenvergunningen en drank- en horecaverunningen. De diensten waarvoor leges worden geheven zijn in de Legesverordening op samenhang geclusterd. Dit heeft geleid tot een onderverdeling in drie clusters:

- Titel 1 Algemene dienstverlening;
- Titel 2 Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning;
- Titel 3 Dienstverlening vallend onder de Europese Dienstenrichtlijn.

Onder titel 1 vallen met name de legestarieven voor diensten van Burgerzaken (paspoorten, rijbewijzen en huwelijksvoltrekkingen). Onder titel 2 vallen de legestarieven voor diensten die verleend worden onder de noemer ‘omgevingsvergunning’ (voorheen bouwvergunning). Onder titel 3 vallen de legestarieven voor diensten die uitsluitend verleend worden aan ondernemers zoals de drank- en horecaverunning, de evenementenvergunning en de vergunning voor seksbedrijven.

Binnen titel 1 is kruissubsidiëring toegestaan. Zo mag bijvoorbeeld het tarief voor huwelijksvoltrekkingen meer dan kostendekkend worden vastgesteld ter compensatie van een niet kostendekkend tarief voor paspoorten.

Ook binnen titel 2 is kruissubsidiëring toegestaan alsmede tussen titel 1 en titel 2. Niet kostendekkende tarieven voor de diensten die vallen onder titel 1 mogen dus gecompenseerd worden door meer dan kostendekkende tarieven voor de omgevingsvergunning.

Op grond van de Europese Dienstenrichtlijn is binnen titel 3 kruissubsidiëring niet toegestaan. Voor elk van de tarieven van titel 3 geldt de norm van maximaal 100% kostendekking.

Specifiek beleid

Voor zover geen ander beleid of andere overwegingen gelden, worden de tarieven van de belastingen, heffingen en rechten verhoogd met de stijging van het consumentenprijsindexcijfer. Voor het jaar 2021 is daarbij uitgegaan van een inflatiepercentage van 1,8%, gebaseerd op de geharmoniseerde consumentenprijsindex (HICP) van het Centraal Planbureau.

Voor de afvalstoffen- en rioolheffing wordt een kostendekking aangehouden van 100%.

Kwijtscheldingsbeleid

Met het hanteren van een kwijtscheldingsregeling geeft de gemeente een deel van zijn burgers de mogelijkheid om voor een lagere belastingaanslag in aanmerking te komen. De ruimte om een eigen gemeentelijk kwijtscheldingsbeleid te voeren is beperkt. De criteria waaraan kwijtscheldingsverzoeken getoetst worden, zijn op rijksniveau vastgesteld. Wel mogen gemeenten zelf bepalen van welke belastingen zij kwijtschelding verlenen en welk deel van de belastingaanslag wordt kwijtgescholden.

De aanslagen onroerende zaakbelastingen, afvalstoffenheffing en rioolheffing komen in principe voor kwijtschelding in aanmerking. De gemeente Noardeast-Fryslân maakt gebruik van de ruimst mogelijke normen voor kwijtschelding, namelijk de 100% bijstandsnorm en de 100% AOW-norm. Het totaalbedrag aan te verlenen kwijtscheldingen is geraamd op € 500.000.

Tarieven

In de begroting staat jaarlijks een overzicht van de opbrengsten van de lokale heffingen. Het tarief van iedere lokale heffing wordt in het najaar door middel van een apart raadsvoorstel vastgesteld. Met inachtneming van hetgeen hiervoor onder hoofdstuk I is opgenomen over de beleidskaders waarbinnen in algemeenheid beslissingen worden genomen over tariefontwikkelingen, zijn hierna de precieze effecten daarvan voor het jaar 2021 ten opzichte van 2020 opgenomen.

Belasting soort	Tarief 2020	Tarief 2021	Procentuele resultaat
OZB eigenaar woningen ¹	0,1713%	0,1720%	0,42%
OZB eigenaar niet-woning	0,2468%	0,2512%	1,80%
OZB gebruiker niet-woning	0,1888%	0,1922%	1,80%
RWBR eigenaar woning ²	0,1713%	0,1744%	1,80%
RWBR eigenaar niet-woning	0,2468%	0,2512%	1,80%
RWBR gebruiker niet woning	0,1888%	0,1922%	1,80%
Forensenbelasting	0,5109%	0,5201%	1,80%
Reclamebelasting	€ 485,00	€ 494,00	1,80%
Precariobelasting kabels en leidingen	€ 1,98	€ 1,98	0%
Parkeerbelastingen	div.	div.	n.v.t.
Leges	div.	div.	1,80%
Toeristenbelasting	€ 1,00	€ 1,00	0%
Baatbelasting	€ 2.426,00	0	n.v.t.
Rioolheffing			
<i>Woning</i>	€ 249,36	€ 249,52	0,21%
<i>Niet-woning</i>	€ 249,36	€ 249,88	0,21%
<i>Grootverbruikers</i>	€ 22,20	€ 22,24	0,21%
<i>Percelen zonder aansluiting op waterleidingnet</i>	€ 49,80	€ 49,90	0,21%
Afvalstoffenheffing			
<i>Eenpersoonshuishouden</i>	€ 195,48	€ 199,16	1,88%
<i>Meerpersoonshuishouden</i>	€ 277,68	€ 282,90	1,88%

Bruggelden <i>Altenabrêge:</i>			
- Per vaartuig	€ 5,00		n.v.t.
- Per abonnement	€ 56,95		
<i>Bruggen Dokkumer Ee</i>			
- Per vaartuig	€ 1,75		
Liggeld woonschepen en bedrijfsvaartuigen	div.	div.	1,8%.
Lig- en staangeld pleziervaartuigen/campers	div.	div.	n.v.t.
Rioolaansluitrecht	€ 1015,00	€ 1.035,00	1,80%
Lijkbezorgingsrechten	div.	div.	1,80%

- 1) Voor deze belasting geldt dat de hoogte van de opbrengst afhankelijk is van enerzijds het tarief en anderzijds de WOZ waarde per de waardepeildatum 1 januari 2020. Op dit moment laat die ontwikkeling zich voor woningen en niet-woningen moeilijk exact schetsen. Een meer precies beeld verwachten wij niet voor eind december dit jaar. Echter, op basis van de eerste resultaten van de marktanalyse 2020 wordt verwacht dat de waarde van de niet-woningen nagenoeg ongewijzigd zal blijven en die van de woningen met circa 3% zal stijgen. Teneinde te bereiken dat ontwikkeling van de WOZ waarde niet van invloed is op de begrote opbrengst is het effect daarvan verdisconteerd in het tarief.
- 2) Roerende woon- en bedrijfsruimteheffing

Belastingopbrengsten 2021

Onderstaande tabel geeft een samenvatting van de voor het jaar 2021 begrote opbrengsten voor de belastingen, rechten en heffingen van de Gemeente Noardeast-Fryslân. Vervolgens wordt daar waar relevant een en ander per middel toegelicht.

<i>Opbrengsten belastingen (bedragen x 1 euro)</i>			
Belasting soort	Verwachte opbrengst 2020	Begroting 2021	Mutatie
OZB eigenaar woningen	5.876.346	6.078.478	202.132
OZB eigenaar niet-woning	2.103.313	2.141.172	37.859
OZB gebruiker	1.277.990	1.300.000	22.010
RWBR	1.260	1.282	22
Forensenbelasting	150.870	158.193	7.323
Toeristenbelasting	234.800	469.000	0
Parkeerbelastingen	80.600	190.000	0
Baatbelasting	20.000	0	-/- 20.000
Reclamebelasting	82.248	83.730	1.482
Precariobelasting kabels en leidingen	2.881.743	2.881.743	0
Afvalstoffenheffing	4.976.893	5.070.470	93.577
Rioolheffing	4.996.432	5.007.145	10.713
Liggeld woonschepen en bedrijfsvaartuigen	3.400	3.461	61
Lig- en staangeld pleziervaartuigen/campers	6.000	6.000	0
Bruggelden	6.777	91.347	0
Leges	1.300.389	1.474.436	174.047
Lijkbezorgingsrechten	390.904	350.572	-/- 40.332
Totaal	24.389.965	25.307.029	488.894

Toeristenbelasting

De opbrengst van deze belasting staat voor het jaar 2020 ernstig onder druk ten gevolge van de door het Rijk getroffen maatregelen in verband met het COVID-19 virus. Dientengevolge is het oorspronkelijk begrote bedrag voor 2020 ten bedrage van € 353.800 voor het lopende jaar al aangepast naar € 234.800.

Aangenomen dat zich geen "tweede golf" aandient, is de verwachting dat de toeristenbranche zich in 2021 weer volledig herstelt. Voor de begroting 2021 hebben wij dan ook geen aansluiting gezocht bij het bijzondere jaar 2020 maar bij het meer reguliere jaar 2019.

Voor dat jaar bedroeg de werkelijke opbrengst € 469.000. Bij een gelijkblijvend tarief verwachten wij voor het jaar 2021 nagenoeg eenzelfde opbrengst.

Precariobelasting kabels en leidingen

Het tarief voor deze belasting is ingevolge wettelijke voorschriften tot en met 2021 wettelijk gefixeerd op € 1,98 per strekkende meter leiding/kabel. Het is niet toegestaan om deze belasting ook nog te heffen ná 31 december 2021. Dat betekent concreet dat 2021 het laatste jaar is waarvoor deze opbrengst nog kan en mag worden ingeboekt.

Leges

Voor een begroting van lasten en opbrengsten van de leges 2021 is aangesloten bij het zogenoemde ANG model. Daarbij past op dit moment wel een belangrijke kanttekening. In de loop van dit jaar zullen de zogenoemde APV verordeningen worden geharmoniseerd. Verwacht wordt dat die harmonisatie (belangrijke) gevolgen zal hebben voor de Legesverordening, zowel wat betreft aard van de diensten als de tariefstellingen. Gevolgen die wij nu nog moeilijk kunnen inschatten maar in het najaar meer vastomlijnd zullen worden aangegeven en aangeleverd.

Berenschot

De tarieven voor het in behandeling nemen van een aanvraag om de afgifte van een omgevingsvergunning (bouwvergunning) zijn ingevolge de uitkomsten van het rapport Berenschot "Begrotingsscan gemeente Noardeast-Fryslân" over de gehele linie met 7,3% verhoogd, teneinde de taakstellende meeropbrengst van € 60.000 voor het jaar 2021 te realiseren.

Covid -19

Voor de leges blijven de feitelijke opbrengst tot nu toe ook fors achter bij de voor 2020 begrote bedragen. Voor zover het betreft de zogenoemde secretarieleges (paspoorten/rijbewijzen, huwelijksvoltrekking) is dat een rechtstreeks gevolg van de intelligente lock down. Dat geldt in mindere mate voor de leges verschuldigd voor het aanvragen van een omgevingsvergunning. Uitgaande van de verwachting dat de gevolgen van genoemde effecten in de loop dit jaar afzwakken, hebben wij voor 2021 begroot vanuit de veronderstelling dat de "markt" zich weer herstelt.

Baatbelasting

Deze belasting, lokaal beter bekend onder de naam "Baatbelasting Esonstad – Oostmahorn" wordt dit jaar voor het laatst geheven. Als destijds voorzien houdt de Verordening baatbelasting per 31 december 2020 op te gelden.

Parkeerbelastingen

Net als voor de toeristenbelasting geldt dat ook de opbrengst van de parkeerbelastingen dit jaar onder druk staat ten gevolge van de door het Rijk genomen maatregelen ter bestrijding van het COVID-19 virus.

Aanvankelijk was voor 2020 een opbrengst begroot van 190.000. Medio 2020 bedroeg de werkelijke opbrengst € 80.600. Het lijkt aannemelijk te mogen verwachten dat de economie zich niet in die mate herstelt, dat de derving in de nog de resterende maanden volledig wordt goedge maakt.

Voor de begroting 2020 hebben wij dan ook geen aansluiting gezocht bij de huidige opbrengst maar bij het bedrag dat oorspronkelijk daarin was opgenomen, in de verwachting dat de versoepeling van de COVID-19 maatregelen niet zal leiden tot een tweede golf die de economie ernstig onder druk zet.

Bruggelden

Ook voor deze heffing geldt dat tot medio 2020 de opbrengsten achterblijven bij het begrote bedrag ten gevolge van de getroffen maatregelen die verband houden met de bestrijding en inperking van het COVID-19 virus. Het is niet goed te voorspellen of het toerisme in de resterende maanden van dit jaar zich nog in zodanige mate herstelt, dat het begrote bedrag wordt gehaald.

Ervan uitgaande dat zich geen tweede golf aandient die ook voor het jaar 2021 ernstige economische gevolgen heeft, hebben wij voor de begroting van dat jaar aansluiting gezocht bij het oorspronkelijk voor dit jaar (2020) begrote bedrag.

Kostendekking afvalstoffenheffing, rioolheffing, leges en rechten lijkbezorging

De geraamde opbrengsten van de afvalstoffenheffing, rioolheffing en leges mogen niet uitgaan boven de geraamde lasten ter zake. Dit betekent dat de tarieven van de afvalstoffenheffing, rioolheffing en leges maximaal kostendekkend mogen zijn. Een overzicht van de geraamde lasten en opbrengsten die als basis hebben te gelden voor het tarief van deze drie heffingen treft u hierna aan. Voor de leges hebben wij een verkort overzicht overgenomen. Voor een meer uitgebreid overzicht zij verwezen naar bijgaand ANG model.

Afvalstoffenheffing

De tarieven voor het jaar 2021 stijgen met 1,88%, met name ten gevolge van een structurele verhoging van de kosten verbonden aan het inzamelen van oud papier.

Overzicht kostendekking afvalstoffen	Taakveld	Begroting 2021
LASTEN:		
Exploitatielasten afvalstoffen	7.3 Afval	4.491.131
Straatreiniging	7.3 Afval	88.399
Heffings en inningskosten	0.64 Belastingen overig	11.878
Overhead	0.4 Overhead	652.531
Compensabele BTW	n.v.t.	576.520
Kwijtscheldingen	6.3 Inkomensregelingen	250.375
Kapitaallasten	7.3 Afval	60.152
Totale lasten		6.130.986
BATEN:		
Afvalstoffenheffing	7.3 Afval	4.976.893
Overige baten	7.3 Afval	855.316
Dividend	0.5 Treasury	30.200
Onttrekking Voorziening huishoudelijk afval	7.3 Afval	175.000
Voorgestelde tariefstijging	7.3 Afval	93.577
Totale baten		6.130.986
Dekkingspercentage		100%

Rioolheffing

Overzicht kostendekking riolering	Taakveld	Begroting 2021
LASTEN:		
Exploitatielasten riolering	7.2 Riolering	1.587.273
Straatreiniging	7.2 Riolering	88.399
Heffings en inningskosten	7.2 Riolering	11.878
Overhead	0.4 Overhead	469.286
Compensabele BTW	n.v.t.	484.116
Kwijtscheldingen	6.3 Inkomensregelingen	250.375
Kapitaallasten	7.2 Riolering	1.796.482
Dotatie aan Voorziening GRP	7.2 Riolering	256.102
Dotatie aan Voorziening Groot onderhoud Riolering	7.2 Riolering	85.000
Totale lasten		5.028.911
BATEN:		
Rioolheffing	7.2 Riolering	4.996.432
Overige baten	7.2 Riolering	21.766
Voorgestelde tariefsstijging	7.2 Riolering	10.713
Totale baten		5.028.911
Dekkingspercentage		100%

De stijging van het tarief voor het jaar 2021 blijft beperkt tot 0,21%.

Lijkbezorgingsrechten

Overzicht kostendekking begraafplaatsen	Taakveld	Begroting 2021
LASTEN:		
Exploitatielasten begraafplaatsen	7.5. Begraafplaatsen	455.431
Overhead	0.4 Overhead	160.898
Kapitaallasten	7.5. Begraafplaatsen	44.102
Totale lasten		6660.431
BATEN:		
Begraaftarieven	7.5. Begraafplaatsen	350.572
Overige baten	7.5. Begraafplaatsen	96.672
Totale baten		447.244
Dekkingspercentage		68%

Leges

	Begrote opbrengsten 2021	Toegerekende kosten	Kostendekking
Titel 1 Algemene Dienstverlening	€ 469.530	€ 573.731	82%
Titel 2 Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning	€ 974.656	€ 1.614.925	60%
Totaal Titel 1 en 2	€ 1.444.186	€ 2.188.656	66%
Titel 3 Dienstverlening vallend onder Europese Dienstenrichtlijnen	€ 30.250	€ 176.481	17%
Totaal Legesverordening	€ 1.474.436	€ 2.365.137	62%

Woonlastenontwikkeling een- en meerpersoonshuishoudens 2020 – 2021

Voor een beeld over de ontwikkeling van de woonlasten wordt in de regel onderscheid gemaakt tussen eigenaar-bewoners en huurders en daarbinnen weer tussen een- en meerpersoonshuishoudens. Voor beide groepen geldt dat de woonlasten in ieder geval een resultante zijn van tariefontwikkelingen van de afvalstoffenheffing en rioolheffing. Voor de eigenaar-bewoner wordt dat aangevuld met de tariefontwikkeling voor de onroerendezaakbelastingen woningen.

Woonlasten eigenaar-bewoner

Gemiddelde woonlasten eigenaar-bewoner	Eenpersoonshuishouden	Meerpersoonshuishouden
Noardeast-Fryslân	2021	2021
Onroerende zaakbelastingen eigenaar ³	307,55	307,55
Afvalstoffenheffing	199,16	282,90
Rioolheffing	249,88	249,88
	-----	-----
Totaal	756,59	840,33
Gemiddelde woonlasten	2020	2020
	743	825
Toename lokale lastendruk 2021	1,8%	1,8%

Woonlasten huurder

Gemiddelde woonlasten huurder	Eenpersoonshuishouden	Meerpersoonshuishouden
Noardeast-Fryslân	2021	2021
Afvalstoffenheffing	199,16	282,90
Rioolheffing ⁴	249,88	249,88
	-----	-----
Totaal	449,04	532,78
Gemiddelde woonlasten	2020	2020
	444,76	527,04
Toename lokale lastendruk 2021	1%	1%

³⁾Voor het jaar 2021 is een gemiddelde WOZ woningwaarde aangehouden van € 179.000. Een stijging met 3% ten opzichte van woningwaarde voor het jaar 2020.

⁴⁾Rioolheffing voor meerpersoonshuishoudens gebaseerd op een waterverbruik van 135 m3 per jaar en voor éénpersoonshuishoudens op 46 m3 per jaar.

Vergelijking woonlasten op basis van Atlas van de lokale belastingen

Elk jaar publiceert het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (Coelo) , een onafhankelijk onderzoeksinstituut verbonden aan de Rijksuniversiteit Groningen, de zogenoemde Atlas van de lokale belastingen. Dat Atlas geeft jaarlijks een overzicht van de heffingen van gemeenten, provincies en waterschappen, waaraan wij voor het jaar 2020 de onderstaande tabellen hebben ontleend.

In die tabellen worden de gemiddelde woonlasten voor de eigenaar-bewoner en de huurder weergegeven, alsmede de provinciale en landelijke rangorde voor wat betreft de meerpersoonshuishoudens. In het verlengde daarvan hebben wij , zowel in relatieve als absolute zin, de afwijkingen ten opzichte van het Friese gemiddelde weergegeven. Let wel: het gaat hierbij om de cijfers 2020. De cijfers 2021 zijn uiteraard pas in de loop van volgend jaar beschikbaar.

Woonlasten 2020 eigenaar – bewoner

Gemeente	Eénpersoons	Meerpersoons	Rangorde Provinciaal meerpersoons	Rangorde Landelijk Meer persoons
Noardeast-Fryslân	743	825	14	235
			1)	2)
Gemiddelde in Friesland	622	762		

Noardeast-Fryslân in % van Fries gemiddelde	116	107
In euro's	121	63

Woonlasten 2020 huurder

Gemeente	Eénpersoons	Meerpersoons	Rangorde Provinciaal Meer persoons	Rangorde Landelijk meer persoons
Noardeast-Fryslân	445	527	15	320
			1)	2)
Gemiddelde in Friesland	317	422		

Noardeast-Fryslân in % van Fries gemiddelde	140	124
In euro's	128	105

¹⁾ nummer 1 heeft de laagste woonlasten, nummer 18 de hoogste

²⁾ nummer 1 heeft de laagste woonlasten en nummer 372 de hoogste

Bron COELO-Atlas van de lokale lasten 2020

Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing

Aanleiding en achtergrond

De Gemeente Noardeast-Fryslân vindt het van belang om risico's die van invloed zijn op de bedrijfsvoering beheersbaar te maken. Door inzicht in de risico's wordt de organisatie in staat gesteld om op verantwoorde wijze besluiten te nemen, zodat de risico's nu en de risico's gerelateerd aan toekomstige investeringen in verhouding staan tot de vermogenspositie van de organisatie. Om inzicht in de risico's van de gemeente te verkrijgen is er een risico-inventarisatie uitgevoerd. Hieronder wordt verslag gedaan van de resultaten van de risico-inventarisatie. Op basis van de geïnventariseerde risico's is tevens het minimaal noodzakelijke weerstandsvermogen berekend.

Risicoprofiel

Om de risico's van de gemeente in kaart te brengen is een risico-inventarisatie uitgevoerd in samenwerking met de betrokken medewerkers uit de organisatie. Hierbij is gebruik gemaakt van het softwareprogramma NARIS waarmee risico's systematisch in kaart kunnen worden gebracht en beoordeeld. Uit de inventarisatie zijn 62 risico's in beeld gebracht. In het onderstaande overzicht wordt de top 20 van deze risico's gepresenteerd die de hoogste bijdrage leveren aan de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit. Deze top 20 risico's bepalen gezamenlijk voor 76% het noodzakelijke weerstandsvermogen.

Met deze risico inventarisatie hebben wij een eerste stap gezet in het beschrijven van risico's. Het geeft meer inzicht in de aanwezige risico's en stelt organisatie en bestuur in staat beter te sturen op de beheersing van risico's en te bepalen welk weerstandsvermogen nodig is om financiële schade voortkomend uit risico's te ondervangen. Wij zijn van plan de komende jaren het inzicht in risico's en de sturing en beheersing van de risico's verder te ontwikkelen.

Onderstaand treft u een overzicht aan van de risico top-20 van de gemeente Noardeast-Fryslân.

Tabel 1 : belangrijkste financiële risico's

Risico-nummer	Risico	Gevolgen	Kans	Financieel gevolg	Invloed
R227	Door de herijking van het gemeentefonds zullen de plattelandsgemeenten waarschijnlijk minder geld van het rijk ontvangen.	Financieel - Herijking zal waarschijnlijk tot een lagere Algemene Uitkering leiden.	25%	max.€ 2.710.860	11.32%
R190	Vervangingen van wegen zijn niet volledig inzichtelijk in de beheerssystemen	Financieel - Met planmatig onderhoud kan het areaal niet op orde worden gehouden.	50%	max.€ 1.500.000	10.14%
R149	Verkoop van de vrijkomende schoollocaties in Holwert en Reitsum beneden boekwaarde.	Financieel - Verkoop onder de boekwaarde leidt tot afboeking.	70%	max.€ 600.000	9.40%
R169	Groei van het aantal klanten en voorzieningen waardoor er meer gebruik wordt gemaakt van de WMO.	Financieel - Uitvoeringskosten WMO stijgen.	70%	max.€ 500.000	7.40%
R182	Er is minder uitstroom uit de participatiewet dan de beoogde 10%.	Financieel - Kosten voor de uitvoering van de participatiewet dalen niet terwijl daar wel rekening mee wordt gehouden.	70%	max.€ 525.000	4.95%
R260	CORONA -	Financieel - Extra	50%	max.€ 800.000	4.93%

Risico-nummer	Risico	Gevolgen	Kans	Financieel gevolg	Involed
	Failissement/surveillance verbonden partijen	bijdrage verbonden partijen, Imago - Extra bijdrage verbonden partijen			
R262	CORONA - Taakstellende bezuinigingen worden niet gehaald	Financieel - -, Imago - -	50%	max.€ 500.000	3.39%
R261	CORONA - Minder inkomsten Failissement/surveillance/financiële tegenvallers bij deelnemingen	Financieel - Minder dividend, Imago - Minder dividend	50%	max.€ 446.000	2.55%
R32	Failissement van MFC.	Financieel - Garantstelling van €1,2 miljoen. Afboeken boekwaarde op maatschappelijk vastgoed en treffen alternatieve voorzieningen.	10%	max.€ 2.500.000	2.33%
R155	De munitiestortplaats op de Engelsmanplaat moet worden gesaneerd en het Rijk houdt de gemeente daarvoor verantwoordelijk.	Financieel - In de begroting is geen rekening gehouden met mogelijke saneringskosten van munitiestortplaats Engelsmanplaat.	3%	max.€ 5.000.000	2.29%
R188	Indicaties voor jeugdzorg worden niet conform contractafspraken en administratieprotocol uitgevoerd door de zorgaanbieders.	Financieel - Dit leidt tot hogere zorgkosten.	75%	max.€ 220.000	2.23%
R107	Extreem hoog ziekteverzuim van het gemeentelijke personeel	Financieel - Er moet meer personeel van derden worden ingehuurd	50%	max.€ 251.600	2.19%
R189	Oneigenlijk gebruik van gemeenschapsgeld door dubieuze zorgaanbieders (fraude)	Financieel - Gemeente betaalt voor zorg die niet volgens afspraak wordt geleverd	30%	max.€ 525.000	2.10%
R214	Het budgethouderschap en de sturing & control op de bewaking van budgetten is niet optimaal.	Financieel - Overschrijding van budgetten.	30%	max.€ 500.000	2.02%
R229	Het subsidiebureau voor de versnellingsagenda maakt een (procedurele) inschattingfout bij de beoordeling van een ingediende subsidieaanvraag, waardoor door de Regioboord en het college van Noardeast-	Financieel - Een bezwaarschrift kan er toe leiden dat de aangevraagde middelen toch moeten worden toegekend. Het niet goed hanteren van de regels (bijv. voor steunverlening) kunnen ertoe leiden dat subsidie	30%	max.€ 500.000	2.02%

Risico-nummer	Risico	Gevolgen	Kans	Financieel gevolg	Invloed
	Fryslan een foutieve subsidietoekenning plaatsvindt.	moet worden teruggevorderd.			
R145	Grondexploitatie: grondverkoop vallen tegen. Verkopen vinden later plaats dan aangenomen.	Financieel - Grondexploitaties worden verliesgevend, dan wel minder winstgevend.	25%	max.€ 290.000	1.76%
R106	Naheffing en/of boete van belastingdienst, UWV, ABP of een andere instantie (belastingdienst)	Financieel - Naheffing en/of boete	20%	max.€ 629.000	1.69%
R141	Grondexploitatie: kosten vallen hoger uit dan begroot	Financieel - Lopende grondexploitaties worden verliesgevend, dan wel minder winstgevend.	25%	max.€ 380.000	1.54%
R110	Beschikbaarheid van informatiesystemen	Financieel -	10%	max.€ 1.125.000	1.51%
R267	CORONA - Sterkte instroom en vertraagde uitstroom bijstandgerechtigden (BUIG) en bijzondere bijstand zelfstandigen (BBZ)	Financieel -	90%	max.€ 100.000	1.34%

De totale maximale financiële omvang van de top 20 aan risico's is ongeveer € 19,6 miljoen.
De top 20 aan risico's bepaald voor meer dan 77% van het noodzakelijke weerstandsv Vermogen.

Op basis van de ingevoerde risico's is een risicosimulatie in Naris uitgevoerd. De risicosimulatie is toegepast omdat het reserveren van het maximale bedrag niet nodig is. De risico's zullen immers niet allemaal tegelijk en in hun maximale omvang optreden.

[De onderstaande grafiek en tabel 2 laten de resultaten van de risicosimulatie zien](#)

Tabel 2: Benodigde weerstandscapaciteit bij verschillende zekerheidspercentages	
Percentage	Bedrag
5%	€ 1.939.266
10%	€ 2.215.900
15%	€ 2.421.813
20%	€ 2.596.326
25%	€ 2.756.093
30%	€ 2.904.323
35%	€ 3.051.293
40%	€ 3.197.769
45%	€ 3.346.693
50%	€ 3.498.687
55%	€ 3.658.384
60%	€ 3.828.167
65%	€ 4.013.452
70%	€ 4.218.194
75%	€ 4.453.663
80%	€ 4.725.007
85%	€ 5.054.251
90%	€ 5.477.197
95%	€ 6.154.818

Uit de grafiek en de bijbehorende tabel volgt dat 90% zeker is dat alle risico's kunnen worden afgedekt met een bedrag van afgerond € 5.477.000 (benodigde weerstandscapaciteit).

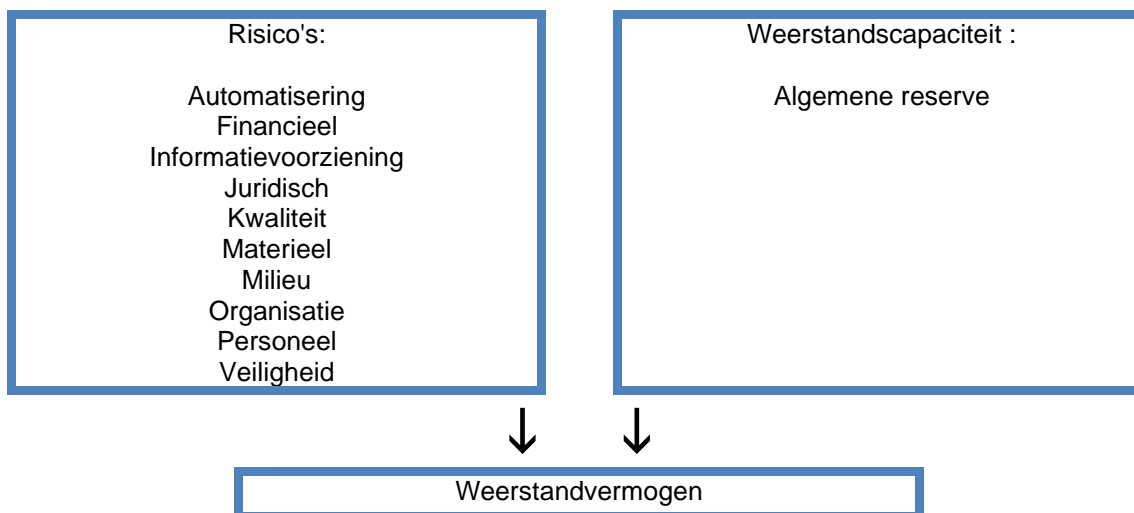
Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit van Gemeente Noardeast-Fryslan bestaat uit het geheel aan middelen dat de organisatie daadwerkelijk beschikbaar heeft om de risico's in financiële zin af te dekken. In het geval van de gemeente Noardeast-Fryslân is dat de Algemene reserve.

Weerstand	Startcapaciteit
Algemene reserve	13.891.000
Algemene reserve ter dekking van risico's	5.314.000
Post onvoorzien	94.000
Totale weerstandscapaciteit	€ 19.299.000

Relatie benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit

Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, dient de relatie te worden gelegd tussen de financieel gekwantificeerde risico's en de daarbij gewenste weerstandscapaciteit en de beschikbare weerstandscapaciteit. De relatie tussen beide componenten wordt in onderstaande figuur weergegeven.

De benodigde weerstandscapaciteit die uit de risicosimulatie voortvloeit kan worden afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van die berekening vormt het weerstandsvermogen.

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{€ 19.299.000}{€ 5.477.000} = 3,52$$

De normtabel is ontwikkeld in samenwerking met de Universiteit Twente. Het biedt een waardering van het berekende ratio.

Waarderingcijfer	Ratio	Betekenis
A	>2.0	uitstekend
B	1.4-2.0	ruim voldoende
C	1.0-1.4	voldoende
D	0.8-1.0	matig
E	0.6-0.8	onvoldoende
F	<0.6	ruim onvoldoende

Het weerstandsvermogen valt in klasse A. Dit duidt op een uitstekend weerstandsvermogen. Het weerstandsvermogen alleen zegt echter niet zoveel over hoe de financiële positie er voor staat. Deze worden hierna bij het onderdeel Kengetallen verder toegelicht. Al deze kengetallen dienen in samenhang te worden gezien, omdat ze alleen gezamenlijk en in hun onderlinge verhouding een goed beeld kunnen geven van de financiële positie.

Kengetallen

Kengetallen zijn getallen die de verhouding uitdrukken tussen bepaalde onderdelen van de begroting of de balans en kunnen helpen bij de beoordeling van de financiële positie van gemeenten. Om dit te bereiken is de BBV op dit onderdeel aangepast en wordt deze paragraaf uitgebreid met de volgende kengetallen voor :

- Netto schuldquote;
- Solvabiliteitsratio;
- Grondexploitatie;
- Structurele exploitatieruimte;
- Belastingcapaciteit.

Deze kengetallen maken inzichtelijk over hoeveel (financiële) ruimte de gemeente beschikt om structurele en incidentele lasten te kunnen dekken of opvangen. Ze geven zodoende inzicht in de financiële weerbaar- en wendbaarheid van de gemeente. Per kengetal worden drie momenten vergeleken, namelijk:

Netto schuldquote / Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen

Hoe hoger de schuld hoe hoger de netto schuldquote. De netto schuldquote laat de verhouding zien tussen de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen van de gemeente en geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Om inzicht te verkrijgen in hoeverre er sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- en exclusief doorgeleende gelden weergegeven.

	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Netto schuldquote (excl. doorgeleende gelden)	53%	66%	45%	45%	45%	40%
Netto schuldquote	57%	69%	47%	47%	46%	42%

Dat de schuldquote daalt, komt doordat er in de komende jaren minder herfinanciering van leningen zal plaatsvinden. Dit is mede te verklaren door de verkoop van de Eneco aandelen. De signaalwaarde voor de netto schuldquote bedraagt 130%. Bij deze signaalwaarde is sprake van een relatief hoge schuldendruk. Voor Noardeast-Fryslân kan dus vastgesteld worden dat er geen sprake is van een relatief hoge schuldendruk.

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio (= Eigen Vermogen / Totaal Vermogen) geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe weerbaarder de gemeente is.

	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Solvabiliteit	16%	14%	21%	21%	21%	22%

Harde normen voor de waarde die de solvabiliteit zou moeten hebben, zijn er niet. De signaalwaarde voor de solvabiliteit bedraagt 5%, bij een lagere uitkomst heeft de gemeente een hoge schuldbelasting van het bezit. De Solvabiliteit van een gemeente is relatief laag doordat veel van de activa van de gemeente niet verhandelbaar is. De daling in 2020 komt voort uit de de onttrekkingen uit de algemene reserve in 2019. De stijging in 2021 wordt verklaard door de verkoop van de Eneco aandelen. Een solvabiliteit van rond de 20% is voor een gemeente goed te noemen.

Grondexploitatie

Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (waarde van de grond) is ten opzichte van de totale (geraamde) baten uit de exploitatie. Omwille van de vergelijkbaarheid van jaar op jaar is voor alle jaren uitgegaan van grond waarden exclusief niet in exploitatie genomen gronden (zoals vanaf de jaarrekening 2016 voorgeschreven door het BBV).

	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Grondexploitatie	2%	0%	-2%	0%	0%	0%

Het kengetal is negatief, doordat er al opbrengsten zijn gerealiseerd waar de kosten nog voor gemaakt gaan worden.

Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is, doordat wordt gekeken naar het saldo van de structurele baten en structurele lasten en dit saldo wordt afgezet tegen de totale baten.

	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Structurele exploitatieruimte	-6,0%	-2,1%	1,8%	0,1%	-1,0%	0,3%

De structurele exploitatieruimte ligt dicht bij de 0% omdat het begrotingssaldo ook rond de nul euro ligt. Ten opzichte van de jaarrekening 2019 toen er forse tekorten in het sociaal domein zijn geconstateerd is dat een positieve trend.

Belastingcapaciteit: woonlasten meerpersoonshuishouden

De ruimte die een gemeente heeft om haar belastingen te verhogen wordt vaak gerelateerd aan de woonlasten. Het Coelo publiceert deze lasten ieder jaar in de Atlas van de lokale lasten. Onder de woonlasten worden verstaan de OZB en de rioolheffing en reinigingsheffing voor een woning met gemiddelde WOZ-waarde in die gemeente. De belastingcapaciteit van gemeenten wordt daarom berekend door de totale lasten woonlasten meerpersoonshuishouden in jaar "t" te vergelijken met het landelijke gemiddelde in jaar "t-1" in en uit te drukken in een percentage.

	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Belastingcapaciteit	108%	106%	109%	109%	109%	109%

Het betekent dat de gemiddelde woonlasten voor een meerpersoonshuishouden in Noardeast-Fryslân boven het landelijk gemiddelde ligt (€ 825,- in Noardeast-Fryslân tegenover € 762,- landelijk gemiddeld). Daarbij opgemerkt dat we niet weten welke stijging andere gemeenten in 2021 gaan toepassen. Mogelijk is deze hoger dan de stijging die Noardeast-Fryslân in 2021 doorvoert, het gevolg zou zijn dat de belastingcapaciteit daalt.

Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

De gemeente Noardeast-Fryslân heeft 12.358.360 m2 openbare ruimte in beheer. Er vinden veel activiteiten plaats, zoals wonen, werken en recreëren. Voor deze activiteiten zijn veel gemeentelijke kapitaalgoederen nodig, zoals wegen, riolering, kunstwerken, (zoals bruggen, tunnels en kademuuren) groen, verlichting en gebouwen. In deze paragraaf wordt ingegaan op de manier waarop Noardeast-Fryslân omgaat met het onderhoud van deze kapitaalgoederen. Onderhoud van kapitaalgoederen beslaat een substantieel deel van de begroting en een integraal overzicht is belangrijk voor een goed inzicht in de financiële positie van de gemeente.

De gemeente Noardeast-Fryslân heeft ruwweg de volgende arealen in onderhoud:

Gebouwen	Groen	Bomen	Speeltoestellen	Verharding	Kunstwerken	Lichtmasten
65 stuks	7.200.000 m2	38.400 st	600 st	4.500.000 m2	750 st	8.100 st

Stand van zaken onderhoudsplannen kapitaalgoederen

In 2017 hebben de raden van de voormalige gemeentes een geharmoniseerd kwaliteitsniveau vastgesteld van de kapitaalgoederen. Het huidige beleid is dus gebaseerd op wat er in 2017 is vastgesteld. De basis hiervan is echter wel een QuickScan, een analyse op hoofdlijnen, waarbij bestaand beleid van de voormalige gemeenten buiten beschouwing is gelaten en waarbij ook geen uitspraken zijn gedaan over restlevensduur van kapitaalgoederen en hiermee gepaard gaande vervangingen.

Halverwege 2020 is het financieel perspectief van de kapitaalgoederen in beeld gebracht. Met dit financieel perspectief is er inzage in hoeveel budget er de komende jaren nodig is om groot onderhoud en vervangingen uit te kunnen voeren op basis van kwaliteitsniveau laag. Dit financieel perspectief laat zien dat jaarlijks extra budget nodig is voor het groot onderhoud van ongeveer € 1.332.000. Dit is exclusief de vervangingen. In dit financieel perspectief zitten alle kapitaalgoederen die de gemeente op dit moment in bezit heeft. Er is geen rekening gehouden met bijvoorbeeld gebouwen die mogelijk op korte termijn worden afgestoten.

In 2020 is er een inspectie uitgevoerd. Deze inspecties bevestigen ruwweg de conclusies van het financieel perspectief.

In april 2021 zal er een nieuwe beleidsplan Kapitaalgoederenbeheer aan de raad worden aangeboden. In dit plan wordt van alle kapitaalgoederen het groot onderhoud en de vervangingen voor de komende 10 jaar in beeld gebracht inclusief de financiële gevolgen. De raad kan nog keuzes maken zoals het onderhoudsniveau, gebiedsdifferentiatie, afstoten van areaal (zoals gebouwen, sportvelden en speeltoestellen) en duurzaamheid. Om te komen tot een beleidsplan kapitaalgoederenbeheer wordt er een plan van aanpak opgesteld. In dit traject zal de raad meegenomen worden over de stand van zaken en waar er nog beleidskeuzes mogelijk zijn. De voorgestelde keuzes en de financiële consequenties worden meegenomen in de perspectiefnota en begroting van 2022.

In 2020 en 2021 is het beschikbare budget kaderstellend. Op basis van de inspecties is er een onderhoudsplanning voor 2021 gemaakt. Het meest urgente onderhoud krijgt de hoogste prioriteit zodat er voorkomen wordt dat er kapitaalvernietiging ontstaat.

In de tabel hieronder een overzicht van de stand van zaken van de beleidsplannen:

Onderdeel	Beheers en onderhoudsplan aanwezig	Datum vaststelling beheerplan gemeenteraad	Beheersplan actueel?	Toelichting	Beschikbaar budget 2021
Wegen	Nee	n.v.t.	Nee	Quick-scan	1.495.000
Onkruidbestrijding	Nee	n.v.t.	Nee	Quick-scan	217.000
Openbare verlichting	Nee	n.v.t.	Nee	Quick-scan	104.000
Kunstwerken	Nee	n.v.t.	Nee	Quick-scan	630.000

Onderdeel	Beheers en onderhoudsplan aanwezig	Datum vaststelling beheerplan gemeenteraad	Beheersplan actueel?	Toelichting	Beschikbaar budget 2021
Gebouwen	Nee	n.v.t.	Nee	Quick-scan	609.000
Waterwegen	Nee	n.v.t.	Nee	Quick-scan	97.000

Beeldkwaliteit

Drie maal per jaar wordt er een beeldkwaliteitschouw uitgevoerd volgens de CROW publicatie 223 (kenniscentrum voor verkeer, vervoer en infrastructuur). Bij deze schouwrondes worden er op willekeurig gekozen plaatsen geïnspecteerd waarbij wordt gekeken naar wat de beeldkwaliteit is ten opzicht van de vastgestelde kwaliteit. Naast beeldkwaliteit worden er ook technische inspecties uitgevoerd.

Verhardingen

Beleidskader verhardingen

De wegen worden op het onderhoudsniveau C (Laag) onderhouden met uitzondering van winkelgebieden, recreatieve gebieden en onkruidbestrijding op verhardingen. Deze laatste drie worden op het niveau B (Basis) onderhouden.

Onderhoud verhardingen

Eens per 2 jaar worden de wegen visueel geïnspecteerd ten behoeve van het vaststellen van het groot onderhoud, het meest recent is dit medio 2020 gedaan. De inspectiegegevens worden ingebracht in een geautomatiseerd wegbeheersysteem. De onderhoudsstrategieën voor de wegverhardingen zijn gestoeld op de landelijk toegepaste methodiek (gedragsmodellen) van het CROW (kenniscentrum voor verkeer, vervoer en infrastructuur).

Binnen de uitvoering van het onderhoud is een tweedeling aangebracht tussen groot en klein onderhoud. Klein onderhoud wordt uitgevoerd door team Utfiering en groot onderhoud wordt uitbesteed aan aannemers. Het klein onderhoud aan verharding betreft het herstel van elementenverhardingen. Dit klein onderhoud wordt uitgevoerd naar aanleiding van eigen constatering, na meldingen van burgers / bedrijven of na opmerkingen die worden gemaakt tijdens het schouwen van de openbare ruimten.

Onkruidbestrijding op verhardingen

Sinds mei 2015 is het gebruik van chemische middelen (glyfosaat) voor de onkruidbestrijding op verhardingen verboden. Er mag nu alleen gebruik gemaakt worden van alternatieve manieren zoals bestrijding met heet water of hete lucht. De vastgestelde beeldkwaliteit is Basis (B) in overeenstemming met de Kwaliteitscatalogus Openbare Ruimte 2018 van het CROW. 9x per jaar wordt deze kwaliteit door middel van een beeldkwaliteitsschouw door een gecertificeerde inspecteur getoetst. Onder aansturing van team Beheer Iepenbiere Romte voert een aannemer de onkruidbestrijding binnen de bebouwde kommen uit. Team Utfiering voert de werkzaamheden buiten de bebouwde kommen uit.

Openbare verlichting

De beleid- en beheersplannen uit de oude DFK gemeenten zijn gedateerd. Vervangingen in de voormalige gemeenten Ferwerderadiel en Kollumerland waren hierin en in de begrotingen niet opgenomen. Het actualiseren van het beleid- en beheerplan, inclusief het vervangingsplan met bijbehorende dekking, staat gepland voor 2021.

Inspectie of schouw vindt niet (meer) plaats. Het klein en dagelijks onderhoud wordt uitgevoerd naar aanleiding van gemelde storingen en schades (piepsysteem). De vervanging van masten en armaturen geschiedt planmatig op basis van leeftijd.

Openbaar groen

Beleidskader openbaar groen

Het openbaar groen wordt onderhouden op het onderhoudsniveau C (Laag) met uitzondering van: sportvelden, begraafplaatsen, winkelgebieden en recreatieve gebieden. Deze kapitaalgoederen worden op het niveau B (basis) onderhouden.

Onderhoud openbaar groen

Het onderhoud van openbaar groen wordt voor het grootste deel uitgevoerd door het team Utfiering Iepenbiere Romte. Deze taken worden beleidsmatig ondersteund door het team Behear Iepenbiere Romte. Tevens verzorgt dit team het maaien en hekkelen buiten de bebouwde kom en grootschalige groen vervangingen/investeringen. De onderhoudswerkzaamheden in plantsoenen bestaan in hoofdzaak uit schoffelen, spitten, snoeien, maaien, inboet, onkruidbestrijding, mollenbestrijding, doorspuiten drains, onderhoud bestrating, onderhoud hekwerken/rasters, reconstructie en onderhoud (bos)plantsoen. Een groot deel van de eenvoudige repeterende groenonderhoudswerkzaamheden wordt verricht door de bij het team Utfiering Iepenbiere Romte gedetacheerde medewerkers van NEF.

Groen en speelvoorzieningen

Het dagelijks onderhoud van het openbaar groen wordt volgens onderhoudsschema's op vastgestelde onderhoudsniveau 's onderhouden. Het onderhoudsniveau wordt geborgd middels een doorlopende kwaliteitsschouw van de openbare ruimte waardoor, waar nodig, tijdig kan worden bijgestuurd. Het groot onderhoud en de vervangingen worden uitgevoerd naar aanleiding van jaarlijkse inspecties. De speeltoestellen worden vier maal per jaar geïnspecteerd. Aan de hand van deze inspecties wordt onderhoud uitgevoerd en worden speeltoestellen en veiligheidsondergronden vervangen.

Kunstwerken (bruggen, tunnels en grondkeringen)

Beleidskader kunstwerken

De kunstwerken worden op het onderhoudsniveau C (Laag) onderhouden met uitzondering van de kunstwerken in winkelgebieden, in recreatieve gebieden en de beweegbare bruggen. Deze laatste drie worden op het niveau B (Basis) onderhouden.

Onderhoud kunstwerken

Voor de beweegbare bruggen, grote vaste bruggen en de kademuren is er een vast onderhoudsschema voor schilderwerk en kleine reparaties. Jaarlijks worden alle beweegbare bruggen geïnspecteerd. Uit deze inspectie wordt een planning opgesteld voor het groot onderhoud en de vervanging.

Het team Behear Iepenbiere Romte verzorgt de beleidsmatige ondersteuning van het onderhoud van kunstwerken. Daarnaast verzorgt zij het groot onderhoud. Groot onderhoud is conform de besluitvorming over het kunstwerkbeheer opgenomen in de programmabegroting. Dagelijks onderhoud en kleine reparaties worden verzorgd door het team Utfiering Iepenbiere Romte.

Riolering

Beleidskader

Het beleid en de ontwikkelingen op het gebied van riolering c.a. ligt vast in Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP). Wettelijke kaders voor het GRP worden gevormd door de Wet Milieubeheer en de Waterwet. De Gemeentewet doet (o.a.) uitspraken over de rioolheffing. In de Wet Milieubeheer is geregeld dat de gemeenteraad een GRP telkens voor een daarbij vast te stellen periode vaststelt. Het is een beleidsmatig en financieel document over de gemeentelijke watertaken en een hulpmiddel om goede beleidsafwegingen te maken op het terrein van de zorgplichten voor afvalwater, hemelwater en grondwater in relatie tot de bescherming van de bodem- en waterkwaliteit. De zorg voor water en riolering is een voortdurend proces dat door ontwikkelingen in de tijd moet worden aangepast. Volgens de huidige wetgeving, vastgelegd in de Waterwet en de wet Milieubeheer, is er voor de gemeente sprake van drie zorgplichten:

- de zorgplicht voor de inzameling en het transport van stedelijk afvalwater;
- de zorgplicht voor het afvloeiende hemelwater;
- de zorgplicht ter voorkoming van structureel nadelige gevolgen van het grondwater.

Uitvoering van de maatregelen uit het vGRP zorgt ervoor dat de inzameling en het transport van afvalwater effectief blijft verlopen. Hiermee wordt voorkomen dat er schade aan het milieu ontstaat en er overlast voor de bewoners is en dat de volksgezondheid wordt gewaarborgd. Verder wordt ervoor gezorgd dat hemelwater, voor zover particulieren dat niet zelf kunnen, goed wordt ingezameld en verwerkt en dat inwoners weten waar ze met grondwatervragen terecht kunnen. De GRP's van de DDFK-gemeenten hebben nagenoeg dezelfde periode waarin er een nieuw GRP moet worden opgesteld. Voor de gemeente Dantumadiel en de gemeente Noardeast-Fryslan is in 2020 gestart met het opstellen van een nieuw GRP.

Onderhoud rioleringen

Het dagelijks beheer en onderhoud aan de riolering wordt uitgevoerd door het team Utfiering Iepenbiere Romte. Grootschalig onderhoud, inspectie en vervangingen worden gerealiseerd door het team Behear Iepenbiere Romte. Tevens verzorgt het team Behear Iepenbiere Romte de beleidsmatige aspecten en bewaakt het hydraulisch en hygiënisch functioneren van de riolering. Het dagelijks onderhoud bestaat uit een groot aantal werkzaamheden waaronder; legen van straat en trottoirkolken, reinigen van leidingen, vegen van goten, inspectie en onderhoud van pompen en gemalen, reparatie van kleinere lekkages, etc. Vrijkomend slib uit onderhoud werkzaamheden wordt afgevoerd naar Omrin. Groot onderhoud aan en vervangingen van de riolering wordt uitgevoerd op basis van inspecties van het riool. Inspectie gegevens worden bijgehouden in een beheersysteem op basis waarvan jaarlijks het vervangingsprogramma wordt opgesteld. Naast vervangingen worden ook optimalisaties doorgevoerd. Hierbij valt te denken aan het ombouwen van verbeterd gescheiden stelsels en hydraulische aanpassingen van het stelsel en het afkoppelen van regenwater.

Waterwegen

Beleidskader waterwegen

Onderhoud van waterwegen is te verdelen in waterkwantiteit, waterkwaliteit en bevaarbaarheid. Ten aanzien van waterkwantiteit moeten alle gemeentelijke watergangen voldoen aan de keur van het waterschap. Hiertoe worden de sloten uitgemaaid. In de overdracht stedelijk water (OSW) uit 2016 is geregeld dat het Wetterskip Fryslân verantwoordelijk is voor baggeren van stedelijk water, tenzij er sprake is van achterstallig onderhoud. Het achterstallig onderhoud is financieel voor 50% voor rekening van de gemeente.

Jaarlijks onderhoud waterwegen

Voor het hekkelen van waterwegen (betreft voornamelijk bermsloten) wordt getracht zo veel mogelijk afspraken te maken met eigenaren van aanliggende percelen.

Baggeren watergangen

Vanuit de beheer- en onderhoudsplannen van voormalige gemeenten Dongeradeel en Kollumerland geeft team Behear Iepenbiere Romte uitvoering aan vastgestelde baggeropgaven. Naar aanleiding van peilingen worden in opdracht van Wetterskip Fryslân schouwsloten gebaggerd. Door middel van een vergoeding wordt deze opgave uitgevoerd door mede-eigenaren van de betreffende watergangen.

Risico baggeropgaven

Vanwege in de zomer van 2019 vernieuwde en verscherpte milieuwetgeving dient nader onderzoek plaats te vinden naar PFAS-stofgroepen⁵. Een overschrijding van de normen leidt tot verhoogde uitvoeringskosten. De financiële gevolgen van dit besluit worden nog in beeld gebracht.

Onderhoud waterwegen

Voor het hekkelen van waterwegen (betreft voornamelijk bermsloten) wordt getracht zo veel mogelijk afspraken te maken met eigenaren van aanliggende percelen.

Gebouwen

Alle gebouwen worden tweejaarlijks geïnspecteerd waarna de plannen worden geactualiseerd. Het zwembad wordt jaarlijks geïnspecteerd. Op basis van de conditiescore volgens NEN2767 zal het benodigde onderhoud worden uitgevoerd. In het kader van duurzaamheid is bij het beheer en onderhoud van de gebouwen het doel om het energieverbruik te verlagen. Het onderhoud aan de gemeentelijke gebouwen wordt voor een deel uitbesteedt en voor een deel in eigen beheer uitgevoerd. Voor grootschalig of specialistisch onderhoud worden derden ingeschakeld.

⁵ PFAS is een verzamelnaam en staat voor poly- en perfluoroalkylstoffen. Deze groep chemische stoffen is door mensen gemaakt en komt van nature niet voor in het milieu. PFAS kunnen een negatief effect hebben op milieu en gezondheid.

Paragraaf financiering

Inleiding

Op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) worden in de begroting in afzonderlijke paragrafen beleidsrichtlijnen vastgelegd over relevante beheersmatige aspecten. In de beheersverordening naar artikel 212 van de Gemeentewet geeft de raad het kader aan.

Algemeen

In het Treasurystatuut gemeente Noardeast-Fryslân, staan de uitgangspunten en doelstellingen voor het treasurybeleid vermeld. De uitvoering van het treasurybeleid is weergegeven in de paragraaf financiering.

Rente ontwikkeling

Een belangrijke factor bij het uitvoeren van het treasurybeleid is het verwachte verloop van de rente. Onze rentevisie wordt aan de hand van een aantal financiële instellingen opgesteld. De rentes liggen al een lange tijd op historisch lage waarden, de verwachting is niet dat hier op korte termijn verandering in komt.

Kasbeheer

Het betalingsverkeer van de gemeente Noardeast-Fryslân loopt hoofdzakelijk via de BNG Bank, daarnaast wordt de Rabobank gebruikt voor het afstorten van contante gelden en als service naar de klanten. Het saldo op deze rekening zal periodiek worden afgeroomd ten gunste van de BNG-rekening.

Met de BNG Bank is een financieringsovereenkomst afgesloten voor één jaar en wordt telkens per 1 januari stilzwijgend met één jaar verlengd.

Bij de Rabobank is geen kredietfaciliteit aanwezig.

Uiteraard staat het de gemeente Noardeast-Fryslân vrij om tot de kasgeldlimiet (8,5% van het begrotingstotaal) voor een bepaalde periode kort geld aan te trekken.

Schatkistbankieren

Het schatkistbankieren voor decentrale overheden heeft een wettelijke basis in de wet FIDO en moet ervoor zorgen dat er een lagere EMU-schuld van de collectieve sector ontstaat.

Omdat het Schatkistbankieren verplicht is gesteld, moeten decentrale overheden alle middelen die ze niet direct nodig hebben voor hun publieke taak in de schatkist onderbrengen.

Wel is er sprake van een bepaalde drempel. De hoogte van deze drempel is afhankelijk van de financiële omvang van een decentrale overheid. De drempel is vastgesteld op 0,75% van het jaarlijks begrotingstotaal (begrotingstotaal + totale lasten van de primaire begroting, excl. reserves), met een minimum van € 250.000,- en een maximum van € 2.500.000,-.

De gemeente Noardeast-Fryslân heeft op dit moment een liquiditeitsoverschot door de verkoop van de Eneco aandelen en de al ontvangen subsidiegelden met betrekking tot de regiodeal.

Renterisicobeheer

De gemeente loopt renterisico op het moment dat nieuwe leningen moeten worden aangetrokken (herfinanciering) of als een renteherziening van toepassing is. Om dit renterisico te beheersen wordt er in de wet FIDO een renterisiconorm bepaald. Voor gemeenten bedraagt de renterisiconorm maximaal 20% van het begrotingsbedrag bij aanvang van het begrotingsjaar.

Berekening renterisiconorm 2021

(bedragen x € 1.000)	€
Begrotingstotaal	151.843
Renterisico percentage	20%
Renterisiconorm	30.369

Toetsing renterisico aan norm

(bedragen x € 1.000)	€
Renterisico (renteherziening en aflossing)	5.532
Renterisiconorm	30.369
Onderschrijding	-/- 24.837

Uit bovenstaande berekening blijkt dat de gemeente Noardeast-Fryslân binnen de grenzen van de renterisiconorm blijft.

De totale schuld van de gemeente per 1 januari 2020 bedraagt naar verwachting € 81.437.000,- (excl. doorgeleende gelden).

De kasgeldlimiet (het bedrag waarvoor op basis van kortgeld financiering mag worden aangetrokken) bedraagt 8,5% van het gemeentelijke budget bij aanvang van het begrotingsjaar 2021. De kasgeldlimiet zal over het jaar 2020 8,5% van € 151.843.000,- is € 12.907.000,- zijn.

Het is toegestaan om tijdelijk, gedurende drie opeenvolgende kwartalen, de kasgeldlimiet te overschrijden.

Kredietrisico op verstrekte geldleningen

De gemeente staat borg voor een aantal geldleningen. Gezien het feit dat voor de meeste van deze leningen het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) garant staat, kan het directe risico als minimaal worden beschouwd. Het indirecte risico is wel aanwezig. Dit risico ontstaat wanneer een willekeurige landelijke woningcorporatie niet meer aan haar betalingsverplichting kan voldoen (denk hierbij aan Woningcorporatie Vestia) en het WSW garantievermogen daalt tot beneden 0,25%, van het totale geborgde vermogen. Mocht dit voorkomen dan zullen de gezamenlijke gemeenten voor 50% van deze schuld (na uitputting van het garantievermogen en betaling van de directe schadegemeentes) verplicht zijn deze overblijvende schuld, middels een renteloze lening te verstrekken. Het risico is dan in beginsel de rentederving op deze verstrekte lening.

Wet HOF

In de wet Houdbare Overheids Financiën (wet HOF) worden de Europese normen verankerd voor de hoogte van de overheidsschuld en de jaarlijkse groei van de overheidsschuld. Die normen raken ook gemeenten, omdat de gemeenteschulden en financieringstekorten van gemeenten meetellen in de overheidsschuld van Nederland.

Elke gemeente heeft een individuele EMU-referentiewaarde. Deze is afgeleid van het plafond voor het EMU-saldo van de gezamenlijke gemeenten. De VNG adviseert gemeenten om niet te sturen op deze EMU-referentiewaarde. Dat verhindert een uitruil van plussen en minnen tussen gemeenten ten opzichte van de individuele EMU-referentiewaarde en leidt mogelijk tot een onnodig uitstel van investeringen door gemeenten. In plaats daarvan kunnen gemeenten beter sturen op de ontwikkeling van de hoogte van de schuld.

Als gemeente Noardeast-Fryslân hebben wij aandacht voor de schuldpositie van onze gemeente via de jaarstukken en begroting en de daarin verplicht opgenomen paragraaf Financiering. Daarbij dient opgemerkt te worden dat de gemeente Noardeast-Fryslân geen specifiek schuldenbeleid heeft.

Renteverdeling

De rentekosten worden verdeeld aan de taakvelden op basis van een omslagrente. Hierbij worden de totale rentekosten eerst gecorrigeerd met de doorgeleende geldleningen en de toerekening aan de grondexploitaties.

Het totaal toe te rekenen rente aan de taakvelden bedraagt € 2.453.074, wat neerkomt op 1,88%. Dit is afgerond naar 1,90%. Het renteresultaat op het taakveld treasury ontstaat door afronding.

In de volgende tabel wordt de renteverdeling schematisch weergegeven.

externe rentelasten over de korte en de lange financiering	2.464.431
externe rentebaten:	
-geldleningen woningbouw	-52.852
-hypothecaire geldleningen	-15.667
-overige geldleningen	-63.717
Totaal door te rekenen externe rente (1)	2.332.195
-aan grondexploitatie door te belasten rente	-30.000
-rente van projectfinanciering door te belasten aan taakvelden	
<i>Saldo door te rekenen rente (2)</i>	<i>-30.000</i>
Rente over eigen vermogen (3)	-
Rente over voorzieningen (4)	-
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente (1+2+3+4)	2.302.195
<i>werkelijk aan taakvelden toegerekende rente (=rente-omslag)</i>	<i>2.453.074</i>
Renteresultaat op het taakveld treasury	-150.879

EMU-saldo

Het EMU-saldo is het verschil tussen de inkomsten en de uitgaven van de collectieve sector (Rijk, mede-overheden en sociale fondsen). Het EMU-saldo wijkt af van het begrip exploitatiesaldo waarmee gemeenten en provincies werken. Het verschil zit onder meer in een andere behandeling van investeringen, afschrijvingen en voorzieningen. Voor de berekening van het EMU-saldo wordt mede gebruik gemaakt van de geprognosticeerde balans. Over de hoogte van het EMU-tekort zijn binnen Europa afspraken gemaakt. De Wet Houdbare overheidsfinanciën (Wet Hof) is de Nederlandse uitwerking van de Europese afspraken ten aanzien van de overheidsfinanciën. Deze wet moet de begrotingsdiscipline op nationaal en decentraal niveau waarborgen.

Referentiewaarde EMU-saldo

Het aandeel van de decentrale overheden in het EMU-saldo is macro genormeerd. De Rijksoverheid maakt daarover afspraken met het IPO, de VNG en het UvW. In het Bestuurlijk overleg financiële verhoudingen (BOFV) is in mei 2018 de afspraak gemaakt dat de ruimte in het EMU-saldo voor de decentrale overheden tezamen voor de jaren 2019 tot en met 2022 totaal 0,4% van het BBP bedraagt.

		jaarrek. 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
	Omschrijving	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
1	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-2.544	-1.360	2.596	58	-1.520	-315
2	Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	6.613	6.901	6.814	7.149	7.004	6.829
3	Dotaties aan voorzieningen ten laste van de exploitatie minus vrijval van voorzieningen ten bate van de exploitatie	1.725	-14	307	-18	84	-422
4	Bruto investeringen in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	10.369	6.269	11.519	3.747	2.645	3.303
5	Baten uit bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overigen, geen betrekking hebbende op	0	0	0	0	0	0

		jaarrek. 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
	Omschrijving	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
	bougrondexploitatie en niet verantwoord op de exploitatie						
6	Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa: baten uit desinvesteringen in (im)materiële vaste activa (tegen verkoopprijs), voor zover niet op exploitatie verantwoord	0	335	450	150	0	0
7	Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	681	2.346	568	-2.734	-622	369
8	Lasten op balanspost Voorzieningen voor zover deze transacties met derden betreffen	498	0	359	195	185	185
9	Lasten i.v.m. transacties met derden, die niet via de onder vraag 1 genoemde exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves (inclusief fondsen en dergelijke) worden gebracht	0	0	0	0	0	0
10	Boekwinst bij verkoop van deelnemingen en aandelen	0	0	0	0	0	0
	Berekend EMU-saldo	-4.391	1.939	-1.143	662	2.116	2.973

Paragraaf bedrijfsvoering

Inleiding

De term 'bedrijfsvoering' verwijst naar de inzet van bedrijfsmiddelen om de bedrijfsdoelen te behalen. Die bedrijfsmiddelen zijn: personeel, informatie, organisatie, financiën, automatisering, communicatie, huisvesting ('PIOFACH'), aangevuld met juridisch en inkoop.

Deze paragraaf heeft betrekking op de gehele ambtelijke organisatie. Naast werk voor Noardeast-Fryslân (het overgrote deel) verrichten wij ook diensten voor de gemeenten Dantumadiel en Schiermonnikoog, hiervoor vindt verrekening van kosten plaats.

In deze paragraaf worden de volgende onderwerpen behandeld:

- Ontwikkeling van de personele bezetting
- Verbeteragenda
- Kansen van thuiswerken
- ICT ondersteuning
- Ontwikkeling risicomangement en interne controle

Ontwikkeling personele bezetting

Het aantal FTE per 1-7-2020 bedraagt 576 en wordt gelimiteerd door de begroting en het formatieplan.

Onze systemen laten op dit moment niet toe om te bepalen hoeveel FTE als externe capaciteit worden ingehuurd dan wel hoeveel FTE wordt ingehuurd op projectbasis. In dat laatste geval gaat het vaak slechts om enkele maanden, dus een gedeelte van een FTE. Het relatieve aandeel van externen in het totaal wordt daarom ingeschat op basis van het aantal medewerkers op 1-7-2020 en bedraagt ongeveer 12%.

In 2021 wordt een aanbesteding voor een nieuw personeels- en salarissysteem gedaan waardoor we vanaf 2022 wel de noodzakelijke informatie kunnen opleveren.

Het ziekteverzuimpercentage heeft zich als volgt ontwikkeld

	Ziekteverzuim %
Januari 2019	7.36%
December 2019	6.92%
Juli 2020	5.76%

Ons doel is ook in 2021 het ziekteverzuim verder te laten dalen, hoewel de gevolgen van langdurig 'werk zoveel mogelijk thuis' als gevolg van COVID-19 op het ziekteverzuim nog niet duidelijk zijn evenmin als de mogelijke effecten van de verbeteragenda.

Verbeteragenda

De verbeteragenda vloeit voort uit de 2^e evaluatie van het Organisatie & Formatieplan die in december 2019 met behulp van BMC is uitgevoerd. Deze evaluatie was afgesproken na de ambtelijke fusie tot DDFK gemeenten. Daarnaast is het benchmarkonderzoek van Berenschot naar onze uitvoeringskosten als basis gehanteerd voor de verbeteragenda. Over deze verbeteragenda wordt u separaat geïnformeerd.

In 2021 wordt ten eerste de hoofdstructuur van de ambtelijke organisatie aangepast. Daarbij worden de teams gehergroepeerd tot grotere eenheden. Leidende inrichtingsprincipes zijn daarbij: de ketens verbonden binnen één eenheid, gelijkheid van doelgroep of aard van het werk en gebiedsgericht wanneer dat het meest geëigend is. Hierbij wordt ook het 'team Dantumadiel' (geen aparte organisatorische eenheid, maar medewerkers die specifiek voor Dantumadiel werken) op de juiste manier ingebed.

Daarnaast wordt in 2021 de wijze van sturing herzien/bepaald, wordt het sturingsinstrumentarium daarmee in lijn gebracht, en worden teamplannen nieuwe stijl en de HRM-gesprekkencyclus organisatiebreed ingevoerd. Voorbeelden van het nieuwe sturingsinstrumentarium zijn:

- a. het invoeren van capaciteitsmanagement wat moet resulteren in betere planning en prioriteitsstelling van projectmatig werk gegeven de personele capaciteit, dit op basis van een pilot die in de 2^e helft van 2020 wordt uitgevoerd binnen Dorpen en Wijken;

- b. Optimaal benutten van het nieuwe zaakstelsel om de informatievoorziening naar de burger te verbeteren, werkprocessen beter in control te brengen en goede archivering te borgen (waardoor bijvoorbeeld het antwoorden op WOB-verzoeken ook minder tijd gaat kosten);
- c. Inrichten van een beter stelsel van managementrapportages, in elk geval op het gebied van financiën (exploitatie en bedrijfsvoering), realisatie van teamplannen en activiteiten uit de programmabegroting, personeel en organisatieontwikkeling;
- d. Investeren in standaardisering, optimaal uitlijnen van processen, robotisering en automatisering waarbij gebruik maken van hetgeen al beschikbaar is voorop staat.

Deze maatregelen in het kader van de verbeteragenda moeten in 2021 bijdragen aan een te realiseren structurele besparing op de samenwerkingsbegroting van 1 miljoen zodat wij qua kosten op het gemiddelde van de referentiegemeenten van het Berenschot-onderzoek uit 2019 uitkomen.

Kansen van thuiswerken

Het Corona-virus heeft ons in 2020 met harde hand geleerd dat werken op afstand een cruciale vaardigheid van de organisatie is. We mogen blij zijn dat we in december 2019/januari 2020 de Citrix-omgeving hadden uitgerold anders hadden we niet met zijn allen kunnen thuiswerken. Wat nog veel belangrijker is: we hebben ook met elkaar leren samenwerken op afstand. Gebruik van MS Teams om te overleggen was vorig jaar nog totaal onbekend, inmiddels is het gewoon ingeburgerd.

Net als veel andere organisaties zijn ook wij aan het nadenken over de toekomst. Als de Corona-crisis voorbij is, gaan we dan weer terug naar hoe we vroeger werkten (grotendeels op kantoor) of gaan we voordelen van deels thuis én deels op kantoor werken zoveel mogelijk met elkaar combineren? Het mag duidelijk zijn dat dit slechts voor een deel van de medewerkers mogelijk is. Bodes bijvoorbeeld moeten altijd op kantoor zijn. De buitendienst werkt sowieso zeer beperkt op kantoor. Maar voor 400 medewerkers zou een andere combinatie van thuis en op kantoor mogelijk zijn.

Natuurlijk levert thuiswerken substantiële financiële voordelen op. Vierkante meters kantoorroimte zijn duur. Reistijd en reiskosten nemen af. Zelfs de kosten van koffievoorziening worden lager. Daar staat tegenover dat we moeten investeren in vergaderzalen waar je een combinatie van fysiek en digitaal vergaderen kunt faciliteren. En als werkgever zijn we ook verplicht er voor te zorgen dat een medewerker thuis een ARBO-proof werkplek kan inrichten. Dat gaat investeringen in meubilair en apparatuur vragen.

Het vraagt ook flexibiliteit en aanpassingsvermogen van medewerkers. Vooraf inschrijven wanneer je op kantoor wilt werken, een betere verdeling over de werkweek waardoor meer overleggen op vrijdag, goede afspraken met het thuisfront. Maar de ervaring heeft ons nu geleerd dat voor veel mensen het gedeeltelijk thuis werken ook positieve kanten heeft.

In de loop van 2021 zullen hierover, in samenhang met vernieuwing van de huisvesting in Dokkum, besluiten genomen worden.

ICT ondersteuning

Informatieplan

In 2020 is gestart met het maken van een informatieplan voor de gemeente, zodat we investeringen in ICT aan een duidelijke strategie kunnen koppelen. Daarbij moeten we rekening houden met een aantal factoren:

- Klanten: Burgers en ondernemers verwachten steeds meer zaken digitaal te kunnen regelen; Coolblue en Bol.com zijn daarbij hun referentiekader. En ook de rijksoverheid stuurt hierop, bijvoorbeeld door middel van de Omgevingswet. Tegelijkertijd is iedere verbetering al heel snel 'gewoon'; wie staat er nog wel eens bij stil hoeveel voordelen iBabs ons heeft gebracht?;
- Leveranciers: leveranciers van software bieden ~~dit~~ **hun diensten** steeds vaker exclusief 'in the cloud' aan, Software as a Service. Dat betekent – naast technische uitdagingen – vooral dat de kosten voor applicaties niet langer als eenmalige investering (met kapitaalslasten) worden gemaakt, maar dat leveranciers per gebruiker een vast bedrag per jaar gaan vragen. Daar staat tegenover dat we altijd beschikken over de meest recente versie van de software en de kosten van hardware (opslag) dalen;

- Toenemende integratievraagstukken: Het zaakstelsel is de ruggengraat van de organisatie. We willen dat back-office systemen de status van de behandeling van een zaak terugkoppelen aan het zaakstelsel en de resultaten van de behandeling (documenten) ook in het zaakstelsel vastleggen. Zodat we burgers goed kunnen informeren over de status, de zaak tijdig en efficiënt kunnen afhandelen en een zaak goed gearchiveerd wordt. Maar er spelen ook integratievraagstukken rond berichtenverkeer met Mijn Overheid en dergelijke, of rond informatie-uitwisseling in het Sociaal Domein;
- Beveiliging en privacy. Meer toegankelijkheid van je systemen voor burgers staat vaak op gespannen voet met beveiliging en privacy. We hebben te maken met strikte regelgeving die soms haaks staat op efficiënte inrichting van processen en systemen. Een goede risicoafweging is hierbij noodzakelijk;
- Samenwerking tussen Noardeast-Fryslân, Dantumadiel, Leeuwarden, Waadhoeke, de eilanden en Dienst SoZaWe. Samen inkopen, samen organiseren, samen implementeren levert efficiencyvoordelen op. Dat geldt zowel bij het inkopen van nieuwe applicaties als in het gezamenlijk uitvoeren van functioneel beheer. Hoe ver willen we hierin gaan?;
- Wet Open Overheid: In 2020 vindt parlementaire behandeling van de Wet Open Overheid plaats. Deze wet geeft regels over het actief openbaar en toegankelijkheid maken van overheidsinformatie en moet ervoor zorgen dat deze beter vindbaar, uitwisselbaar, eenvoudig te ontsluiten en goed te archiveren is. Deze wet vervangt de Wet openbaarheid van bestuur (Wob). Waar de Wob als uitgangspunt hanteert dat desgevraagd de overheid informatie ter beschikking stelt, gaat de WOO er van uit dat de informatie toegankelijk is, tenzij... Dit heeft grote gevolgen voor onze informatiehuishouding;
- En tenslotte is er natuurlijk ook het bestuurlijk vraagstuk: wat voor soort gemeente(n) willen we zijn: Heel innovatief? Heel klantgericht? Heel efficiënt? Heel betrouwbaar qua voldoen aan wettelijke vereisten? Alles tegelijk kan niet, want onze financiële middelen zijn beperkt.

In het informatieplan schetsen we de gewenste ICT-ontwikkelingen voor de komende jaren. Zodat we proactief kunnen handelen en kunnen laten zien wat de toegevoegde waarde van investeringen in ICT is.

De prioriteitsstelling tussen projecten conform het informatieplan en de voortgangsbewaking en bijsturing van projecten zal volgend jaar plaatsvinden via portfoliomanagement, dat is een veelgebruikt instrument en past in de eerder genoemde uitbreiding van sturingsinstrumentarium.

Samenwerking met SSC Leeuwarden en andere partners

Wij hebben onze automatisering uitbesteed aan het Shared Service Centrum (SSC) Leeuwarden. Ook in 2021 wordt geïnvesteerd in het professionaliseren van de samenwerkingsrelatie met het SSC door onder andere het contractmanagement en demandmanagement beter in te richten. Door contractmanagement ontstaat duidelijk zicht op de afspraken die met SSC zijn gemaakt over dienstverlening en kosten. En uiteraard over de realisatie van deze afspraken.

Demandmanagement betekent dat wij als organisatie helder voor de bril krijgen welke ontwikkeling we de komende jaren willen doormaken op het gebied van ICT ondersteuning door middel van het informatieplan. En dat we de juiste initiatieven nemen richting SSC en andere samenwerkingspartners om onze wensen effectief en efficiënt ook voor elkaar te krijgen.

We werken namens Noardeast-Fryslân en Dantumadiel al intensief samen met Waadhoeke en de gemeente Leeuwarden (Leeuwarden als *klant* van SSC) om efficiencyvoordelen te realiseren. Het samen selecteren en invoeren van nieuwe of vervangende applicaties kan voordelen opleveren. In 2021 werken we bijvoorbeeld samen met Waadhoeke en Leeuwarden als het gaat om vervangen van het systeem voor Personeels- en salarisadministratie en het vervangen van Microsoft Office en het sterker integreren hiervan met andere applicaties (zoals MS Teams). Beide onderdelen betreffen onontkoombare vervanging van applicaties die niet langer door de leverancier ondersteund zullen worden.

In 2020 heeft Leeuwarden geëxperimenteerd met robotisering – het automatiseren van repetitieve handelingen die toch vaak voorkomen in bestaande applicaties. Zij delen hun ervaringen en de hiervoor ontwikkelde infrastructuur met ons zodat wij in 2021 hiermee ook experimenten kunnen doen. Overigens zijn we nooit *verplicht* om met een of meer andere partners van SSC mee te doen.

Ontwikkeling risicomanagement en interne controle

Risicomanagement

De basis van risicomanagement begint bij medewerkers, die leveren informatie over de kans op, de mogelijke impact van en de eventuele te treffen beheersmaatregelen voor risico's op het moment dat er besluiten worden genomen door management of bestuur. Wordt een besluit genomen en het risico aanvaard dan worden risico's van de Gemeente vervolgens doorgerekend met behulp van een bij veel gemeenten gebruikt model van NARIS, dat voor het bepalen van het weerstandsvermogen er rekening mee houdt dat niet alle risico's tegelijk zullen optreden.

In 2020 is het risicomanagement uitgebreid met risico-inventarisaties rondom met Corona samenhangende risico's. In 2021 zal het risicomanagement verder versterkt worden door uitbreiding met niet financiële risico's.

Ontwikkelagenda control

Interne controle richt zich voornamelijk op de volledigheid (t.b.v. de getrouwheid) van de informatieverstrekking en de rechtmatigheid van beheershandelingen. Interne controle heeft als doel om onvolkomenheden in de uitvoering tijdig op te sporen en te corrigeren. Tevens biedt interne controle de kans op het treffen van beheersmaatregelen in de processen om onvolkomenheden in de toekomst te voorkomen en de doelmatigheid en doeltreffendheid te bevorderen. De informatie uit interne controles plus de inbedding van interne beheersmaatregelen in de organisatie helpen om de kwaliteit van de processen te verbeteren en de risico's te verkleinen tot een acceptabel niveau.

Het college moet in 2021 naar alle waarschijnlijkheid voor het eerst zelf een verklaring voor de financiële rechtmatigheid af kunnen geven, dit vraagt van Control een onafhankelijke positie (derdelijns). Daarop heeft de organisatie zich de afgelopen jaren voorbereid. De efficiënte inrichting van beheersmaatregelen inclusief procescontrols (eerste lijn) was altijd al de verantwoordelijkheid van het management. De tweede lijn, het daadwerkelijk uitvoeren van controles om vast te stellen of de beheersmaatregelen nageleefd worden en voldoende zekerheid geven, is de afgelopen jaren verschoven van Control naar het management. Dat zorgt er voor dat team Control in 2021 de onafhankelijke derdelijnsrol kan innemen: het toetsen van de door de teamleider gekozen beheersmaatregelen op basis van opzet, bestaan en werking alsmede het doen van aanbevelingen betreffende een doelmatig en efficiënt proces.

Paragraaf verbonden partijen

Inleiding

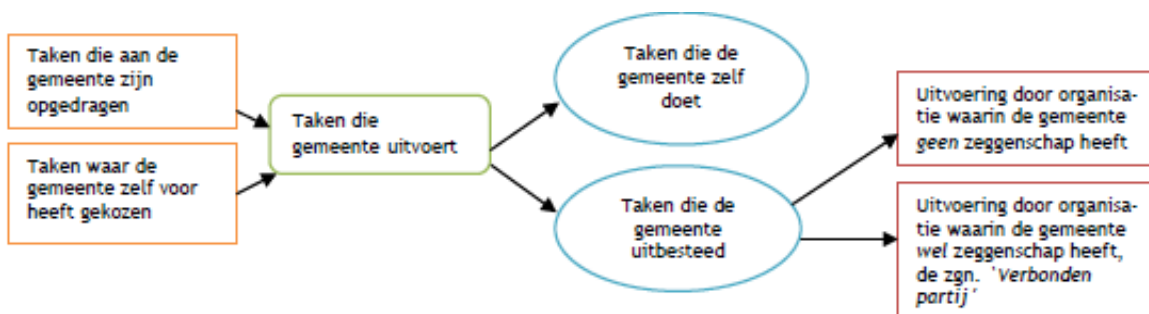
De meeste taken die worden uitgevoerd, zijn wettelijk opgedragen aan de uitvoerende gemeente. Dit betreft bijvoorbeeld de inzameling van huishoudelijk afval en de taken die de gemeente op zich neemt als gevolg van de decentralisatie. Daarnaast bestaan er taken die door de gemeente op eigen initiatief worden uitgevoerd, zoals sport en de exploitatie van gronden. Bij de uitvoering van de verschillende taken maakt de gemeente zelf de keuze om deze zelf te doen, of om de taken te laten uitvoeren door andere partijen.

Bij het maken van de keuzes wordt onder andere gekeken naar de volgende aspecten:

- kunnen er (bedrijfseconomische) schaalvoordelen worden behaald?
- wordt bij de uitvoering/dienstverlening een betere kwaliteit/dienstverlening gerealiseerd?

Indien wordt gekozen voor de uitvoering van de taak door een verbonden partij, kunnen daarin twee keuzes worden gemaakt, namelijk:

- de activiteiten worden uitgevoerd door een partij waarin de gemeente *geen* zeggenschap heeft;
- de activiteiten worden uitgevoerd door een partij waarin de gemeente *wel* zeggenschap heeft.

Verbonden partij

Er is sprake van een verbonden partij als de gemeente in die organisatie een bestuurlijk én een financieel belang heeft. Dit is vastgelegd in artikel 1 lid b van het Besluit begroting en verantwoording, waarin staat dat een verbonden partij een privaot- of publiekrechtelijke organisatie is waarin de gemeente een bestuurlijk én een financieel belang heeft.

Definitie bestuurlijk belang (artikel 1 lid d): zeggenschap, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur hetzij uit hoofde van stemrecht.

Definitie financieel belang (artikel 1 lid c): een aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag dat niet verhaalbaar is indien de verbonden partij failliet gaat onderscheidenlijk het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt.

Beleidskader

Uit de definitie van een verbonden partij in het Besluit begroting en verantwoording blijkt dat sprake móet zijn van een financieel belang én een bestuurlijk belang. Indien het alleen om een financieel belang of alleen om een bestuurlijk belang gaat, dan is er geen sprake van een verbonden partij.

Overige belangrijke bepalingen zijn:

- Artikel 5 BBV schrijft voor dat verbonden partijen niet geconsolideerd worden in de begroting en in de jaarstukken;
- Artikel 8 lid 3 BBV schrijft voor dat de betrokkenheid van verbonden partijen bij de realisatie van de doelstellingen binnen een programma, moet worden opgenomen in het betreffende programma;
- Artikel 9 lid 2 BBV meldt dat verbonden partijen verplicht moeten worden opgenomen in een aparte paragraaf verbonden partijen. Deze is daarmee onderdeel van de beleidsbegroting en het jaarverslag.

Soorten verbonden partijen

Er zijn twee soorten verbonden partijen, namelijk de publiekrechtelijke verbonden partij en de privaatrechtelijke verbonden partij.

- Publiekrechtelijke verbonden partij
Bij de publiekrechtelijke verbonden partij gaat het om een samenwerking tussen overheden. Een dergelijke partij is opgericht op basis van de Wet gemeenschappelijke regelingen. Daarin regelen de deelnemende overheden onderling de vertegenwoordiging en de financiële aansprakelijkheid van de deelnemers. In het geval een gemeenschappelijke regeling niet meer aan zijn verplichtingen voldoet, dan zijn deelnemende partijen gezamenlijk verantwoordelijk voor een negatief saldo dat ontstaat.
- Privaatrechtelijke verbonden partij
Van een privaatrechtelijke verbonden partij is sprake als er wordt samengewerkt tussen overheden onderling of tussen overheden en private partijen. De samenwerking is in dat geval geregeld op basis van het Burgerlijk Wetboek. Bij privaatrechtelijke verbonden partijen wordt onderscheid gemaakt in:
 - Verenigingen;
 - commanditaire vennootschappen en onderlinge waarborgmaatschappijen;
 - naamloze vennootschappen;
 - besloten vennootschappen of stichtingen.

Voorschriften conform BBV

In artikel 15 van het Besluit begroting en verantwoording staat welke informatie er bij de begroting en jaarrekening moet worden gepubliceerd. Het gaat dan om:

- de visie op en de beleidsvoornemens omtrent verbonden partijen; zie programma's.
- de lijst van verbonden partijen die wordt onderverdeeld in:
 - gemeenschappelijke regelingen;
 - vennootschappen en coöperaties;
 - stichtingen en verenigingen;
 - overige verbonden partijen.

In de lijst zal per verbonden partij de volgende informatie worden opgenomen:

- de wijze waarop de gemeente een belang heeft;
- het verwachte belang van de gemeente aan het begin en het einde van het begrotingsjaar;
- de verwachte omvang van het eigen en vreemd vermogen aan het begin en het einde van het begrotingsjaar;
 - de verwachte omvang van het financieel resultaat;
 - de eventuele risico's.

Verbonden partijen

Conform de regelgeving vanuit de commissie BBV artikel 15 BBV lid 1 b geven we de bovenstaande informatie schematisch weer, in een lijst van verbonden partijen.

De gemeente heeft de volgende verbonden partijen:

- Gemeenschappelijke regelingen;
 - GR Shared Servicecentrum Leeuwarden
 - GR Veiligheidsregio Fryslân
 - GR Sociaal Domein Fryslân
 - GR Welstandszorg Hûs en Hiem
 - GR Fryske Utfieringstsjinst Milieu en Omjouwing (FUMO)
 - GR Leer en werkbedrijf NoardEast Fryslân
 - GR Mobiliteitsburo Noardeast Fryslân
 - GR Recreatieschap de Marrekrite
- Vennootschappen en coöperaties;
 - NV Kabeltelevisie Noordoost Friesland
 - Exploitatiemaatschappij Havencomplex Lauwersoog BV
 - NV Eneco Beheer
 - NV Stedin groep

- Afvalsturing Friesland NV(Omrin)(verwerken van afval)
- BV Fryslân Miljeu Noordwest (Omrin) (inzamelen afval)
- Bank Nederlandse Gemeenten
- Bedrijvencentrum in Dokkum
- Stichtingen en verenigingen;
 - Stichting Elan onderwijsgroep
 - Stichting monumentenbehoud
 - Stichting Roobol
 - Stichting zwembad Ferwerderadeel
 - Stichting beheer zwembad Ferwerderadeel
 - Vereniging van Nederlandse Gemeenten
 - Vereniging van Friese Gemeenten
 - Stichting Dataland
 - Vereniging van Waddenzeegemeenten
 - IJswegencentrale Oostergo
- Overige verbonden partijen;
 - Geen
- **Gemeenschappelijke regelingen**

<i>Verbonden partij</i>	Centrumregeling samenwerking Dantumadiel en Noardeast-Fryslân
<i>Juridische status</i>	Gemeenschappelijke regeling met centrumgemeente
<i>Programma</i>	1 Ynwenner en Bestjoer
<i>Openbaar en wijze van belang</i>	<p><u>Openbaar belang:</u> De regeling is getroffen ten behoeve van de dienstverlening van de gemeente Noardeast-Fryslân (centrum-gemeente) aan de gemeente Dantumadiel (gastgemeente) Staatscourant 63678 8-11-2018). Het college en de burgemeester van de gastgemeente laten door de centrumgemeente in beginsel alle gemeentelijke taken uitvoeren, voor zover deze niet aan anderen zijn opgedragen of overgedragen en als zodanig zijn beschreven in het dienstverleningshandvest zoals bedoeld in artikel 7 centrumregeling.</p> <p><u>Wijze van belang:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Bestuurlijk belang: <ul style="list-style-type: none"> ◦ De gemeente Noardeast-Fryslân is centrumgemeente, als bedoeld in artikel 8 , vierde lid van de Wet gemeenschap-pelijke regelingen, (art 3 centrum-regeling). ◦ Het college en de burgemeester van de gastgemeente zullen bij afzonderlijk mandaatbesluit de bevoegdheden die samenhangen met de taken zoals vermeld in artikel 4 van de centrumregeling opdragen aan de overeenkomstige bestuursorganen (art 5 centrumregeling) . • Financieel belang: <ul style="list-style-type: none"> ◦ In het dienstverleningshandvest wordt de centrumregeling nader uitgewerkt, (art 7 centrumregeling). ◦ In ieder geval wordt geregeld: <ul style="list-style-type: none"> • De uitvoeringskaders;

<i>Verbonden partij</i>	Centrumregeling samenwerking Dantumadiel en Noardeast-Fryslân		
	<ul style="list-style-type: none"> • De kwaliteitseisen van de taakuitvoering • De verdeelsleutel en de bijdrage van de gastgemeente in de uitvoeringskosten van de centrumgemeente. 		
<i>Financieel belang</i>	Jaar	Begroting 1-1 (x € 1.000)	Begroting 31-12 (x € 1.000)
	2021	39.657	39.069
<i>Eigen vermogen</i>	Jaar	Begroting 1-1 (x € 1.000)	Begroting 31-12 (x € 1.000)
	2021	p.m.	p.m.
<i>Vreemd vermogen</i>	Jaar	Begroting 1-1 (x € 1.000)	Begroting 31-12 (x € 1.000)
	2021	p.m.	p.m.
<i>Omvang financieel resultaat begrotingsjaar</i>	Voor het begrotingsjaar 2021: p.m.		
<i>Risico's (kwantificeerbaar of niet-kwantificeerbaar)</i>	-		

<i>Verbonden partij</i>	Centrumregeling samenwerking Noardeast-Fryslân en Leeuwarden (Shared Servicecentrum Leeuwarden)		
<i>Juridische status</i>	Gemeenschappelijke regeling met centrumgemeente		
<i>Programma</i>	1 Ynwenner en Bestjoer		
<i>Openbaar en wijze van belang</i>	<p><u>Openbaar belang:</u> De regeling wordt getroffen i.v.m. het tot stand brengen van goede facilitaire voorzieningen (ICT) ter ondersteuning van de uitvoering van de gemeentelijke taken van openbaar belang waarvoor goede ICT voorzieningen noodzakelijk zijn. Het gaat om bundeling van kennis, personeel en ervaring t.b.v. de openbare dienstverlening aan de burgers (art 2 centrumregeling).</p> <p><u>Wijze van belang:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Bestuurlijk belang: <ul style="list-style-type: none"> ◦ De gemeente Leeuwarden is centrumgemeente als bedoeld in artikel 8 lid 4 van de Wet gemeenschappelijke regelingen (art 3 centrumregeling) ◦ Het college van B&W van Noardeast-Fryslân verleent bij separaat vast te stellen besluit mandaten, volmachten en machtigingen aan het college van B&W van de centrumgemeente, die nodig zijn om de i.h.k. van deze regeling te sluiten Service Level Agreement (SLA) en andere te sluiten overeenkomsten, uit te voeren middels het Shared Service Centrum. Het college van de centrumgemeente stemt in met de verleende mandaten etc. zoals bedoeld in dit artikel 4 centrumregeling. • Financieel belang: (art 5 centrumregeling) <ul style="list-style-type: none"> ◦ In het SLA is nadere uitwerking gegeven aan de regeling. ◦ In het SLA en de Servicecatalogus zijn ondermeer geregeld : <ul style="list-style-type: none"> • De uitvoeringskaders; 		

<i>Verbonden partij</i>	Centrumregeling samenwerking Noardeast-Fryslân en Leeuwarden (Shared Servicecentrum Leeuwarden)								
	<ul style="list-style-type: none"> • De kwaliteitseisen van de taakuitoefening; • De verdeelsleutel en de wijze waarop Noardeast-Fryslân een financiële bijdrage levert in de kosten die de centrumgemeente maakt voor de uitvoering van de taken. 								
<i>Financieel belang</i>	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Jaar</th> <th>Begroting 1-1 (x € 1.000)</th> <th>Begroting 31-12 (x € 1.000)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2021</td> <td>1.987</td> <td>2.257</td> </tr> </tbody> </table>			Jaar	Begroting 1-1 (x € 1.000)	Begroting 31-12 (x € 1.000)	2021	1.987	2.257
Jaar	Begroting 1-1 (x € 1.000)	Begroting 31-12 (x € 1.000)							
2021	1.987	2.257							
<i>Eigen vermogen</i>	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Jaar</th> <th>Begroting 1-1 (x € 1.000)</th> <th>Begroting 31-12 (x € 1.000)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2021</td> <td>p.m.</td> <td>p.m.</td> </tr> </tbody> </table>			Jaar	Begroting 1-1 (x € 1.000)	Begroting 31-12 (x € 1.000)	2021	p.m.	p.m.
Jaar	Begroting 1-1 (x € 1.000)	Begroting 31-12 (x € 1.000)							
2021	p.m.	p.m.							
<i>Vreemd vermogen</i>	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Jaar</th> <th>Begroting 1-1 (x € 1.000)</th> <th>Begroting 31-12 (x € 1.000)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2021</td> <td>p.m.</td> <td>p.m.</td> </tr> </tbody> </table>			Jaar	Begroting 1-1 (x € 1.000)	Begroting 31-12 (x € 1.000)	2021	p.m.	p.m.
Jaar	Begroting 1-1 (x € 1.000)	Begroting 31-12 (x € 1.000)							
2021	p.m.	p.m.							
<i>Omvang financieel resultaat begrotingsjaar</i>	Voor het begrotingsjaar 2021: p.m.								
<i>Risico's (kwantificeerbaar of niet-kwantificeerbaar)</i>	-								

<i>Verbonden partij</i>	Veiligheidsregio Fryslân
<i>Juridische status</i>	<i>Gemeenschappelijke regeling met openbaar lichaam</i>
<i>Programma</i>	1 Ynwenner en Bestjoer 3 Soarch en Wolwêzen
<i>Openbaar en wijze van belang</i>	<p><u>Openbaar belang:</u> De Veiligheidsregio Fryslân is een gemeenschappelijke regeling per 1-1-2014 van alle Friese gemeenten en verzorgt de wettelijke taken op het gebied van veiligheid en gezondheid voor de inwoners van de provincie Fryslân. Activiteiten betreffen o.a. publieke gezondheidszorg, brandweezorg, geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen, en het beheer van een gemeenschappelijke meldkamer, het zijn van een platform voor samenwerking voor geallieerde diensten en partners etc.</p> <p><u>Wijze van belang:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Bestuurlijk belang: <ul style="list-style-type: none"> ◦ Het algemeen bestuur van de regio bestaat overeenkomstig art. 11, lid 1 van de wet, uit de burgemeesters van de deelnemende gemeenten; ◦ Het dagelijks bestuur bestaat uit: <ol style="list-style-type: none"> a. de voorzitter van het algemeen bestuur b. de voorzitter van de agendacommissie Gezondheid en een lid aan te wijzen uit en door de agendacommissie Gezondheid c. de voorzitter van de agendacommissie Veiligheid en een lid aan te wijzen uit en door de agendacommissie Veiligheid De agendacommissie is een bestuurscommissie volgens art 25 Wgr. • Financieel belang: <ul style="list-style-type: none"> ◦ Voor de verdeling van de kosten wordt als verdeelsleutel gehanteerd het aantal inwoners

<i>Verbonden partij</i>	Veiligheidsregio Fryslân van de gemeenten volgens de door het Centraal Bureau voor de Statistiek openbaar gemaakte bevolkingscijfers per 1 januari van het jaar, voorafgaande aan dat, waarvoor de bijdrage verschuldigd is. De deelnemende gemeenten dragen er zorg voor dat de regio te allen tijde over voldoende middelen beschikt om aan zijn verplichtingen te kunnen voldoen.						
<i>Financieel belang</i>	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Jaar</th> <th>Begroting 1-1 (x € 1.000)</th> <th>Begroting 31-12 (x € 1.000)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2021</td> <td>4.756</td> <td>4.883</td> </tr> </tbody> </table>	Jaar	Begroting 1-1 (x € 1.000)	Begroting 31-12 (x € 1.000)	2021	4.756	4.883
Jaar	Begroting 1-1 (x € 1.000)	Begroting 31-12 (x € 1.000)					
2021	4.756	4.883					
<i>Eigen vermogen</i>	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Jaar</th> <th>Begroting 1-1 (x € 1.000)</th> <th>Begroting 31-12 (x € 1.000)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2021</td> <td>1.828</td> <td>1.480</td> </tr> </tbody> </table>	Jaar	Begroting 1-1 (x € 1.000)	Begroting 31-12 (x € 1.000)	2021	1.828	1.480
Jaar	Begroting 1-1 (x € 1.000)	Begroting 31-12 (x € 1.000)					
2021	1.828	1.480					
<i>Vreemd vermogen</i>	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Jaar</th> <th>Begroting 1-1 (x € 1000)</th> <th>Begroting 31-12 (x € 1000)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2021</td> <td>85.196</td> <td>109.159</td> </tr> </tbody> </table>	Jaar	Begroting 1-1 (x € 1000)	Begroting 31-12 (x € 1000)	2021	85.196	109.159
Jaar	Begroting 1-1 (x € 1000)	Begroting 31-12 (x € 1000)					
2021	85.196	109.159					
<i>Omvang financieel resultaat begrotingsjaar</i>	Begroting 2021: 0						
<i>Risico's (kwantificeerbaar of niet-kwantificeerbaar)</i>	-						

<i>Verbonden partij</i>	Centrumregeling samenwerking Sociaal Domein Fryslân 2018
<i>Juridische status</i>	<i>Gemeenschappeling regeling met centrumgemeente</i>
<i>Programma</i>	3 Soarch en Wolwêzen
<i>Openbaar en wijze van belang</i>	<p><u>Openbaar belang:</u> Alle Friese gemeenten zijn een centrumregeling samenwerking Sociaal Domein Fryslân 2018 aangegaan met als centrumgemeente de gemeente Leeuwarden (Staatscourant 2017 nr 61128, dd 24 okt 2017). Het doel is de beleidsvoorbereiding ten behoeve van de wettelijke taken op terrein van jeugdzorg, maatschappelijke ondersteuning en participatie en de inkoop ten behoeve van wettelijke taken op het terrein van jeugdzorg en maatschappelijke ontwikkeling doelmatig en kwalitatief hoogwaardig te organiseren met de Friese gemeenten.</p> <p><u>Wijze van belang:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Bestuurlijk belang: <ul style="list-style-type: none"> ◦ De gemeente Leeuwarden is een centrumgemeente als bedoeld in art 8 lid 4 Wet gemeenschappelijke regelingen. ◦ De centrumgemeente wordt mandaat , volmacht en machtiging verleend door de gastgemeenten om de taken op het terrein van het sociaal domein, waaronder o.a. WMO, Jeugdwet, Participatiewet, namens de gastgemeenten uit te voeren, conform de bepalingen in de gemeenschappelijke regeling. • Financieel belang: <ul style="list-style-type: none"> ◦ De kosten voor de dienstverlening bestaan uit

<i>Verbonden partij</i>	Centrumregeling samenwerking Sociaal Domein Fryslân 2018						
	<p>kosten voor instandhouding en kosten voor taakuitvoering. De kosten voor instandhouding worden onder gemeenten verdeeld op basis van inwoneraantal van elke gemeente met peildatum 1 januari van jaar t-1. De kosten voor uitvoering van taken worden verdeeld onder gemeenten op basis van het percentuele aandeel dat een gemeente toekomt in het totaal van aantallen cliënten op basis van de Jeugdwet, zoals meest recentelijk vastgesteld door het Centraal Bureau voor Statistiek, op peildatum 1 januari van jaar t-1. Dit geldt voor zowel de uitvoering van taken in het kader van de verplichte wettelijke samenwerking als voor de vrijwillige samenwerking voor de Jeugdwet. De totale kosten worden nagecalculeerd en volledig doorberekend aan de deelnemende gemeenten.</p> <ul style="list-style-type: none"> ◦ De geprognoseerde balans in de begroting 2021 ontbreekt. 						
<i>Financieel belang</i>	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Jaar</th> <th>Begroting 1-1 (x € 1.000)</th> <th>Begroting 31-12 (x € 1.000)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2021</td> <td>p.m.</td> <td>251</td> </tr> </tbody> </table>	Jaar	Begroting 1-1 (x € 1.000)	Begroting 31-12 (x € 1.000)	2021	p.m.	251
Jaar	Begroting 1-1 (x € 1.000)	Begroting 31-12 (x € 1.000)					
2021	p.m.	251					
<i>Eigen vermogen</i>	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Jaar</th> <th>Begroting 1-1 (x € 1000)</th> <th>Begroting 31-12 (x € 1000)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2021</td> <td>0</td> <td>0</td> </tr> </tbody> </table>	Jaar	Begroting 1-1 (x € 1000)	Begroting 31-12 (x € 1000)	2021	0	0
Jaar	Begroting 1-1 (x € 1000)	Begroting 31-12 (x € 1000)					
2021	0	0					
<i>Vreemd vermogen</i>	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Jaar</th> <th>Begroting 1-1 (x € 1000)</th> <th>Begroting 31-12 (x € 1000)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2021</td> <td>0</td> <td>0</td> </tr> </tbody> </table>	Jaar	Begroting 1-1 (x € 1000)	Begroting 31-12 (x € 1000)	2021	0	0
Jaar	Begroting 1-1 (x € 1000)	Begroting 31-12 (x € 1000)					
2021	0	0					
<i>Omvang financieel resultaat begrotingsjaar</i>	Begroting 2021 x € 1000 : 0						
<i>Risico's (kwantificeerbaar of niet-kwantificeerbaar)</i>	-						

<i>Verbonden partij</i>	Welstandszorg Hûs en Hiem
<i>Juridische status</i>	<i>Gemeenschappelijke regeling met openbaar lichaam</i>
<i>Programma</i>	5 Wenjen en omjouwning
<i>Openbaar en wijze van belang</i>	<p><u>Openbaar belang:</u> Het voorzien van de gemeenten in de welstandsadviesing als bedoeld in de Woningwet en adviesing over toepassing van de Monumentenwet.</p> <p><u>Wijze van belang:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Bestuurlijk belang: <ul style="list-style-type: none"> ◦ Het algemeen bestuur bestaat uit zoveel leden als het aantal deelnemende gemeenten bedraagt. ◦ De raden wijzen hetzij hun voorzitter, hetzij een wethouder van hun gemeente als lid en als plaatsvervangend lid aan. ◦ Op grond van artikel 13 van de gemeenschappelijke regeling wordt het dagelijks bestuur benoemd uit het algemeen bestuur. • Financieel belang:

<i>Verbonden partij</i>	Welstandszorg Hûs en Hiem		
	<ul style="list-style-type: none"> ◦ De gemeente is aansprakelijk voor de financiële tekorten bij Welstands-zorg Hûs en Hiem. Bekostiging geschiedt via een jaarlijkse bijdrage op begrotingsbasis en rekeningbasis. 		
<i>Financieel belang</i>			
	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)
	2019	118	100
<i>Eigen vermogen</i>			
	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)
	2019	369	334
<i>Vreemd vermogen</i>			
	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)
	2019	120	82
<i>Omvang financieel resultaat begrotingsjaar</i>	Jaarrekening 2019 x € 1000 : 7		
<i>Risico's (kwantificeerbaar of niet-kwantificeerbaar)</i>	In verband met de Covid-19 pandemie wordt een krimpande economie verwacht. Het effect op de begroting 2021 is nog niet bekend.		

<i>Verbonden partij</i>	Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing (FUMO)		
<i>Juridische status</i>	<i>Gemeenschappelijke regeling met openbaar lichaam</i>		
<i>Programma</i>	5 Wenjen en Omjouwing		
<i>Openbaar en wijze van belang</i>	<p><u>Openbaar belang</u>: De FUMO is bedoeld voor de uitvoering van taken en bevoegdheden ten behoeve van de deelnemers op het gebied van het milieu- en omgevingsrecht in ruime zin in het algemeen en de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht in het bijzonder, alsmede taken en bevoegdheden op het terrein van vergunningverlening, handhaving en toezicht op grond van de in artikel 5.1 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht genoemde wetten.</p> <p>Het openbaar lichaam heeft de volgende taken:</p> <ul style="list-style-type: none"> • basistakenpakket: het ten behoeve van de deelnemers uitvoeren van adviserende, voorbereidende en uitvoerende taken die behoren tot het zogenoemde basistakenpakket, zoals opgenomen in Bijlage 1 van de gemeenschappelijke regeling FUMO 2017. • aanvullend takenpakket (facultatief): het ten behoeve van de deelnemers uitvoeren van niet tot het basistakenpakket behorende adviserende, voorbereidende en uitvoerende taken op het terrein van het milieu- en omgevingsrecht, voor zover de betreffende deelnemer daartoe een besluit heeft genomen; • adviserende en voorbereidende taken tbv bezwaarprocedures, administratief beroepsprocedures en rechtsgedingen; • de advisering over en voorbereiding van besluiten 		

Verbonden partij	Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing (FUMO)						
	<p>op grond van de Wet openbaarheid van bestuur;</p> <ul style="list-style-type: none"> • het adviseren over en ontwikkelen van strategische en operationele beleidskaders op het terrein van het milieu- en omgevingsrecht; • het in stand houden van een Milieualarm-nummer. <p><u>Wijze van belang:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Bestuur belang: <ul style="list-style-type: none"> ◦ Gedeputeerde staten wijzen uit hun midden twee leden aan van het algemeen bestuur. ◦ De deelnemers (de colleges van burgemeester en wethouders, het dagelijks bestuur van Wetterskip Fryslân) wijzen elk uit hun midden één lid aan van het algemeen bestuur. ◦ Het dagelijks bestuur bestaat uit vijf leden, de voorzitter inbegrepen, door en uit het algemeen bestuur aan te wijzen, conform artikel 10 van de g.r. Fumo 2017. • Financieel belang: <ul style="list-style-type: none"> ◦ De kosten van het basispakket wordt toegerekend op basis van het aantal inrichtingen maal een bedrag per type inrichting; ◦ De kosten van de overige taken worden toegerekend op basis van de totale inzet van personeel in uren maal een uurtarief. ◦ Conform artikel 30 g.r. Fumo 2017 						
Financieel belang	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Jaar</th> <th>Begroting 1-1 (x € 1.000)</th> <th>Begroting 31-12 (x € 1.000)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2021</td> <td>881</td> <td>850</td> </tr> </tbody> </table>	Jaar	Begroting 1-1 (x € 1.000)	Begroting 31-12 (x € 1.000)	2021	881	850
Jaar	Begroting 1-1 (x € 1.000)	Begroting 31-12 (x € 1.000)					
2021	881	850					
Eigen vermogen	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Jaar</th> <th>Begroting 1-1 (x € 1.000)</th> <th>Begroting 31-12 (x € 1.000)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2021</td> <td>975</td> <td>1302</td> </tr> </tbody> </table>	Jaar	Begroting 1-1 (x € 1.000)	Begroting 31-12 (x € 1.000)	2021	975	1302
Jaar	Begroting 1-1 (x € 1.000)	Begroting 31-12 (x € 1.000)					
2021	975	1302					
Vreemd vermogen	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Jaar</th> <th>Begroting 1-1 (x € 1.000)</th> <th>Begroting 31-12 (x € 1.000)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2021</td> <td>3.100</td> <td>3.100</td> </tr> </tbody> </table>	Jaar	Begroting 1-1 (x € 1.000)	Begroting 31-12 (x € 1.000)	2021	3.100	3.100
Jaar	Begroting 1-1 (x € 1.000)	Begroting 31-12 (x € 1.000)					
2021	3.100	3.100					
Omvang financieel resultaat begrotingsjaar	Begroting 2021: 0						
Risico's (kwantificeerbaar of niet-kwantificeerbaar)	-						

Verbonden partij	Leer- werkbedrijf NoardEast-Fryslân
Juridische status	Gemeenschappelijke regeling met openbaar lichaam voor Dantumadiel en de gemeente Noardeast-Fryslân
Programma	3 Soarch en Wolwêzen 6 Iepenbiere Romte
Openbaar en wijze van belang	<u>Openbaar belang:</u> Het openbaar lichaam behartigt de gemeenschappelijke en afzonderlijke belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van gesubsidieerde arbeid en (arbeids)re-integratie van de doelgroepen die vallen onder de Participatiewet en de Wet Sociale Werkvoorziening (art 3 gem reg). De gemeenschappelijke regeling is aangegaan door de

<i>Verbonden partij</i>	Leer- werkbedrijf NoardEast-Fryslân		
	<p>gemeenten Dantumadiel en de voormalige gemeenten Dongeradeel, Ferwerderadiel en Kollumerland c.a. Deze vm gemeenten zijn opgegaan in de gemeente Noardeast-Fryslân.</p> <p><u>Wijze van belang:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Bestuurlijk belang: <ul style="list-style-type: none"> ◦ Het algemeen bestuur bestaat uit twee leden per deelnemende gemeente. De gemeenschappelijke regeling is door de colleges van burgemeester en wethouders aangegaan. ◦ Het dagelijks bestuur, door en uit het algemeen bestuur gekozen, is zodanig samengesteld dat elke deelnemende gemeente is vertegenwoordigd, waar-onder begrepen de voorzitter en een eventueel lid/eventuele leden buiten de kring van het algemeen bestuur, zoals bedoeld in artikel 14, tweede lid van de Wgr. • Financieel belang: <ul style="list-style-type: none"> ◦ Iedere deelnemende gemeente verbindt zich in beginsel om de volledige rijksmiddelen (inclusief eventueel bijzondere subsidiecomponenten), voor zover deze zijn bedoeld voor de realisatie van de in artikel 3 van de gemeenschappelijke regeling aan het openbaar lichaam opgedragen taken en de gemeentelijke bijdrage op basis van de begroting, op tijd en onverkort te voldoen aan het openbaar lichaam. ◦ De deelnemende gemeenten zullen echter steeds zorg voor dragen dat het openbaar lichaam te allen tijde over voldoende middelen beschikt om aan al zijn verplichtingen jegens derden te voldoen. 		
<i>Financieel belang (dit betreft de gemeentelijke bijdrage)</i>			
	Jaar	Begroting 1-1 (x € 1.000)	Begroting 31-12 (x € 1.000)
	2021	1.318	1199
<i>Eigen vermogen</i>			
	Jaar	Begroting 1-1 (x € 1000)	Begroting 31-12 (x € 1000)
	2021	4.908	4783
<i>Vreemd vermogen</i>			
	Jaar	Begroting 1-1 (x € 1000)	Begroting 31-12 (x € 1000)
	2021	13.957	13.282
<i>Omvang financieel resultaat begrotingsjaar</i>	Begroting 2021: 0		
<i>Risico's (kwantificeerbaar of niet-kwantificeerbaar)</i>	-		

<i>Verbonden partij</i>	Bedrijfsvoeringsorganisatie Mobiliteitsbureau Noordoost Fryslân
<i>Juridische status</i>	<i>Gemeenschappelijke regeling met bedrijfs-</i>

Verbonden partij	Bedrijfsvoeringsorganisatie Mobiliteitsbureau Noordoost Fryslân						
	voeringsorganisatie						
Programma	3 Soarch en Wolwêzen						
Openbaar en wijze van belang	<p><u>Openbaar belang:</u> De gemeenten: Achtkarspelen, Dantumadiel, Noardeast-Fryslân en Tytstjerkeradiel en de provincie Fryslân hebben besloten om samen te werken in de regio Noordoost Fryslân op het gebied van het regionale doelgroepenvervoer en openbaar vervoer, dit om de leefbaarheid in de regio Noord Oost Fryslân te behouden. Daarvoor hebben zij besloten de gemeenschap-pelijke regeling Bedrijfsvoeringsorganisatie Mobiliteitsbureau Noordoost Fryslân te treffen (Staatscourant 2017 nr 16823 dd 22-3-2017).</p> <p><u>Wijze van belang:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • De deelnemende gemeenten en provincie nemen het in de begroting van het mobiliteitsbureau Noordoost Fryslân voor hen geraamde bedrag voor hun gemeente respectievelijk provincie op in hun begroting. • Opheffing: <ul style="list-style-type: none"> ◦ De regeling wordt opgeheven wanneer de colleges van twee derde van de deelnemers daartoe besluiten. ◦ Het liquidatieplan voorziet in de verplichting van het bestuur van de deelnemende gemeenten en provincie tot het bijdragen in de financiële gevolgen van de beëindiging. 						
Financieel belang	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Jaar</th> <th>Begroting 1-1 (x € 1.000)</th> <th>Begroting 31-12 (x € 1.000)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2021</td> <td>1.852</td> <td>1988</td> </tr> </tbody> </table>	Jaar	Begroting 1-1 (x € 1.000)	Begroting 31-12 (x € 1.000)	2021	1.852	1988
Jaar	Begroting 1-1 (x € 1.000)	Begroting 31-12 (x € 1.000)					
2021	1.852	1988					
Eigen vermogen	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Jaar</th> <th>Begroting 1-1 (x € 1.000)</th> <th>Begroting 31-12 (x € 1.000)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2021</td> <td>0</td> <td>0</td> </tr> </tbody> </table>	Jaar	Begroting 1-1 (x € 1.000)	Begroting 31-12 (x € 1.000)	2021	0	0
Jaar	Begroting 1-1 (x € 1.000)	Begroting 31-12 (x € 1.000)					
2021	0	0					
Vreemd vermogen	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Jaar</th> <th>Begroting 1-1 (x € 1.000)</th> <th>Begroting 31-12 (x € 1.000)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2021</td> <td>809</td> <td>834</td> </tr> </tbody> </table>	Jaar	Begroting 1-1 (x € 1.000)	Begroting 31-12 (x € 1.000)	2021	809	834
Jaar	Begroting 1-1 (x € 1.000)	Begroting 31-12 (x € 1.000)					
2021	809	834					
Omvang financieel resultaat begrotingsjaar	Voor het begrotingsjaar 2021 wordt een resultaat van € 0 verwacht.						
Risico's (kwantificeerbaar of niet-kwantificeerbaar)	-						

Verbonden partij	Marrekrite
Juridische status	Gemeenschappelijke regeling met openbaar lichaam
Programma	4 Wurk, Bedriuw en Rekreaasje
Openbaar en wijze van belang	<p><u>Openbaar belang:</u> De Marrekrite behartigt binnen de opgedragen taken de gemeenschappelijke belangen van de colleges, met als doel een evenwichtige en gecoördineerde ontwikkeling van de recreatie in de provincie Fryslân, rekening houdende met de belangen van natuur en landschap.</p>

<i>Verbonden partij</i>	Marrekrite						
	<p>De Marrekrite heeft als taak ter behartiging van het openbaar belang:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het bevorderen van waterrecreatie • Het bevorderen van landrecreatie • Advisering en ontwikkeling (water- en landrecreatie) <p><u>Wijze van belang:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Bestuurlijk belang <ul style="list-style-type: none"> ◦ Het colleges van Gedeputeerde staten en de colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten wijzen elk één lid en tenminste één plaats-vervangend lid aan van het algemeen bestuur. De aanwijzing vindt zo spoedig mogelijk plaats. ◦ Het dagelijks bestuur bestaat uit de voorzitter en vijf andere leden, door en uit het algemeen bestuur aan te wijzen. • Financieel belang <ul style="list-style-type: none"> ◦ De geldmiddelen van De Marrekrite worden gevormd door de bijdragen van de colleges en subsidies, schenkingen en overige bijdragen en inkomsten. ◦ Voor zover de kosten van De Marrekrite niet worden gedekt door subsidies, schenkingen en overige bijdragen en inkomsten wordt hierin als volgt voorzien: gedeputeerde staten: 45%; colleges van burgemeester en wethouders gezamenlijk: 55%. ◦ Het algemeen bestuur stelt de verdeelsleutel vast, op grond waarvan de gezamenlijke bijdrage van de colleges over afzonderlijke gemeenten wordt omgeslagen. ◦ Voor de begroting 2021 zijn de vastgestelde parameters: <ul style="list-style-type: none"> • Domein water: 40% inwoners; 40 % watersportovernachtingen; 20% meters aanlegvoorziening. • Domein landrecreatie: 50% inwoners; 50% landovernachtingen. • Domein baggeren: aantal meters aanlegvoorzieningen. • Deze parameters zullen in 2022 worden herijkt. 						
<i>Financieel belang</i>	<table border="1" data-bbox="821 1624 1449 1720"> <thead> <tr> <th>Jaar</th> <th>Begroting 1-1 (x € 1.000)</th> <th>Begroting 31-12 (x € 1.000)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2021</td> <td>41</td> <td>42</td> </tr> </tbody> </table>	Jaar	Begroting 1-1 (x € 1.000)	Begroting 31-12 (x € 1.000)	2021	41	42
Jaar	Begroting 1-1 (x € 1.000)	Begroting 31-12 (x € 1.000)					
2021	41	42					
<i>Eigen vermogen</i>	<table border="1" data-bbox="821 1751 1449 1848"> <thead> <tr> <th>Jaar</th> <th>Begroting 1-1 (x € 1000)</th> <th>Begroting 31-12 (x € 1000)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2021</td> <td>5.276</td> <td>5.482</td> </tr> </tbody> </table>	Jaar	Begroting 1-1 (x € 1000)	Begroting 31-12 (x € 1000)	2021	5.276	5.482
Jaar	Begroting 1-1 (x € 1000)	Begroting 31-12 (x € 1000)					
2021	5.276	5.482					
<i>Vreemd vermogen</i>	<table border="1" data-bbox="821 1879 1449 1975"> <thead> <tr> <th>Jaar</th> <th>Begroting 1-1 (x € 1000)</th> <th>Begroting 31-12 (x € 1000)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2021</td> <td>165</td> <td>1.166.</td> </tr> </tbody> </table>	Jaar	Begroting 1-1 (x € 1000)	Begroting 31-12 (x € 1000)	2021	165	1.166.
Jaar	Begroting 1-1 (x € 1000)	Begroting 31-12 (x € 1000)					
2021	165	1.166.					
<i>Omvang financieel resultaat begrotingsjaar</i>	Voor het begrotingsjaar 2021:-/ - 219 x € 1.000:						

<i>Verbonden partij</i>	Marrekrite
<i>Risico's (kwantificeerbaar of niet-kwantificeerbaar)</i>	Het verlies wordt gedekt uit de algemene reserve.

- **Vennootschappen en coöperaties**

<i>Verbonden partij</i>	NV Kabeltelevisie Noordoost Friesland							
<i>Juridische status</i>	<i>Naamloze vennootschap</i>							
<i>Programma</i>	Algemene dekkingsmiddelen, Overhead, Heffing VPB en Onvoorzien							
<i>Openbaar en wijze van belang</i>	<p><u>Openbaar belang:</u> De aanleg, het beheer, het onderhoud, de instandhouding en de exploitatie van centrale antenne inrichtingen met bijbehorende kabelnetten in de gemeente.</p> <p><u>Wijze van belang:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Bestuurlijke belang: Stemrecht op grond van aandelen. • Financieel belang: De gemeente Noardeast-Fryslân (voormalige gemeenten Dongeradeel en Kollumerland c.a.) bezit een groot deel van de aandelen in NV Kabeltelevisie Noordoost Friesland, maar is niet aansprakelijk voor de ontstane tekorten. Het aandelenbezit is: vm Dongeradeel: 36,75% (3.676 x € 50) en vm Kollumerland c.a.: 18,1%. (1.809 x € 50) Het totaal voor Noardeast-Fryslân is 54,85 % (5.485 x € 50). Bij de jaarrekening 2016 is besloten geen dividend uit te keren. De gegevens over de aandelen is gebaseerd op de jaarrekening 2016 en zijn in 2019 niet gewijzigd. . 							
<i>Financieel belang</i>		<table border="1"> <thead> <tr> <th>Jaar</th> <th>Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)</th> <th>Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2019</td> <td>274</td> <td>274</td> </tr> </tbody> </table>	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)	2019	274	274
Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)						
2019	274	274						
<i>Eigen vermogen</i>		<table border="1"> <thead> <tr> <th>Jaar</th> <th>Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)</th> <th>Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2019</td> <td>11.626</td> <td>11.445</td> </tr> </tbody> </table>	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)	2019	11.626	11.445
Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)						
2019	11.626	11.445						
<i>Vreemd vermogen</i>		<table border="1"> <thead> <tr> <th>Jaar</th> <th>Jaarrekening 1-1 (x € 1000)</th> <th>Jaarrekening 31-12 (x € 1000)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2019</td> <td>25.345</td> <td>46.793</td> </tr> </tbody> </table>	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1000)	2019	25.345	46.793
Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1000)						
2019	25.345	46.793						
<i>Omvang financieel resultaat begrotingsjaar</i>	Jaarrekening 2019 x € 1.000: 181							
<i>Risico's (kwantificeerbaar of niet-kwantificeerbaar)</i>	-							

<i>Verbonden partij</i>	Exploitiemaatschappij Havencomplex Lauersoog BV		
<i>Juridische status</i>	Besloten vennootschap		
<i>Programma</i>	Algemene dekkingsmiddelen, Overhead, Heffing VPB en Onvoorzien		
<i>Openbaar en wijze van belang</i>	<p><u>Openbaar belang:</u> De regionale economische ontwikkeling en de werkgelegenheid in de haven.</p> <p><u>Wijze van belang:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Bestuurlijk belang: Bezit van aandelen, op grond waarvan de gemeente stemrecht heeft. 		

<i>Verbonden partij</i>	Exploitiemaatschappij Havencomplex Lauwersoog BV		
	<ul style="list-style-type: none"> Financieel belang: De gemeente Noardeast-Fryslân (vm gemeente Dongeradeel) bezit een groot deel van de aandelen (45%) in de Exploitiemaatschappij Havencomplex Lauwersoog, maar is niet aansprakelijk voor de ontstane tekorten. De waarde van het totale aandelenkapitaal is € 18.151 In augustus 2020 is de jaarrekening 2019 nog niet ontvangen. 		
<i>Financieel belang</i>			
	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)
	2018	8	8
<i>Eigen vermogen</i>			
	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)
	2018	103	467
<i>Vreemd vermogen</i>			
	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)
	2018	1.661	1.379
<i>Omvang financieel resultaat begrotingsjaar</i>	Jaarrekening 2018, x € 1.000 : 64		
<i>Risico's (kwantificeerbaar of niet-kwantificeerbaar)</i>	-		

<i>Verbonden partij</i>	NV Eneco Beheer										
<i>Juridische status</i>	Naamloze vennootschap										
<i>Programma</i>	Algemene dekkingsmiddelen, Overhead, Heffing VPB en Onvoorzien										
<i>Openbaar en wijze van belang</i>	<p><u>Openbaar belang:</u> Beschikbaarheid van energievoorzieningen en de daarvoor noodzakelijke infrastructuur.</p> <p><u>Wijze van belang:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Bestuurlijk belang: De gemeente Noardeast-Fryslân (vm gemeente Dongeradeel, vm Ferwerderadiel en vm Kollumerland c.a.) bezitten een klein deel van de aandelen in Eneco. Door fusies en schaalvergroting heeft de bestuurlijke invloed van betekenis ingeboet. Het financiële belang in de onderneming staat nu voorop. De gemeente heeft stemrecht op basis van aandelen. Financieel belang: De gemeente heeft het volgende aantal aandelen: <table style="margin-left: 20px;"> <tr> <td>v.m. Dongeradeel:</td> <td style="text-align: right;">16.824</td> </tr> <tr> <td>v.m. Ferwerderadiel:</td> <td style="text-align: right;">6.044</td> </tr> <tr> <td>v.m Kollumerland c.a.:</td> <td style="text-align: right;"><u>4.002</u></td> </tr> <tr> <td>Noardeast-Fryslân</td> <td style="text-align: right;">26.870</td> </tr> </table> Betreft dividend dat in natura is uitgekeerd in de vorm van aandelen. Conform de bbv voorschriften is de waarde nul. 			v.m. Dongeradeel:	16.824	v.m. Ferwerderadiel:	6.044	v.m Kollumerland c.a.:	<u>4.002</u>	Noardeast-Fryslân	26.870
v.m. Dongeradeel:	16.824										
v.m. Ferwerderadiel:	6.044										
v.m Kollumerland c.a.:	<u>4.002</u>										
Noardeast-Fryslân	26.870										
<i>Financieel belang</i>											
	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)								
	2019	0	0								

<i>Verbonden partij</i>	NV Eneco Beheer								
<i>Eigen vermogen</i>	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Jaar</th> <th>Jaarrekening 1-1 (x € 1000)</th> <th>Jaarrekening 31-12 (x € 1000)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2019</td> <td>2.939.000</td> <td>2.937.000</td> </tr> </tbody> </table>	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1000)	2019	2.939.000	2.937.000		
Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1000)							
2019	2.939.000	2.937.000							
<i>Vreemd vermogen</i>	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Jaar</th> <th>Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)</th> <th>Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2019</td> <td>2.804.000</td> <td>3.031.000</td> </tr> </tbody> </table>	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)	2019	2.804.000	3.031.000		
Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)							
2019	2.804.000	3.031.000							
<i>Omvang financieel resultaat begrotingsjaar</i>	Jaarrekening 2019 x € 1.000: 80.000								
<i>Risico's (kwantificeerbaar of niet-kwantificeerbaar)</i>	-								
<i>Ontwikkelingen</i>	De raad heeft bij besluit van 23-1-2020 besloten de aandelen te verkopen. Dit is geeffectueerd op 25-3-2020. De gemeente heeft op dat moment 22 miljoen ontvangen.								

<i>Verbonden partij</i>	NV Stedin groep										
<i>Juridische status</i>	<i>Naamloze vennootschap</i>										
<i>Programma</i>	Algemeene dekkingsmiddelen, Overhead, Heffing VPB en Onvoorzien										
<i>Openbaar en wijze van belang</i>	<p><u>Openbaar belang:</u> Stedin is een netbeheerder die elektriciteits- en gasnetten aanlegt, beheert en toekomstbestendig maakt. Stedin faciliteert de energiemarkt.</p> <p><u>Wijze van belang:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Bestuurlijk belang: De gemeente bezit aandelen, op grond waarvan ze stemrecht heeft. • Financieel belang: Het aantal aandelen dat in het bezit van Noardeast-Fryslân is: <table border="1"> <tbody> <tr> <td>◦ Voorm. Dongeradeel:</td> <td>16.824</td> </tr> <tr> <td>◦ Voorm. Ferwerderadiel:</td> <td>6.044</td> </tr> <tr> <td>◦ Voorm. Kollumerland c.a.:</td> <td><u>4.002</u></td> </tr> <tr> <td>◦ Noardeast-Fryslân</td> <td>26.870.</td> </tr> </tbody> </table> <p>De waarde van het aandeel is € 100 conform de jaarrekening 2019 van de Stedin groep. Het totaal aantal geplaatste en volgestorte aandelen is 4.970.978.</p>			◦ Voorm. Dongeradeel:	16.824	◦ Voorm. Ferwerderadiel:	6.044	◦ Voorm. Kollumerland c.a.:	<u>4.002</u>	◦ Noardeast-Fryslân	26.870.
◦ Voorm. Dongeradeel:	16.824										
◦ Voorm. Ferwerderadiel:	6.044										
◦ Voorm. Kollumerland c.a.:	<u>4.002</u>										
◦ Noardeast-Fryslân	26.870.										
<i>Financieel belang</i>	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Jaar</th> <th>Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)</th> <th>Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2019</td> <td>2.687</td> <td>2.687</td> </tr> </tbody> </table>	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)	2019	2.687	2.687				
Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)									
2019	2.687	2.687									
<i>Eigen vermogen</i>	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Jaar</th> <th>Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)</th> <th>Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2019</td> <td>2.699.000</td> <td>2.949.000</td> </tr> </tbody> </table>	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)	2019	2.699.000	2.949.000				
Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)									
2019	2.699.000	2.949.000									
<i>Vreemd vermogen</i>	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Jaar</th> <th>Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)</th> <th>Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2019</td> <td>4.292.000</td> <td>4.340.000</td> </tr> </tbody> </table>	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)	2019	4.292.000	4.340.000				
Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)									
2019	4.292.000	4.340.000									
<i>Omvang financieel resultaat begrotingsjaar</i>	Jaarrekening 2019: 325.000										
<i>Risico's (kwantificeerbaar of niet-kwantificeerbaar)</i>	-										

Verbonden partij	Afvalsturing Friesland (Omrin) (verwerken van afval)						
Juridische status	Naamloze vennootschap						
Programma	Algemeene dekkingsmiddelen, Overhead, Heffing VPB en Onvoorzien.						
Openbaar en wijze van belang	<p><u>Openbaar belang:</u> Uitvoeren van de wettelijke taak huishoudelijk en bedrijfsafval te verwerken op basis van contractafspraken met de gemeente. Doelstelling is dit op een doelmatige, milieu hygiënisch verantwoorde manier te doen en preventie en hergebruik van afval actief te bevorderen.</p> <p><u>Wijze van belang:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Bestuurlijk belang: Stemrecht op basis van aandelen. De N.V. heeft 3.001 gewone aandelen A met een waarde van € 450 per stuk en 840 gewone aandelen B. Van de 3001 aandelen A zijn er 3.000 aandelen in bezit van de Friese gemeenten. Eén aandeel A is in handen van de GR OLAF en 840 aandelen B zijn in handen van gemeenten buiten Friesland. • Financieel belang: De gemeente Noardeast-Fryslân (DFK) is op twee manieren betrokken bij Omrin, als aandeelhouder en als klant/leverancier van afval. Het aandeel staat op de balans per 31-12-2019 met de historische aanschafwaarde van Vm. gem Dongeradeel (OLAF N.V.) € 54.454 Vm. gem Kollumerland c.a. € 20.420 Noardeast-Fryslân € 74.874 						
Financieel belang:	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Jaar</th> <th>Begroting 1-1 (x € 1.000)</th> <th>Begroting 31-12 (x € 1.000)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2019</td> <td>75</td> <td>75</td> </tr> </tbody> </table>	Jaar	Begroting 1-1 (x € 1.000)	Begroting 31-12 (x € 1.000)	2019	75	75
Jaar	Begroting 1-1 (x € 1.000)	Begroting 31-12 (x € 1.000)					
2019	75	75					
Eigen vermogen	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Jaar</th> <th>Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)</th> <th>Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2019</td> <td>50.585</td> <td>57.000</td> </tr> </tbody> </table>	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)	2019	50.585	57.000
Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)					
2019	50.585	57.000					
Vreemd vermogen	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Jaar</th> <th>Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)</th> <th>Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2019</td> <td>152.203</td> <td>142.008</td> </tr> </tbody> </table>	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)	2019	152.203	142.008
Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)					
2019	152.203	142.008					
Omvang financieel resultaat begrotingsjaar	Jaarrekening 2019 x € 1.000: 6.536						
Risico's (kwantificeerbaar of niet-kwantificeerbaar)	-						

Verbonden partij	BV Fryslân Miljeu Noordwest (Omrin) (inzamelen afval)
Juridische status	Besloten vennootschap. De BV is een 100% dochter van de NV Fryslân Miljeu (inzameling en reiniging)
Programma	Algemeene dekkingsmiddelen, Overhead, Heffing VPB en Onvoorzien.
Openbaar en wijze van belang	<p><u>Openbaar belang:</u> Uitvoeren van de wettelijke taak huishoudelijk en bedrijfsafval in te zamelen en te verwerken op basis van contractafspraken met de gemeente Noardeast-Fryslân en uitsluitend op het grondgebied van de vm gemeente</p>

<i>Verbonden partij</i>	BV Fryslân Miljeu Noordwest (Omrin) (inzamelen afval)						
	<p>Ferwerderadiel. Doelstelling is dit op een doelmatige, milieu hygiënisch verantwoorde manier te doen en preventie en hergebruik van afval actief te bevorderen. De gemeente Noardeast-Fryslân (vm gem Ferwerderadiel) heeft het contract opgezegd en de opzegtermijn is 4 jaar. Dit betekent dat de dienstverlening per 1-1-2022 zal stoppen.</p> <p><u>Wijze van belang:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Bestuurlijk belang: Stemrecht op basis van aandelen. • Financieel belang: De gemeente Noardeast-Fryslân (DFK) is op twee manieren betrokken bij Omrin, als aandeelhouder en als klant/leverancier van afval. Het aandeel staat op de balans per 31-12-2018 met de historische aanschafwaarde van <p>Vm. gem Ferwerderadiel (Fryslân Miljeu) € 15.465 Noardeast-Fryslân € 15.465</p>						
<i>Financieel belang:</i>	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Jaar</th> <th>Begroting 1-1 (x € 1.000)</th> <th>Begroting 31-12 (x € 1.000)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2019</td> <td>15</td> <td>15</td> </tr> </tbody> </table>	Jaar	Begroting 1-1 (x € 1.000)	Begroting 31-12 (x € 1.000)	2019	15	15
Jaar	Begroting 1-1 (x € 1.000)	Begroting 31-12 (x € 1.000)					
2019	15	15					
<i>Eigen vermogen</i>	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Jaar</th> <th>Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)</th> <th>Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2019</td> <td>3.814</td> <td>3.564</td> </tr> </tbody> </table>	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)	2019	3.814	3.564
Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)					
2019	3.814	3.564					
<i>Vreemd vermogen</i>	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Jaar</th> <th>Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)</th> <th>Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2019</td> <td>8.100</td> <td>8.514</td> </tr> </tbody> </table>	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)	2019	8.100	8.514
Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)					
2019	8.100	8.514					
<i>Omvang financieel resultaat begrotingsjaar</i>	Jaarrekening 2019 x € 1.000: 139						
<i>Risico's (kwantificeerbaar of niet-kwantificeerbaar)</i>	-						

<i>Verbonden partij</i>	Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)								
<i>Juridische status</i>	<i>Naamloze vennootschap</i>								
<i>Programma</i>	Algemene dekkingsmiddelen, Overhead, Heffing en onvoorzien								
<i>Openbaar en wijze van belang</i>	<p><u>Openbaar belang:</u> Efficiënt betalingsverkeer van gemeenten.</p> <p><u>Wijze van belang:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Bestuurlijk belang: Stemrecht op basis van aandelen. • Financieel belang: • De gemeente Noardeast-Fryslân (DFK) bezit een groot aantal aandelen, met een totale waarde van per 31-12-2018: <table style="width: 100%;"> <tr> <td>Voorm. Dongeradeel: (76.323)</td> <td style="text-align: right;">173.169</td> </tr> <tr> <td>Voorm. Ferwerderadiel: (5.967)</td> <td style="text-align: right;">13.538</td> </tr> <tr> <td>Voorm. Kollumerland c.a. (22.347)</td> <td style="text-align: right;"><u>55.867</u></td> </tr> <tr> <td>Noardeast-Fryslân (104.637)</td> <td style="text-align: right;">286.040</td> </tr> </table>	Voorm. Dongeradeel: (76.323)	173.169	Voorm. Ferwerderadiel: (5.967)	13.538	Voorm. Kollumerland c.a. (22.347)	<u>55.867</u>	Noardeast-Fryslân (104.637)	286.040
Voorm. Dongeradeel: (76.323)	173.169								
Voorm. Ferwerderadiel: (5.967)	13.538								
Voorm. Kollumerland c.a. (22.347)	<u>55.867</u>								
Noardeast-Fryslân (104.637)	286.040								

<i>Verbonden partij</i>	Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)		
<i>Financieel belang:</i>	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)
	2019	286.	286
<i>Eigen vermogen</i>	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000.000)
	2019	4.991	4.887
<i>Vreemd vermogen</i>	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000.000)
	2019	132.518	144.802
<i>Omvang resultaat begrotingsjaar</i>	Jaarrekening 2019 per € 1.000.000: 163		
<i>Risico's (kwantificeerbaar of niet-kwantificeerbaar)</i>	-		

<i>Verbonden partij</i>	Bedrijvencentrum Dokkum BV		
<i>Juridische status</i>	<i>Besloten vennootschap</i>		
<i>Programma</i>	4 Werk, Bedrijf en Recreatie		
<i>Openbaar en wijze van belang</i>	<p><u>Openbaar belang:</u> In 1996 is het Bedrijvencentrum Dokkum BV opgericht door ondernemers van de Vereniging van Handel en Industrie Dokkum en Omgeving in samenwerking met de gemeente Dongeradeel. Sinds de oprichting is het uitgangspunt het aanbieden van betaalbare ruimten voor startende ondernemers om van hieruit de onderneming verder te kunnen opbouwen.</p> <p><u>Wijze van belang:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Bestuurlijk belang: In 1996 is het Bedrijvencentrum Dokkum BV door de gemeente Dongeradeel geprivatiseerd. Een schuld aan de gemeente Dongeradeel is omgezet in een aandelenkapitaal van € 173.344. In 1996 is tevens een nieuwe besloten vennootschap opgericht: Bedrijvencentrum Dokkum Holding BV. De gemeente heeft stemrecht op basis van aandelen. Het Bedrijvencentrum Dokkum Holding BV is enige aandeelhouder van het Bedrijvencentrum Dokkum BV. • Financieel belang: De gemeente (v.m. Dongeradeel) heeft 100 aandelen à € 454 (is € 45.400) in het Bedrijvencentrum Dokkum Holding BV. • De gegevens betreffende de jaarrekening 2019 zijn eind 2020 beschikbaar. 		
<i>Financieel belang</i>	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)
	2018	45.	45
<i>Eigen vermogen</i>	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)
	2018	349.	363
<i>Vreemd vermogen</i>	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)
	2018	23.	19

<i>Verbonden partij</i>	Bedrijvencentrum Dokkum BV
<i>Omvang financieel resultaat begrotingsjaar</i>	Jaarrekening 2018 x € 1.000: 14
<i>Risico's (kwantificeerbaar of niet-kwantificeerbaar)</i>	-

- Stichtingen en verenigingen

<i>Verbonden partij</i>	Elan onderwijsgroep						
<i>Juridische status</i>	<i>Stichting</i>						
<i>Programma</i>	2 Mienskip						
<i>Openbaar en wijze van belang</i>	<p><u>Openbaar belang:</u> Verzorgen van het openbaar basisonderwijs zoals beschreven in artikel 46 van Wet op het Primair Onderwijs</p> <p><u>Wijze van belang:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Bestuurlijk belang <ul style="list-style-type: none"> ◦ Uit de jaarrekening 2018 van de Elan-onderwijsgroep blijkt het volgende: de deelnemende gemeenten Leeuwarden, Noardeast-Frylân en Waadhoeke hebben een toezichthoudende taak: goedkeuring begroting, jaarrekening en jaarverslag en van statutenwijzigingen, benoeming en ontslag leden Raad van Toezicht, ontbinding stichting bij ernstige taakverwaarlozing • Financieel belang <ul style="list-style-type: none"> ◦ De deelnemende gemeenten zijn verantwoordelijk voor het aanbieden van goed onderwijs ingeval van ernstige taakverwaarlozing door de Elan-onderwijsgroep. • De jaarrekening 2019 wordt na de zomervakantie verwacht. 						
<i>Financieel belang</i>	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Jaar</th> <th>Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)</th> <th>Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2018</td> <td>p.m.</td> <td>p.m.</td> </tr> </tbody> </table>	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)	2018	p.m.	p.m.
Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)					
2018	p.m.	p.m.					
<i>Eigen vermogen</i>	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Jaar</th> <th>Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)</th> <th>Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2018</td> <td>4.961</td> <td>4.622</td> </tr> </tbody> </table>	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)	2018	4.961	4.622
Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)					
2018	4.961	4.622					
<i>Vreemd vermogen</i>	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Jaar</th> <th>Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)</th> <th>Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2019</td> <td>2.085</td> <td>2.169</td> </tr> </tbody> </table>	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)	2019	2.085	2.169
Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)					
2019	2.085	2.169					
<i>Omvang financieel resultaat begrotingsjaar</i>	Jaarrekening 2018 x € 1.000: -/- 339 Het tekort wordt gedekt uit de reserves						
<i>Risico's (kwantificeerbaar of niet-kwantificeerbaar)</i>	-						

<i>Verbonden partij</i>	Stichting monumentenbehoud
<i>Juridische status</i>	Stichting
<i>Programma</i>	5 Wenjen en omjowwing
<i>Openbaar en wijze van belang</i>	<p><u>Openbaar belang:</u> Het in stand houden en beschermen van de monumenten als bedoeld in de monumentenwet. Het werkgebied is de vm gemeente Dongeradeel.</p> <p><u>Wijze van belang:</u></p>

<i>Verbonden partij</i>	Stichting monumentenbehoud						
	<ul style="list-style-type: none"> • Bestuurlijk belang: <ul style="list-style-type: none"> ◦ De voorzitter van het dagelijks bestuur wordt door de raad van de gemeente Noardeast-Fryslân) voorgedragen en vervult de functie van voorzitter. ◦ Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Noardeast-Fryslân keuren de begroting en jaarrekening goed. • Financieel belang: De vm gemeente Dongeradeel , nu gemeente Noardeast-Fryslân heeft bij de oprichting in 1993 een startkapitaal van € 454 (=1000 gulden) ingebracht. • De jaarrekening 2019 is in augustus 2020 nog niet ontvangen. 						
<i>Financieel belang</i>	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Jaar</th> <th>Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)</th> <th>Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2018</td> <td>0,4</td> <td>0,4</td> </tr> </tbody> </table>	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)	2018	0,4	0,4
Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)					
2018	0,4	0,4					
<i>Eigen vermogen</i>	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Jaar</th> <th>Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)</th> <th>Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2018</td> <td>483</td> <td>477</td> </tr> </tbody> </table>	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)	2018	483	477
Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)					
2018	483	477					
<i>Vreemd vermogen</i>	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Jaar</th> <th>Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)</th> <th>Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2018</td> <td>90</td> <td>61</td> </tr> </tbody> </table>	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)	2018	90	61
Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)					
2018	90	61					
<i>Omvang financieel resultaat begrotingsjaar</i>	Jaarrekening 2018 x € 1000: -/- 6						
<i>Risico's (kwantificeerbaar of niet-kwantificeerbaar)</i>	-						

<i>Verbonden partij</i>	Stichting ROOBOL
<i>Juridische status</i>	<i>Stichting</i>
<i>Programma</i>	2 Mienskip
<i>Openbaar en wijze van belang</i>	<p><u>Openbaar belang:</u> Verzorgen van het openbaar basisonderwijs zoals beschreven in artikel 46 van de Wet op het Primair Onderwijs in de gemeenten Noardeast-Fryslân, Dantumdiel en Achtkarspelen. In 2019 zijn de statuten aangepast in verband met de wettelijke mogelijkheid tot het realiseren van een samenwerkingschool voor het openbaar en bijzonder onderwijs.</p> <p><u>Wijze van belang:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Bestuurlijk belang: Deelnemers in de stichting zijn o.a.: de gemeenten Achtkarspelen, Dantumadiel, Noardeast-Fryslân (voormalig Dongeradeel en voormalig Kollumerland c.a.) en zijn omschreven als gemeenteraad in de statuten. Deze gemeenten hebben een belangrijke toezichthoudende functie. <ul style="list-style-type: none"> ◦ Op grond van art 6 lid 8 van de statuten heeft het dagelijks bestuur de toestemming nodig van de gemeenteraden voor: het wijzigen van de statuten, het ontbinden van de stichting, het opheffen van de school. ◦ Daarnaast heeft de gemeenteraad de bevoegdheden: benoemen, schorsen en ontslaan van de leden van de raad van toezicht;

<i>Verbonden partij</i>	Stichting ROOBOL						
	<p>de ontbinding van de stichting ingeval van handelen in strijd met de wet en/of ernstige taakverwaarlozing (artikel 24 statuten)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Financieel belang: <ul style="list-style-type: none"> ◦ Artikel 24 lid 3 statuten: Ingeval van ernstige taakverwaarlozing door het bestuur of het functioneren van het bestuur in strijd met de Wpo is de gemeenteraad bevoegd zelf te voorzien in het bestuur van de openbare scholen en zonodig de stichting te ontbinden. ◦ In het reglement van de raad van toezicht wordt de relatie tussen raad en gemeenteraad uitgewerkt onder goedkeuring van de gemeenteraad. (art 24 lid 4 statuten) ◦ De raad van toezicht legt jaarlijks (binnen 6 mnd na het boekjaar) verantwoording af over de uitvoering van taken/ bevoegdheden in het jaarverslag van de stichting en stelt dit beschikbaar aan o.a.: de gemeenteraad. (art 12 lid 5 statuten) • De jaarrekening 2019 wordt verwacht in het najaar van 2020. 						
<i>Financieel belang</i>	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Jaar</th> <th>Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)</th> <th>Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2018</td> <td>pm</td> <td>pm</td> </tr> </tbody> </table>	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)	2018	pm	pm
Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)					
2018	pm	pm					
<i>Eigen vermogen</i>	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Jaar</th> <th>Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)</th> <th>Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2018</td> <td>5.349</td> <td>5.608</td> </tr> </tbody> </table>	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)	2018	5.349	5.608
Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)					
2018	5.349	5.608					
<i>Vreemd vermogen</i>	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Jaar</th> <th>Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)</th> <th>Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2018</td> <td>2.069</td> <td>2.065</td> </tr> </tbody> </table>	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)	2018	2.069	2.065
Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)					
2018	2.069	2.065					
<i>Omvang financieel resultaat begrotingsjaar</i>	Jaarrekening 2018 x € 1.000: 259						
<i>Risico's (kwantificeerbaar of niet-kwantificeerbaar)</i>	De meerjarenbegroting 2019 tm 2023 , die opgenomen is in de jaarrekening 2018 laten een (dalend) negatief resultaat zien,x € 1.000: -248; -346; -147; -173,-213 Roobol wil anticiperen op het dalend aantal leerlingen door samenwerking te zoeken met andere onderwijsbesturen en daarmee samenwerkingsscholen, brede scholen en integrale kind centra aan te gaan. In de huisvestings-projecten wordt hierop geanticipeerd. De werkelijke leerlingenaantallen 2018 laten een stijging zien tov 2017 (pag 21 jrk18)						

<i>Verbonden partij</i>	Stichting Dataland met een BV Dataland
<i>Juridische status</i>	<i>Stichting</i>
<i>Programma</i>	Algemeene dekkingsmiddelen, Overhead, Heffing VPB en Onvoorzien
<i>Openbaar en wijze van belang</i>	<p><u>Openbaar belang:</u> Dataland ontzorgt, ondersteunt en faciliteert sinds 2011 gemeenten op het gebied van geo-, WOZ- en vastgoedinformatie, oftewel objectinformatie. Zo ontzorgt Dataland alle gemeenten door namens hen deze informatie toegankelijk te maken voor publieke en</p>

<i>Verbonden partij</i>	Stichting Dataland met een BV Dataland						
	<p>private ondernemers, zoals notarissen, banken en verzekeraars en makelaars. Dataland is niet alleen van, maar ook voor gemeenten. Dataland faciliteert de gemeenten zich te organiseren en zo hun stem te laten horen bij relevante ontwikkelingen op regionaal en landelijk niveau.</p> <p><u>Wijze van belang:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Bestuurlijk belang: Certificaathouders participeren in DataLand via het bestuur. Een certificaat is te vergelijken met een aandeel in een private onderneming. Jaarlijks komen de certificaathouders op de certificaat-houdersvergadering bij elkaar om het algemene beleid van DataLand te bespreken en goedkeuring te verlenen aan voorgenomen besluiten van het bestuur. De besluiten van de certificaathouders en van het bestuur gelden voor alle participerende en deelnemende gemeenten. De gemeente Noardeast-Fryslân (voormalige gemeenten Dongeradeel en Ferwerderadiel) is certificaathouder. Financieel belang: (aantal certificaten met waarde) <table style="margin-left: 40px;"> <tr> <td>voormalig Dongeradeel: (12.990)</td> <td style="text-align: right;">1.299</td> </tr> <tr> <td>voormalig Ferwerderadiel (4.322)</td> <td style="text-align: right;"><u>432</u></td> </tr> <tr> <td>Noardeast-Fryslân (17.312)</td> <td style="text-align: right;">1.731</td> </tr> </table>	voormalig Dongeradeel: (12.990)	1.299	voormalig Ferwerderadiel (4.322)	<u>432</u>	Noardeast-Fryslân (17.312)	1.731
voormalig Dongeradeel: (12.990)	1.299						
voormalig Ferwerderadiel (4.322)	<u>432</u>						
Noardeast-Fryslân (17.312)	1.731						
<i>Financieel belang</i>	<table border="1" style="margin-left: 40px;"> <thead> <tr> <th>Jaar</th> <th>Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)</th> <th>Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2019</td> <td style="text-align: center;">2</td> <td style="text-align: center;">2</td> </tr> </tbody> </table>	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)	2019	2	2
Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)					
2019	2	2					
<i>Eigen vermogen</i>	<table border="1" style="margin-left: 40px;"> <thead> <tr> <th>Jaar</th> <th>Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)</th> <th>Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2019</td> <td style="text-align: center;">112</td> <td style="text-align: center;">422</td> </tr> </tbody> </table>	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)	2019	112	422
Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)					
2019	112	422					
<i>Vreemd vermogen</i>	<table border="1" style="margin-left: 40px;"> <thead> <tr> <th>Jaar</th> <th>Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)</th> <th>Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2019</td> <td style="text-align: center;">463</td> <td style="text-align: center;">477</td> </tr> </tbody> </table>	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)	2019	463	477
Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)					
2019	463	477					
<i>Omvang financieel resultaat begrotingsjaar</i>	Voor de jaarrekening 2019, € 1.000: 310						
<i>Risico's (kwantificeerbaar of niet-kwantificeerbaar)</i>	In de jaarrekening, paragraaf 2.4 licht de directie het volgende toe ten aanzien van de continuïteit, citaat: "Door het bestuur van de vennootschap is in 2019 het besluit genomen tot een overname en afbouw van haar activiteiten. Dit besluit is tevens door de certificaathouders van de vennootschap goedgekeurd. Het bestuur heeft uitgesproken de activiteiten uiterlijk eind december 2021 of zoveel mogelijk eerder te hebben overgedragen of hebben afgebouwd. Hierna zal de vennootschap worden geliquideerd. De verwachting is dat de onderneming met de toekomstige kasstromen deze beëindiging uit eigen middelen kan financieren", einde citaat.						

<i>Verbonden partij</i>	Stichting IJswegencentrale
<i>Juridische status</i>	<i>Stichting</i>
<i>Programma</i>	4 Wurk, Bedriuw en Rekreaasje

<i>Verbonden partij</i>	Stichting IJswegencentrale								
<i>Openbaar en wijze van belang</i>	<p><u>Openbaar belang:</u> De gemeente Dantumadiel, en de voormalige gemeenten Dongeradeel, Ferwerderadiel, Kollumerland c.a. en Leeuwarderadeel hebben een IJswegencentrale opgericht met als doel het organiseren van schaatstochten in de regio bij voldoende ijsdikte.</p> <p><u>Wijze van belang:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Bestuurlijk belang: Het bestuur bestaat uit 15 leden, 3 afgevaardigden uit elke deelnemende gemeente. Het college van b&w doet een bindende voordracht: één afgevaardigde is de burgemeester, één afgevaardigde is het hoofd gemeentewerken en een derde persoon. Financieel belang: De gemeenten Dantumadiel, de gemeente Noardeast-Fryslân (voormalige gemeenten Dongeradeel, Ferwerderadiel, Kollumerland c.a) en Leeuwarderadeel geven een bijdrage van 0,045 per inwoner. <p>De bijdragen 2018 van de gemeente is:</p> <table> <tr> <td>vm Dongeradeel:</td> <td>1.070</td> </tr> <tr> <td>vm Ferwerderadiel:</td> <td>390</td> </tr> <tr> <td>vm Kollumerland c.a.:</td> <td><u>577</u></td> </tr> <tr> <td>Noard East Fryslan</td> <td>2.037</td> </tr> </table> <ul style="list-style-type: none"> De gegevens van de jaarrekening 2019 zijn eind 2020 beschikbaar. 	vm Dongeradeel:	1.070	vm Ferwerderadiel:	390	vm Kollumerland c.a.:	<u>577</u>	Noard East Fryslan	2.037
vm Dongeradeel:	1.070								
vm Ferwerderadiel:	390								
vm Kollumerland c.a.:	<u>577</u>								
Noard East Fryslan	2.037								
<i>Financieel belang</i>	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Jaar</th> <th>Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)</th> <th>Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2018</td> <td>2</td> <td>2</td> </tr> </tbody> </table>	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)	2018	2	2		
Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)							
2018	2	2							
<i>Eigen vermogen</i>	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Jaar</th> <th>Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)</th> <th>Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2018</td> <td>71</td> <td>70</td> </tr> </tbody> </table>	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)	2018	71	70		
Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)							
2018	71	70							
<i>Vreemd vermogen</i>	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Jaar</th> <th>Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)</th> <th>Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2018</td> <td>0</td> <td>0</td> </tr> </tbody> </table>	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)	2018	0	0		
Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)							
2018	0	0							
<i>Omvang financieel resultaat begrotingsjaar</i>	Jaarrekening 2018 x € 1000: 1								
<i>Risico's (kwantificeerbaar of niet-kwantificeerbaar)</i>	-								

<i>Verbonden partij</i>	Vereniging van Friese Gemeenten (VFG)
<i>Juridische status</i>	Vereniging
<i>Programma</i>	1 Ynwenner en Bestjoer

<i>Verbonden partij</i>	Vereniging van Friese Gemeenten (VFG)						
<i>Openbaar en wijze van belang</i>	<p><u>Openbaar belang:</u> De VFG behartigt de belangen voor alle Friese gemeenten, totaal 24.</p> <p><u>Wijze van belang:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Bestuurlijk belang: lidmaatschap van de vereniging met stemrecht. • Financieel belang: de leden betalen contributie. <p>De gemeente Noardeast-Fryslân (vm gemeenten DFK) betaalt contributie, x € 1.000: 21 . Betreft contributie over 2019</p>						
<i>Financieel belang:</i>	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Jaar</th> <th>Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)</th> <th>Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2020</td> <td>21</td> <td>21</td> </tr> </tbody> </table>	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)	2020	21	21
Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)					
2020	21	21					
<i>Eigen vermogen</i>	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Jaar</th> <th>Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)</th> <th>Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2019</td> <td>pm</td> <td>pm</td> </tr> </tbody> </table>	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)	2019	pm	pm
Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)					
2019	pm	pm					
<i>Vreemd vermogen</i>	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Jaar</th> <th>Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)</th> <th>Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2019</td> <td>pm</td> <td>pm</td> </tr> </tbody> </table>	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)	2019	pm	pm
Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)					
2019	pm	pm					
<i>Omvang financieel resultaat begrotingsjaar</i>	Jaarrekening 2019: geen gegevens						
<i>Risico's (kwantificeerbaar of niet-kwantificeerbaar)</i>	-						

<i>Verbonden partij</i>	Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG)						
<i>Juridische status</i>	<i>Vereniging</i>						
<i>Programma</i>	1 Ynwenner en Bestjoer						
<i>Openbaar en wijze van belang</i>	<p><u>Openbaar belang:</u> De VNG behartigt de belangen voor alle Nederlandse gemeenten.</p> <p><u>Wijze van belang:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Bestuurlijk belang: <ul style="list-style-type: none"> ◦ Lidmaatschap van de vereniging met stemrecht, conform de statuten. • Financieel belang: <ul style="list-style-type: none"> ◦ De leden betalen contributie, conform de statuten. <p>De gemeente Noardeast-Fryslân, x € 1.000: 63 Betreft contributie voor 2019.</p>						
<i>Financieel belang</i>	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Jaar</th> <th>Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)</th> <th>Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2019</td> <td>63</td> <td>63</td> </tr> </tbody> </table>	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)	2019	63	63
Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)					
2019	63	63					
<i>Eigen vermogen</i>	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Jaar</th> <th>Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)</th> <th>Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2019</td> <td>61.975</td> <td></td> </tr> </tbody> </table>	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)	2019	61.975	
Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)					
2019	61.975						

<i>Verbonden partij</i>	Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG)						
<i>Vreemd vermogen</i>	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Jaar</th> <th>Jaarrekening 1-1 (x € 1000)</th> <th>Jaarrekening 31-12 (x € 1000)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2019</td> <td>78.875</td> <td></td> </tr> </tbody> </table>	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1000)	2019	78.875	
Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1000)					
2019	78.875						
<i>Omvang financieel resultaat begrotingsjaar</i>	Jaarrekening 2019 per € 1.000 : -1.174						
<i>Risico's (kwantificeerbaar of niet-kwantificeerbaar)</i>	Het negatieve saldo wordt financieel gedekt uit het eigen vermogen						

<i>Verbonden partij</i>	Vereniging van Waddenzee Gemeenten						
<i>Juridische status</i>	<i>Vereniging</i>						
<i>Programma</i>	1 Ynwenner en Bestjoer						
<i>Openbaar en wijze van belang</i>	<p><u>Openbaar belang:</u> Deze vereniging treedt op als belangenorganisatie voor alle Waddenzee gemeenten.</p> <p><u>Wijze van belang:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Bestuurlijk belang: De gemeente Noardeast-Fryslân (vm gemeenten Dongeradeel en Ferwerderadiel) zijn lid van deze vereniging en hebben stemrecht. • Financieel belang: De gemeente betaalt contributie, x € 1.000 : <ul style="list-style-type: none"> ◦ 						
<i>Financieel belang</i>	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Jaar</th> <th>Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)</th> <th>Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2020</td> <td>27</td> <td>26</td> </tr> </tbody> </table>	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)	2020	27	26
Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)					
2020	27	26					
<i>Eigen vermogen</i>	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Jaar</th> <th>Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)</th> <th>Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2019</td> <td>pm</td> <td>pm</td> </tr> </tbody> </table>	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)	2019	pm	pm
Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)					
2019	pm	pm					
<i>Vreemd vermogen</i>	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Jaar</th> <th>Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)</th> <th>Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2019</td> <td>pm</td> <td>pm</td> </tr> </tbody> </table>	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)	2019	pm	pm
Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)					
2019	pm	pm					
<i>Omvang financieel resultaat begrotingsjaar</i>	Jaarrekening 2019: geen gevens						
<i>Risico's (kwantificeerbaar of niet-kwantificeerbaar)</i>	-						

- Overige verbonden partijen
 - Geen

Paragraaf grondbeleid

In 2021 zal de groei op de woningmarkt aanhouden. De groei zorgt ervoor dat de verkopen binnen het grondbedrijf conform prognose zullen blijven verlopen. De ontwikkeling in Noardeast-Fryslân volgt hiermee de landelijke trend.

Nota Grondbeleid 2020-2023

In 2019 is de Nota Grondbeleid 2020-2023 door de raad vastgesteld. In deze nota worden de hoofdlijnen van het te voeren grondbeleid voor de komende vier jaren weergegeven en worden de onderstaande doelen nagestreefd:

- De raad kaders vast laten stellen voor het te voeren grondbeleid;
- Het te voeren grondbeleid aanpassen aan de meest actuele wetgeving;
- Uitvoeringsplannen baseren op het vastgestelde grondbeleid;
- Duidelijkheid creëren over grondverwerving en de uitgifte van gronden;
- Inzicht bieden in de wijze waarop grondprijzen tot stand komen.

Het grondbeleid heeft betrekking op de wijze waarop de gemeente haar instrumenten van grondbeleid zo optimaal mogelijk kan inzetten om de beleidsdoelstellingen binnen de gemeentelijke programma's te behalen. De Nota Grondbeleid 2020-2023 biedt de mogelijkheid om de verschillende beleidsdoelstellingen te faciliteren. Grondbezit is soms noodzakelijk om doelstellingen van beleidsterreinen op het gebied van wonen, planologie, economie, infrastructuur, natuur en recreatie te kunnen behalen.

Grondbeleid

De gemeente Noardeast-Fryslân kiest ten aanzien van het te voeren grondbeleid primair voor een actief grondbeleid. Daar waar de gemeente een sterkere stempel wil drukken op de ontwikkeling c.q. het noodzakelijk is om een ontwikkeling conform de gemeentelijke randvoorwaarden te realiseren, kan actief grondbeleid worden ingezet. Het is wel van belang dat het financiële risico zowel op korte termijn als lange termijn aanvaardbaar is. Bij de keuze voor actief grondbeleid wordt de raad in alle gevallen in kennis gesteld en zal bij de keuze van de verschillende beleidsinstrumenten de onderstaande afwegingen gemaakt dienen te worden:

- Komt de ontwikkeling tot stand zonder ingrijpen van de gemeente?
- Voldoet het woningaanbod van zowel woonkavels van corporaties als woon- en bedrijfskavels van derden aan het volkshuisvestingsbeleid?
- Is de gemeente bereid de risico's van een eventuele actieve opstelling te dragen?

Het uitgangspunt bij grondverwerving is de minnelijke verwerving. In dit geval is er sprake van het doen van een aankoop van gronden waarbij de gemeente met een grondeigenaar op vrijwillige basis overeenstemming bereikt.

- Planmatige verwerving van gronden vindt plaats voor zover deze past binnen de vastgestelde exploitaties van de gemeente.
- Indien nodig en mogelijk maakt de gemeente gebruik van de bevoegdheden die de Wet voorkeursrecht en de Onteigeningswet biedt.
- Bij vervreemding of verwerving van grond zal er ofwel een onvoorwaardelijke biedprocedure ofwel een taxatie door een onafhankelijke deskundige plaatsvinden.

Totaaloverzicht grondexploitatiecomplexen

Onderstaand zijn de complexen die begin 2021 in exploitatie zijn in tabelvorm weergegeven.

Bouwgronden in exploitatie (BIE)	Afsluiting	BW 1/1/21	BW 31/12/21
Betterwird fase 1a, Dokkum	31-12-2024	224.944	-120.842
De Kampen fase 2, Engwierum	31-12-2021	-18.919	-43.149
Lou Sanen fase 2, Oosternijkerk	31-12-2022	93.550	-98.509
Trije Terpen, Dokkum	31-12-2021	-2.646.893	-2.590.805
Julianastraat, Kollum	31-12-2021	-33.850	-22.916
Nieuweweg, Marrum	31-12-2022	-383.586	-456.808
Totaal		-2.764.754	-3.333.029

Het verwachte resultaat van alle bovenstaande grondexploitatiecomplexen tezamen bedraagt na actualisatie € 3.698.150 op basis van de eindwaarde. De totale verliesvoorziening bij de gemeentelijke jaarrekening 2019 van alle bovenstaande grondexploitatiecomplexen tezamen bedraagt na actualisatie € 92.174.

Onderbouwing verliesvoorzieningen

Lou Sanen fase 2, Oosternijkerk

Per 1 januari 2019 bedroeg de verliesvoorziening € 98.337. Na actualisatie verbetert het resultaat waardoor er € 6.163 vrijvalt en de verliesvoorziening per 1 januari 2020 € 92.174 bedraagt.

Onderbouwing winstnemingen

Gemeenten dienen op grond van de BBV tussentijds winst te nemen bij grondexploitatiecomplexen conform de Poc-methode, de Percentage of completion. Maatgevend is de realisatie tot en met het lopende boekjaar ten opzichte van het totaal van de kosten en opbrengsten van de grondexploitatie. In formule: % kostenrealisatie maal % opbrengstrealisatie is % poc.

Bouwgronden in exploitatie (BIE)	% poc	Totale winstneming	Reeds genomen	Winstneming 2021
Betterwird fase 1a, Dokkum	66%	211.279	188.319	22.960
De Kampen fase 2, Engwierum	100%	44.361	11.446	32.915
Lou Sanen fase 2, Oosternijkerk	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Trije Terpen, Dokkum	100%	2.743.404	2.215.299	528.105
Julianastraat, Kollum	100%	23.717	22.343	1.374
Nieuweweg, Marrum	80%	450.717	388.126	62.591
Totaal		3.473.478	2.825.533	647.945

Bij het grondexploitatiecomplex Lou Sanen fase 2 Oosternijkerk is geen wist geprognoseerd. Bij de overige grondexploitatiecomplexen is het Poc-percentage toegepast en prognosticeren we in het boekjaar 2021 een totale winstneming ten bedrage van € 3.473.478. In de boekjaren 2017 tot en met 2020 is er reeds een winst ten bedrage van € 2.825.533 genomen. In het boekjaar 2021 kan op basis van de meest recente prognose een winst ten bedrage van € 647.945 genomen te worden.

Risicoberekening en vorming reserves

Er is geen vaste bestemmingsreserve gevormd voor eventuele risico's binnen het grondbedrijf. Risico's worden jaarlijks bepaald, waarna er een bedrag gereserveerd wordt ten laste van de algemene reserve. Er wordt bijvoorbeeld weergegeven wat het risico is van kostenstijging, rentestijging en uitblijven van de verkopen. Tevens is het mogelijk dat er in een bepaald grondexploitatiecomplex een specifiek risico wordt toegevoegd.

Overige gronden

Overige gronden zijn veelal agrarische gronden die de gemeente in eigendom heeft. Dit zijn strategische dan wel overige gronden. De boekwaarde van deze gronden is lager dan de marktwaarde. De gronden worden veelal verhuurd of verpacht.

Warme gronden

Sinds 2019 bestaat er naast BIE (Bouwgrond in Exploitatie) en overige gronden een nieuwe categorie gronden, namelijk 'warme gronden'. Deze gronden mogen tegen toekomstige waarde worden gewaardeerd, mits deze voldoen aan alle onderstaande criteria:

- de gronden dienen deel uit te maken van een door de gemeenteraad vastgestelde visie of masterplan voor (een) concrete en binnen afzienbare tijd te starten grondexploitatie(s), waarin de gebiedsontwikkeling van totaalplan naar deelgrondexploitaties is vastgelegd;
- de gebiedsontwikkeling mag niet zodanig conflicteren met de uitkomst van de inventarisatie van bedreigingen die de ontwikkeling kunnen belemmeren, bijvoorbeeld op het gebied van milieu of bereikbaarheid;
- de visie of het masterplan mag niet in strijd zijn met het beleid van de provincie en/of de rijksoverheid;
- bij de gebiedsontwikkeling dient er sprake te zijn van betrokkenheid van de provincie of de rijksoverheid;
- het mag uitsluitend gaan om gebiedsontwikkeling voor de bouw van woningen;

- periodiek (minimaal eens in de 2 jaar) worden de gronden getaxeerd tegen de waarde volgens de toekomstige woningbouwbestemming, met inachtneming van de inherente onzekerheden van de ontwikkelmogelijkheden.

Voldoen de gronden niet aan bovenstaande criteria dan dient er een (tijdelijke) afwaardering plaats te vinden naar de huidige waarde, die grotendeels kan worden teruggedraaid zodra tot bouwgrond wordt besloten. Dit is een zogenaamde tijdelijke voorziening.

Vaststellingsbesluit

De raad der gemeente;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 15 september 2020

gelet op artikel 191 van de Gemeentewet;

besluit:

vast te stellen de gemeentebegroting voor het jaar 2021

Aldus besloten in de openbare vergadering van de raad
van de gemeente Noardeast-Fryslân gehouden op 5 november 2020.

griffier

voorzitter